Nº. 9818. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. Aº. 1863.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
De Zondags-Editie....... ″ 1.50. Afzonderlijke Couranten...... ″ 0.10
Ieder loopend Kwartaal moet vol[illegible] zijn uiterlijk [illegible] den 15den der 3de maand.

Vrijdag 12 Junij.

UITGEVERS DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve 35 c. zegelgeld............ƒ 1.75.
Iedere regel meer....................................... ″ 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL, bevattende het Verslag der beraadslaging over de Wetsontwerpen tot regeling der Exploitatie van de Staatsspoorwegen, in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 10 dezer gehouden, benevens het Wets Ontwerp, houdende voorziening omtrent de Nederlandsche Bank, met een Uittreksel uit de daarbij behoorende Memorie van Toelichting.

HERZIENING VAN HET STELSEL VAN BELASTINGEN.

III.

Het geheele plan, hoe gaarne wij ook de totale opheffing der plaatselijke accijnsen hadden gewenscht, verdient vooral daarom geene afkeuring, omdat het toch, zij het dan langzamerhand, naar dat doel voert. Wij zeggen langzamerhand, want inderdaad straks zal men zien hoe luttel de uitwerking althans aanvankelijk zal zijn. Maar, volgen wij eerst de beschouwingen des ministers. Vooreerst zal, blijkens de mededeeling des ministers, uit de wijziging der gemeentewet voortvloeijen, dat de twee over te dragen grondslagen van het personeel (gewijzigd naar de plaatselijke omstandigheden), de hoofdelementen zullen moeten uitmaken der plaatselijke directe belasting, hetzij dan als bepaalde grondslagen, hetzij verwerkt onder de hoofdelijke omslagen; en dit is ook *rationeel* want als de gemeenten die grondslagen *niet* overnemen kunnen zij ook per se *niets* afschaffen. Ten andere zal het gevolg zijn, dat elke gemeente een hoofdelijken omslag of andere plaatselijke *directe* belasting zal *moeten* heffen, alvorens tot de *invoering* van accijnsen te kunnen overgaan; en eindelijk dat de plaatselijke belastingen op voorwerpen van verbruik alleen zullen kunnen worden geheven van voorwerpen, waarvan ook het *Rijk* accijnsen heft, met andere woorden: dat *afgeschafte* rijksaccijnsen in de gemeenten niet als eigen plaatselijk middel zullen mogen blijven bestaan veel min ingevoerd worden, behoudens uitzonderingen bij speciale wetten vast te stellen in bijzondere omstandigheden voor die gemeenten, welke anders in groote ongelegenheid zouden kunnen geraken, (waarover zoo aanstonds).

Maar de regel zal zijn: beweging in de *directe* rigting. De grondslagen der paarden en dienstboden kunnen ingerigt worden naar plaatselijke omstandigheden. Daarbij *kan* gevoegd worden ook de grondslag der rijtuigen. Daarnevens *kan* nog komen een of meer grondslagen van het rijks-personeel. In één woord, men *kan* een goed gemeentelijk belastingstelsel *beginnen* op te bouwen en van de accijnsheffing zich verwijderen. Het is inderdaad een treurig verschijnsel als men uit de overgelegde tabellen ziet, hoe in de laatste jaren het uitschrijven of verhoogen van plaatselijke verbruiksbelastingen schrikbarend is toegenomen, zoodat, vergeleken met 1857, in 1861 proportioneel een belangrijk grooter bedrag aan accijnsen, dan aan directe belastingen in de gemeenten geheven is. Er is dus in dat opzigt merkbare *achteruitgang* in het stelsel door de gemeentewet beoogd, en dat ook hier nog wel eens in herinnering mag worden gebragt.

„De invordering dier belastingen (zegt de M. v. Toel. tot dat gedeelte der gemeentewet, dat over plaatselijke belastingen handelt), kan niet worden verzekerd, zonder de *voortbrenging* en vooral het *handelsbedrijf* en verkeer te belemmeren. De middelen ter wegneming dier belemmering, kunnen niet dan onvolledig werken en zij zijn zelve oorzaak van nieuwe moeijelijkheden. Men denke aan de teruggave van belasting bij uitvoer van voorwerpen, waarvoor een gemeente-accijns is betaald; aan de voorzorgen in acht te nemen bij den doorvoer van hetgeen, dat, binnen de gemeente verbruikt, aan accijns onderhevig is. De belastingen op het verbruik drukken ook ongelijk; die op de eerste levensbehoeften bezwaren den minder gegoede betrekkelijk meer dan den vermogende, en hebben de strekking de *dagloonen te verhoogen.* Zij hebben nog dit nadeel, dat zij vatbaar zijn, om van lieverlede tot een zeer hoog bedrag te worden opgevoerd, alvorens de overheid ontwaart, dat zij te ver gegaan is. Een zoo goed middel ter vermeerdering der gemeente-inkomsten is bovendien weinig geschikt om tot spaarzaamheid in de uitgaven aan te sporen. Daarenboven is de invordering dezer belastingen hoogst kostbaar en eindelijk strekken die op voorwerpen, aan rijksaccijns onderhevig, om de opbrengst van dien accijns te verminderen, door het verbruik af- en de sluikerij toe te doen nemen." (*)

Wil men weten hoe men zich langzamerhand van het goede doel der gemeentewet verwijderd heeft? De overgelegde tabellen geven weder het bewijs.

Van de 1138 gemeenten zijn er 925 die accijnsen heffen, tot een gezamenlijk bedrag van ƒ 7,396,181, waaronder zelfs nog aan gemaal in 70 gemeenten ƒ 924,871, aan geslagt in 148 gemeenten ƒ 878,855 en aan brandstoffen in 102 gemeenten ƒ 953,862, dus te zamen ƒ 2,757,588 of bijna 1/3 alleen op voorwerpen van *eerste levensbehoeften.*

En nog sterker: Terwijl er in 1857 621 en in 1859 615 gemeenten waren waar nog verbruiksbelastingen werden geheven, waren er in 1861 reeds 925, dus op een paar honderd gemeenten na, *alle* gemeenten des rijks. En terwijl in 1857 het gezamenlijk bedrag der plaatselijke accijnsen was ƒ 5,334,371, werd dit in 1861 reeds opgevoerd tot de straks genoemde som van ƒ 7,396,181. Die cijfers zijn niet bemoedigend, en het is daarom reeds eene betrekkelijke verdienste van het plan, dat, zoo al geene radikale genezing der kwaal kan worden aangebragt, in de eerste plaats het gemeentelijk belastingstelsel teruggebragt wordt in het spoor der gemeentewet en ten andere het plaatselijk accijnsstelsel binnen engere grenzen wordt beperkt, om langzamerhand tot volledige opheffing te kunnen geraken, wanneer op de overgedane grondslagen van het personeel in vereeniging met nog eenige andere en met de nu reeds geheven andere directe belastingen, een verbeterd plaatselijk belastingstelsel zal kunnen worden gebouwd. Aan uitbreiding van de plaatselijke accijnsen zal in het geheel niet meer te denken vallen. Wij blijven echter vreezen dat het zich hoofdzakelijk *daarbij bepalen* zal. De memorie van toelichting heeft er betere gedachten van. Wij zullen straks zien.

Dat het plan der overdragt van de grondslagen der paarden en dienstboden, in verband tot het versterken der bepalingen van de gemeentewet, zou kunnen en moeten leiden tot beperking van het plaatselijk accijnsstelsel als overgang tot volledige opheffing, dit zal volgens de memorie van toelichting moeten blijken uit de inzage der tabellen voor iedere gemeente des rijks. Volgens de zamentrekking der algemeene memorie van toelichting komt de slotsom hierop neder:

Ook wanneer men aanneemt, dat de gemeentebesturen *niet anders* zullen doen dan nevens de directe belasting, die zij nu reeds heffen of eene die minstens gelijk staat met het bedrag der opcenten op personeel en grondbelasting, enkel overnemen de beide afgestane grondslagen van het personeel, zonder eenige meerdere uitbreiding aan de directe belastingen te geven, ook dan nog zouden de volgende resultaten kunnen verkregen worden:

Dat in de provincie Noord-Brabant de accijnsen op eerste levensbehoeften grootendeel kunnen wegvallen, en de overige accijnsen belangrijk verminderd worden of geheel en al opgeheven.

Dat in de provincie Gelderland omstreeks de helft der gemeenten al hare accijnsen zou kunnen missen, terwijl in de overige die op eerste levensbehoeften grootendeels kunnen wegvallen en dus ook hier een belangrijke stap gedaan wordt in de rigting der volledige afschaffing van plaatselijke accijnsen.

Dat in de provincie Zuid-Holland waar zich het accijnsstelsel het ongunstigst vertoont en vooral ook de accijnsen op eerste levensbehoeften eene groote uitbreiding hebben verkregen, het echter mogelijk zijn zal de laatste beduidend te verminderen en in een groot aantal gemeenten alle accijnsen af te schaffen.

Dat in de provincie Noord-Holland, waar 73 van de 136 gemeenten geene accijnsen heffen, die gunstige toestand niet onbelangrijk kan worden uitgebreid; terwijl in de overige gemeenten de accijnsen op eerste levensbehoeften voor een deel kunnen wegvallen en dus ook het accijnsstelsel binnen enge grenzen worden beperkt.

Dat in de provincie Zeeland twee derden van de gemeenten alle accijnsen kunnen afschaffen, terwijl het overige een derde zijn accijnsstelsel belangrijk kan inkrimpen.

Dat in de provincie Utrecht alle accijnsen zouden kunnen worden opgeheven, met uitzondering welligt van een zestal gemeenten.

Dat in de provincie Friesland, waar, in 32 van de 43 gemeenten, geheven wordt belasting op het geslagt en de brandstoffen, deze accijnsen, welligt op ééne enkele uitzondering na, alle kunnen worden opgeheven, terwijl òf de overige accijnsen meerendeels belangrijk kunnen worden verminderd, òf aan de hier en daar hoog opgedreven hoofdelijke omslagen eene niet onbeduidende tegemoetkoming wordt geschonken.

Dat in de provincie Overijssel de accijns op het geslagt en de brandstoffen, die in enkele gemeenten geheven wordt, kan worden opgeheven, en ook hier het accijnsstelsel binnen enge grenzen teruggedrongen, waardoor het mogelijk is, later tot eene volledige opheffing daarvan te geraken.

Dat in de provincie Groningen, waar op ééne enkele uitzondering na, geen accijns geheven wordt van gemaal, geslagt of brandstoffen, het cijfer der overige accijnsen belangrijk kan worden verminderd, en de weg wordt voorbereid, om later tot eene volledige afschaffing der plaatselijke accijnsen te geraken.

Dat de provincie Drenthe in denzelfden toestand kan gebragt worden als Overijssel.

Dat eindelijk in de provincie Limburg slechts de drie voormalige steden accijnsen heffen en nog geene eigene directe belasting bezitten. Door de invoering dezer laatste tot een redelijk bedrag zal het mogelijk zijn, het accijnsstelsel in die 3 gemeenten belangrijk te beperken, terwijl door den afstand van den 5den en 6den grondslag der personele belasting de uitbreiding van het accijnsstelsel in deze provincie wordt voorgekomen.

Voorzeker, dat klinkt nog al fraai. Maar het geldt ook bij zulk eene algemeene omschrijving: *Wat men ziet* en *wat men niet ziet.*

Het zou ons voorzeker te ver leiden, wanneer wij deze algemeene resultaten te veel in de bijzonderheden nagingen, met betrekking tot de gemeenten. Zoo als het algemeen resultaat in de memorie van toelichting wordt opgegeven, is het tafereel nog al vrij bemoedigend. Maar toch, als men slechts *eenigzins* in de bijzonderheden komt, stuit men op hindernissen en uitkomsten, die veel van den goeden totaal-indruk wegnemen. Wij willen ons de moeite geven, om het plan der overdragt eens in zijne toepassing en werking na te gaan in de grootere gemeenten, en dan zal men zien, dat dáár de overdragt der twee grondslagen van het personeel niet zal kunnen bijdragen tot eenige afdoende afschaffing van accijnsen, omdat deze juist dáár het hoogste zijn opgevoerd.

Wij laten hier volgen een twintigtal gemeenten, waaromtrent wordt opgegeven: 1º. het gezamenlijk bedrag der verbruiksbelastingen; 2º. de heffing afzonderlijk van den accijns op het gemaal, geslagt en de brandstoffen; 3º. het totaal bedrag dezer drie accijnsen, en daarnaast de opbrengst der beide grondslagen (der paarden en dienstboden) in dezelfde gemeenten; alzoo het bedrag dat wordt overgedragen ter afschaffing of vermindering der accijnsen.

(*) *Mem. van Toel. blz.* 21.

Wij hebben daartoe uit de medegedeelde Tabellen nopens al de gemeenten, den volgenden algemeenen staat zamengesteld, loopende over 1861.

	Alle verbruiksbel. te zamen. 1.	Gemaal. 2.	Geslagt. 3.	Brandstoffen. 4.	5. Totaal dezer drie accijnsen. Nº. 2, 3 en 4.	5e en 6e grondslag. Personeel (hoofd. en rijks opcenten.)
Noord-Brabant.						
's Hertogenbosch......	ƒ 97,907.21	ƒ 29,597.44	ƒ 15,590.80½	ƒ 4,595.—	ƒ 49,783.24½	ƒ 11,301.60
Breda..............	″ 51,634.90½	″ —	″ 9,100.03½	″ 6,201.63½	″ 15,202.67	″ 5,823.90
Bergen-op-Zoom......	″ 33,258.57	″ 13,019.25	″ 4,126.22½	″ 3,874.86	″ 21,020.33½	″ 2,951.70
Gelderland:						
Arnhem............	″ 122,814.43½	″ 31,948.20	″ 22,273.16½	″ 12,513.66	″ 66,735.02½	″ 22,821.60
Nijmegen...........	″ 86,716.14	″ 35,536.55	″ 7,119.09½	″ 7,639.98½	″ 50,295.63	″ 10,843.59
Tiel..............	″ 31,471.06	″ 12,781.27½	″ 3,516.16	″ —	″ 16,297.43½	″ 4,081.80
Zuid-Holland:						
's Gravenhage........	″ 671,756.67	″ 216,759.62	″ 104,733.69½	″ 140,085.97	″ 461,579.28½	″ 78,483.60
Rotterdam..........	″ 590,677.07	—	″ 107,731.16	″ 82,034.31	″ 189,765.47	″ 57,355.00
Leiden............	″ 214,319.70	″ 70,419.11	″ 21,443.60	″ 28,705.23½	″ 120,567.94½	″ 14,722.50
Gouda............	″ 65,195.85½	″ 38,499.14½	—	″ —	″ 38,499.14½	″ 1,663.20
Vlaardingen........	″ 38,254.89½	″ 17,363.09½	″ 3,094.83	″ 3,735.86	″ 24,193.78½	″ 1,898.85
Woerden..........	″ 20,245.30	″ 8,388.29	″ 1,220.51	″ 3,579.95½	″ 13,188.75½	″ 1,083.60
Maassluis.........	″ 14,942.72	″ 7,177.05½	″ 1,339.23½	″ 2,398.77½	″ 10,915.06½	″ 5,047.65
Helvoetsluis........	″ 20,424.19½	″ 5,326.95½	″ 1,695.95½	″ —	″ 7,022.91	″ 660.30
Middelharnis........	″ 13,034.32½	″ 7,993.12½	″ 706.48½	″ 1,771.86½	″ 10,471.47½	″ 1,083.60
Noord-Holland:						
Amsterdam.........	″ 1,442,811.76	—	″ 273,054.51½	″ 351,416.92	″ 624,471.43½	″ 144,498.90
Haarlem...........	″ 122,709.73½	—	″ 25,499.74	″ 23,247.47	″ 48,747.21	″ 16,239.60
Zaandam..........	″ 58,673.22½	″ 18,967.74	″ 4,588.10	″ 6,441.66	″ 29,997.50	″ 4,522.80
Helder............	″ 101,133.80	″ 29,224.86	″ 11,320.81	″ 5,365.62	″ 45,911.29	″ 3,600.00
Zeeland:						
Middelburg.........	″ 135,592.38	″ 48,293.47½	″ 8,400.17	″ 21,136.00½	″ 77,829.65	″ 11,459.40
Vlissingen.........	″ 105,008.23	″ 36,922.34½	″ 8,285.58	″ 17,999.58	″ 63,207.50½	″ 2,237.10
Utrecht:						
Utrecht...........	″ 222,257.79½	—	″ 41,375.42	″ 43,474.14½	″ 84,849.56½	″ 36,241.20
Friesland:						
Leeuwarden.........	″ 107,035.95½	—	″ 11,985.58½	″ 20,525.83½	″ 32,511.42	″ 12,411.90
Harlingen..........	″ 36,767.96	—	″ 4,155.20½	″ 7,221.82½	″ 11,376.03	″ 4,618.50
Overijssel:						
Zwolle............	″ 59,798.70	—	″ 8,095.25	″ 12,710.44	″ 20,805.69	″ 11,622.30
Groningen:						
(Geheele provincie)....	″ 346,683.17	—	″ 1,021.12	″ —	″ 1,021.12	″ 122,479.65
Drenthe:						
(Geheele provincie)....	″ 82,675.69	—	″ 4,412.95½	″ —	″ 4,412.95½	″ 31,974.75
Limburg:						
Maastricht.........	″ 143,211.28½	″ 37,001.88	″ 25,604.19	″ 1,318.36	″ 63,924.43	″ 12,025.50

In het algemeen zij opgemerkt:

1º. Dat in de meeste overige gemeenten weinig of geene accijnsen op deze drie voorname voorwerpen worden geheven, zoodat daar de overdragt van het personeel werkelijk kan leiden tot afschaffing of beperking ook van andere accijnsen. Soms zelfs kan het strekken om andere directe belastingen te verminderen.

2º. Dat er vooral in Zuid-Holland nog een aantal gemeenten is, waar de 3 bovengenoemde accijnsen tusschen de ƒ 5 a 8000 beloopen, terwijl de overdragt tusschen de ƒ 600 a 1000 beloopt.

Provinciesgewijze in haar geheel wordt de uitkomst aldus:

Totaal van alle verbruiksbelastingen.		ƒ 7,396,181.54½
Waaronder:		
Gemaal in 70 gemeenten . .	ƒ 924,871.30½	
Geslagt in 148 gemeenten . .	″ 878,855.09	
Brandstoffen in 102 gemeenten.	″ 953,862.98	
		″ 2,757,598.37½
Andere verbruiksbelastingen		ƒ 4,638,583.17
Als boven		ƒ 7,396,181.54½
Alleen gemaal, gesl. en brandst.	ƒ 2,757,598.37½	
Daarentegen: De 5de en 6de grondslag van het personeel (hoofdsom en 20 rijksopc.)	″ 1,587,229.05	
Blijft voor de gemeenten bestaan aan deze 3 accijnsen	ƒ 1,170,369.32½	
Aan andere accijnsen in de gemeenten	″ 4,638,583.17	
	ƒ 5,808,952.49½	

Wij gelooven, dat als men de zaak zóó beziet, en vooral als men de bovenstaande tabel raadpleegt, dat dan de zaak een geheel ander aanzien verkrijgt dan de algemeene zamentrekking in de memorie van toelichting oppervlakkig zou doen gelooven.

Wij vinden daar toch een 24-tal, waaronder de grootste gemeenten, die tegenover eene enorme accijnsheffing (slechts op gemaal, geslagt en brandstoffen of op de twee laatsten alleen) een betrekkelijk luttel bedrag aan personeel terug erlangen. Zullen die nu allen in de *uitzondering* vallen van de strengere bepalingen in de gemeentewet te maken, dan wordt de uitzondering schier *regel,* want in de plattelands-gemeenten worden, gelijk in onze aanmerking onder de tabel reeds is gezegd, op bovengenoemde drie levensbehoeften geene accijnsen geheven, of zoo weinig, dat de overdragt bijna of geheel gelijk staat met het verlies, terwijl in die talrijke gemeenten, waar slechts enkele *andere* accijnsen worden geheven, de overdragt inderdaad in staat stelt om deze geheel of grootendeels af te schaffen.

Ziedaar eene reden te meer voor onze overtuiging, dat men meer had moeten doortasten. Zonder nu eens al de bovenstaande gemeenten uit en wat blijft er over? Amsterdam heeft niet eens meer gemaalbelasting, en toch aan gezamenlijke verbruiksbelastingen ca. 1½ millioen, waaronder ƒ 624,471.43½ aan geslagt en brandstoffen. Wat helpt nu de ƒ 144,000 personeel op zulk een enorm bedrag, hetzij van 1½ millioen of van de 6¼ ton, terwijl bovendien bij *partiële* afschaffing of vermindering (en die opmerking geldt voor alle steden die proportioneel in hetzelfde geval verkeeren) de *perceptiekosten* genoegzaam op dezelfde hoogte blijven en daardoor nog meer het casu quo verminderd bedrag der belasting drukken.

Wij zullen gaarne beter ingelicht worden, maar de tabel hierboven spreekt dunkt ons luide genoeg.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Dingsdag 9 Junij (des Avonds.)

Bij het gisteren door de City aan den Prins en de Prinses van Wallis gegeven feestmaal, was de Prins van Oranje naast de Prinses van Wallis gezeten.

— In de zitting van het Huis der Lords van gisteren heeft lord Russell, naar aanleiding eener interpellatie van lord Ellenborough betreffende Polen, ongeveer het volgende gezegd: Rusland gaf in zijne antwoorden op de vertoogen der drie groote mogendheden te kennen, dat het met haar in gedachtenwisseling wenschte te treden. Nu diende er van de zijde dier mogendheden een bepaald voorstel te worden gedaan, en zij traden in overleg om het daarover eens te worden. Dit overleg heeft nog niet geleid tot eenige mededeeling aan Rusland; maar Frankrijk en Engeland zijn het over de aan Rusland in Polens belang te doene voorstellen eens. Die voorstellen zijn naar Weenen gezonden, maar er eerst jl. Zaturdag aangekomen; de graaf Rechberg maakte verscheiden aanmerkingen op dezelve, maar zeide dat hij het goedvinden des Keizers dienaangaande moest vragen, en dit eerst op Dingsdag 10 dezer zou kunnen doen. In dezen staat der zaken zou het mijns inziens niet nuttig zijn thans hier in eene discussie daarover te treden. Hier zijn gewigtige bezwaren tegen het denkbeeld van eenen wapenstilstand in Polen ingebragt; en het zal welligt onmogelijk worden bevonden eene tijdelijke schorsing der vijandelijkheden te bewerken. Doch zoowel de menschlievendheid als de staatkunde schijnen eenen of anderen maatregel van dien aard te vereischen; want de tegenwoordige gesteldheid van Polen is in de daad verschrikkelijk: het gedrag der Russische troepen en dat van de opstandelingen beide is gruwelijk. Het is moeijelijk, ja nutteloos, te onderhandelen te midden van eenen strijd, die eene partij zoo zeer zou kunnen verbitteren, dat zij alle bedingen afwijst, of de andere partij tot overwinnaar en vrijmagtig beschikker over Polens lot zou kunnen maken. Het is dan ook eene zoo moeijelijke zaak, dat ik niet de verzekering durf geven, dat het ons gelukken zal eenen stilstand der vijandelijkheden te bewerken. Eene magtige natie als de Engelsche moet de verdragen van 1815 als verbindend voor zich beschouwen. Wij behooren alzoo in overeenstemming met die verdragen voorstellen in het belang van Polen en tot vestiging van duurzamen vrede in dat oord der wereld te doen. Dat is onze taak. Het is onze taak niet, de oprigting van een groot koningrijk Polen, bestaande uit al de voormaals Poolsche gewesten, voor te slaan of aan den Keizer van Rusland aan te bevelen. Wij behooren onze mededeelingen aan de onderscheiden mogendheden van Europa altijd zoo veel mogelijk derwijze in te rigten, dat de algemeene vrede bewaard blijve. Van gewapende tusschenkomst ten gunste van Polen verwacht ik geen nut. Eene storing van Europa's vrede zou, zoo ver ik kan zien, enkel verwarring en ellende ten gevolge hebben. Welk bepaald doel is er, hetwelk Engeland met het deelnemen aan zoodanige vijandelijkheden zou kunnen bereiken, en hetwelk zulk eenen stap zou regtvaardigen? Ik moet dan ook protesteren tegen al, wat ons in zulk eenen strijd zou kunnen mengen. Nederig beseffende hoe zeer de taak van het voeren van zulke gewigtige onderhandelingen mijne krachten te boven gaat, maar tevens de verantwoordelijkheid daarvoor dragende, moet ik u verzoeken om nu de discussie over de Poolsche zaken te laten rusten en de uitkomst van verdere mededeelingen af te wachten.

Nadat nog vijf leden kortelijk het onderwerp hadden besproken ging de vergadering over tot de orde van den dag.

In het Huis der Gemeenten gaf de Heer Hennessy kennis, dat hij Maandag e. k. zou voorstellen een adres aan de Koningin te rigten tot betuiging van dank wegens het doen overleggen der stukken betreffende Polen, maar tevens van leedgevoel dat uit die stukken blijkt, dat de Keizer van Rusland het Weener tractaat heeft geschonden en op eene geheel daarmede strijdige souvereiniteit over Polen aanspraak maakt. Voorts zal H. M. ernstig worden verzocht op de regten der Polen te blijven aandringen.

— Gisteren namiddag omstreeks 3 ure, ontstond vrij wat opschudding en schrik door het berigt, dat in de Parlementshuizen brand was uitgebarsten, terwijl vele leden aldaar in comité vergaderd waren. De zaak bleek waar te zijn, vermits, nadat men reeds brandlucht bespeurd, doch de oorzaak niet ontdekt had, de vlammen door de zoldering van een der corridors van het Huis der Gemeenten te voorschijn kwamen. Met behulp der policie en de werking der waterbuizen was het vuur weldra uitgedoofd. Het ongeval wordt toegeschreven aan een gebrek in een der schoorsteenen.

— De Great Eastern, die den 16den Mei van Liverpool was vertrokken, is den 27sten daaraanvolgende voor New-York ten anker gekomen.

— In het westen van Ierland heerscht zoo veel gebrek, dat te Tuam eene vergadering van invloedrijke personen is gehouden, met het doel, om de regering te verzoeken arbeid aan de broodeloozen te verschaffen.

NEW-YORK, 25 Mei. (*Particuliere Correspondentie*).

Het gevangennemen van den Heer Vallandigham brengt meer toe tot eene reactie in het Noorden, dan al de vroegere dwaasheden der regering. De willekeurige daad van generaal Burnside, om een burger der Ver. Staten weg te slepen uit zijne woning, in het midden van den nacht, te regt te stellen voor eene regtbank, onbevoegd om het oordeel over hem te vellen, hem in een kerker te werpen als een misdadiger, dat begint de oogen der natie te openen. Alle achtenswaardige dagbladen, om het even van welke kleur, de democratische en de republikeinsche, (die der twee groote tegenover elkander staande partijen) hebben, als uit éénen mond deze willekeurige daad veroordeeld, als ongeoorloofd naar de Amerikaansche wet. Alleenlijk de kleinere republikeinsche bladen, de satellieten der regering, hebben niet zoo zeer deze daad verdedigd als wel daarover gejuicht. De conservatieven, de behoudsmannen, onverschillig tot welke partij zij behooren, verklaren zich tegen zulk eene willekeur, verzetten zich, steken het hoofd op en sterken eene nieuwe partij, die sedert in het leven geroepen is en uit gedeelten van alle partijen bestaat, maar voornamelijk gevormd wordt door de democratische, die er leven, ziel en doel aan geeft; deze partij is de *vrede*-partij. Een boekdeel zou te schrijven zijn over het worstelen, wringen en schuren der partijen in Amerika, over hunne doeleinden, gezigtspunten, denkbeelden, leiding, invloed en toekomst. Ik heb in al mijne brieven, aan U over onzen toestand geschreven, herhaaldelijk iets omtrent dit alles aangestipt, en ik zou het gedurig willen doen, omdat het zoo moeijelijk is aan gene zijde van den oceaan een juist denkbeeld te vormen van het soort van het ding, dat men hier republiek noemt. Voor het behoud des lands, voor het leven der Unie, was de democratische partij, uit een onbevooroordeeld oogpunt beschouwd, voorzeker de beste. Maar dat ook deze bedorven, uit het regte pad geweken is, is ontwijfelbaar. De eene partij doet de andere den oorlog aan, strijd is er om het even waarom. Wanneer de republikeinen oorlog voeren tegen het Zuiden, volgt daaruit natuurlijk, dat de democraten voor vrede zijn bij wijze van tegenstelling. De welvaart des lands weegt niet in de schaal, maar partijgeest. *There is something rotten in the realm*, zou Hamlet zeggen, maar uit het kwade wordt somtijds het goede geboren. De oorlogspartij, die de constitutie, wet, volk, vrijheid, geweten en menschelijkheid opoffert niet aan de hereeniging des lands, maar aan eenen emancipatie-oorlog, ziet dagelijks hare leden overloopen tot de vredepartij, die gedurig in sterkte toeneemt en in weinige maanden het land zal geregd hebben van den ondergang of zelve verbrijzeld zal worden onder de nederstortende zuilen van het wankelende kapitool. Thans meer dan ooit moge men den blik op Noord-Amerika vestigen, het verborgen vuur verkondigt reeds den donder eener naderende uitbarsting.

Van Vicksburg hebben wij eene reeks van gunstige berigten gehad. Haines Bluf met 14 forten is in onze handen gevallen, na talrijke bloedige gevechten en gen. Grant maakt zich gereed om den laatsten slag toe te brengen. De stad is van alle zijden afgesloten en men voorziet dus haren eindelijken val. Het is waar, reeds voor eenige dagen berigtte men, dat zij in onze handen gevallen was, maar de telegraaf is *sedert gebroken* en niets bevestigends werd vernomen. De slagting, die in deze gevechten heeft plaats gehad, moet verschrikkelijk zijn aan beide zijden. Grant veroverde ongeveer 60 stukken geschut en maakte, zegt men, bijna 10,000 gevangenen. Men ziet in angstige verwachting uit naar nadere bijzonderheden en officieel nieuws van het bemagtigen der stad.

Van het leger aan de Potomac verneemt men, dat de geconfedereerden uitgestrekte aardwerken aan de zuidzijde van de Rappahannock opwerpen en dat er onmiskenbare blijken zijn van eene voorwaartsche beweging door gen. Lee. Daarentegen verneemt men uit dezelfde bron, dat Hooker zich gereed maakt tot een nieuwen veldtogt. Beide schijnen mij voor het oogenblik zeer onwaarschijnlijk. Lee's leger is zekerlijk niet in staat om aanvallenderwijze te handelen en van Hooker weet men, dat de meeste zijner staf-officieren met verlof zijn, iets dat geenen naderenden strijd aanduidt.

De zuidelijke nieuwspapieren spreken met bekommering over den stand van zaken in het zuid-westen; zij zijn de trouwe thermometers van onze voordeelen of nederlagen. Zij gewagen echter allen van eenen gunstigen oogst en voorzien nog geen spoedig einde van den oorlog.

PS. Een gerucht komt op dit oogenblik in omloop, dat welligt maar al te zeer geloof verdient, namelijk dat generaal Grant zou terug gedreven zijn van voor Vicksburg, met welk verlies is nog niet bekend, maar zoo het waarheid wordt bevonden, zal het aanmerkelijk zijn.

Duitsche Post.

WEENEN, 8 Junij. De mededeelingen hier ontvangen, omtrent de gebeurtenissen in Russisch Polen luiden zeer ongunstig voor de insurgenten. Het is echter zeer bezwaarlijk om de waarheid van de verdichting in dezen opzigte te onderscheiden. Wat betreft den toestand der regering tegenover den stand van zaken in Polen, deze begint groote moeijelijkheden op te leveren, want het groote aantal geïnterneerden leidt tot groote uitgaven. Waarschijnlijk zullen zij naar het zuidelijke deel des lands worden vervoerd en aldaar aan openbare werken gebezigd worden.

— Het dagblad *Hon* deelt het volgende berigt mede omtrent een gruwelijken moord voor eenigen tijd tusschen Gehbanya en Remetbanga in het Bakonyer woud, gepleegd. De Heer Stephan Kulcsar, student aan het Papaer Collegium, keerde een paar dagen voor de Pinkster-vacantie huiswaarts. Hij kwam echter niet in de ouderlijke woning aan; niettegenstaande alle aangewende pogingen om hem op te sporen, werd niets meer van hem vernomen. Dezer dagen werd het raadsel opgelost. Midden in het woud trof men zijn lijk aan. De moordenaars hadden het hoofd van den romp gescheiden en het op de borst gezet.

— Voor het loopende semester waren aan de hoogeschool te Warschau ingeschreven 727 studenten; er zijn er slechts 317 overgebleven, de 410 anderen hebben zich bij het leger der opstandelingen gevoegd en naar men verzekert zijn reeds 102 hunner gesneuveld.

— Eergisteren is te Lemberg een nieuw transport geïnterneerden, sterk 78 man, uit Krakau aangekomen.

BERLIJN, 10 Junij (des Ochtends). De zoogenaamde „oudsten van den handelsstand," die hier de functien verrigten van de leden der inrigting in andere landen bekend als kamer van koophandel, hebben het voornemen opgevat om een vertoogschrift te zenden aan den minister van koophandel, ten einde zijne aandacht te vestigen op den toestand, waarin de handel, de nijverheid en het openbare crediet zich bevinden ten gevolge van den gang der staatkundige gebeurtenissen in den jongstverloopen tijd.

— Tusschen onze regering en die van Zweden is dezer dagen eene overeenkomst gesloten betreffende het aanleggen van eene onderzeesche telegraafverbinding; de Zweedsche provincie Schonen en het eiland Rugen zullen op die wijze met elkander worden vereenigd.

— De *Berliner Revue* verlangt dat de regering niet dulde dat ambtenaren, ook de regterlijke ambtenaren, staatkundige bijeenkomsten, althans van kiesvergaderingen bijwonen.

— De *Neue Preuss. Zeitung* deelt het berigt mede, dat voor eenige dagen op nieuw eene bezending wapenen, voor Polen bestemd, alhier in beslag is genomen; zij bestond uit 22 kisten met geweren, te Ruhrort verzonden met destinatie naar Bromberg.

— Te Duren had de bevolking der stad het voornemen opgevat om den teruggekeerden leden van het Huis der Afgevaardigden als bewijs van hulde eene serenade met fakkellicht te brengen, de stad algemeen te verlichten en andere feestelijkheden te doen plaats hebben ter eere van de verdedigers der regten van de natie. Op bevel der hooge regering zijn alle demonstratien ten scherpste verboden.

— De revolutionaire Poolsche regering heeft voor een paar dagen twee proclamatien uitgevaardigd, welke strekken, om ter kennis van het groote publiek te brengen, dat in elk district des lands eene speciale regtbank is ingesteld, bestaande uit drie leden, die bijzonder belast zijn om het gedrag der bewoners gade te slaan. Wie beschuldigd wordt de minste hulp aan de Russische regering te hebben geboden, wordt voor die regtbanken gebragt en is de zaak bewezen, zonder genade ter dood veroordeeld. De zorg van het ten uitvoerleggen der vonnissen is opgedragen aan de leden van het openbaar ministerie der regtbanken. Door dergelijke barbaarsche middelen, waarvan aanklagt en veroordeeling geschieden in het geheim, poogt men den opstand te bevorderen.

FRANKFORT, 9 Junij. Van eene gewoonlijk goed onderrigte zijde verneemt men, dat ten gevolge der nieuwe vertraging, het rapport der commissie voor de Sleeswijk-Holsteinsche aangelegenheden in de eerstvolgende zitting niet zal worden ingediend.

— Te Oppenheim is voor eenige dagen een „*leesboek voor de hoogere klassen op de lagere scholen*" in het licht verschenen, bewerkt naar men op den titel leest door „eene vereeniging van Hessische onderwijzers." In bedoeld geschrift wordt o. a. gezegd: Weenen, de hoofdstad van Oostenrijk, ligt aan den Donau, welke zich aldaar in drie armen deelt. Voor de stad is op een eiland gebouwd de vesting Linz, met 27,000 inwoners. (Linz is ruim 40 mijlen van Weenen verwijderd) en in de onmiddellijke nabijheid der Beijersche grenzen ligt Salzburg met 18,000 inwoners.

Fransche Post.

PARIJS, Dingsdag 9 Junij.

Dezer dagen is te Fontainebleau een Turksch vaartuig te water gelaten, dat op verlangen der Keizerin door den consul-generaal te Konstantinopel, aldaar was aangebouwd. Dit vaartuig, dat den naam van Caikdji draagt, wordt door een roeijer met twee riemen in beweging gebragt. De schipper is eveneens uit die verre streken overgezonden. Deze bodem en de gondel, door den groot-vimercati van Venetie overgezonden, strekken niet weinig tot verlustiging der Keizerin en der hooge gasten, thans te Fontainebleau vereenigd, waarheen weder eenige genoodigden zijn vertrokken. Van de ministers bevindt zich alleen de minister van staat aldaar, maar het is zeker, ook zijne ambtgenooten achtervolgens naar het keizerlijk lustverblijf zullen gaan.

— In hooge kringen wordt gezegd, dat het gouvernement met eenige bevreemding de jongste verklaring van graaf Russell nopens Polen heeft vernomen, en wel om twee redenen. Vooreerst omdat het Fransche gouvernement zich nog niet bepaald wil uitlaten over de kwestie, of het de wapens zal opvatten, voor het geval dat de pogingen der diplomatie vruchteloos blijven, zoodat de woorden van den Britschen minister veel aan de waarde van dat voorbehoud ontnemen, en ten anderen omdat het gouvernement nu de zekerheid heeft erlangd, dat het niet op de hulp van Groot-Brittannie kan rekenen, indien het werkelijk tot een oorlog mogt komen. Dit punt heeft het onderwerp uitgemaakt der audientie, heden door den Keizer aan den Heer Drouin de Lhuys verleend en waartoe deze opzettelijk naar Fontainebleau is gegaan. Gedurende zijn kortstondig verblijf alhier op de reis van Petersburg naar Turyn heeft de markies Pepoli aan sommige zijner vrienden verklaard dat, niettegenstaande de ongesteldheid zijner vrouw de uitsluitende oorzaak van zijn vertrek naar Rusland is, hij niet geloofde weder op zijn post terug te keeren, daar zijne betrekkingen met het Russische hof en de aristocratie schier onhoudbaar zijn geworden, sedert men de overeenstemming kent, die tusschen Parijs en Turyn nopens de Poolsche aangelegenheid bestaat, en waaruit zelfs eenige vrij levendige gedachtenwisselingen tusschen den Italiaanschen gezant en den Russischen minister van buitenlandsche zaken zijn voortgevloeid.

— Te Cherbourg wordt thans ook het stoomfregat *Impétueuse* uitgerust, dat bestemd is om, zoo al niet te gelijk met de vijf vaartuigen te vertrekken, die het eerste gedeelte der nieuwe versterkingen naar Mexico moeten overvoeren, dan toch nog in den loop dezer maand die bodems te volgen. Daar echter door die schepen hoofdzakelijk materieel wordt overgevoerd en het zenden van het gros der troepen tot na het einde van het heete jaargetijde is uitgesteld, kan men verzekeren dat de operatien tegen de hoofdstad eerst omstreeks den aanst. winter zullen plaats hebben.

— De admiraal Bonnard heeft aan verschillende personen de volgende zonderlinge episode van zijn gehoor bij den Koning van Hué medegedeeld. Nadat hij en zijne mede-gevolmagtigden de geschenken der Fransche regering hadden overhandigd, deed de Vorst aan ieder der leden van de ambassade eenige snoeren zilveren muntstukjes uitreiken, die ieder 1 franc waarde hebben en in dit land als betaalmiddel worden gebruikt. De gevolmagtigden wisten niet hoe zij zich van dit zonderlinge geschenk zouden ontdoen. Gelukkig was den vorigen dag een mandarijn overleden. De vrienden van den overledene bezoeken alsdan de bloedverwanten en leggen in een zilveren schotel eene geldelijke bijdrage neder, om de begrafeniskosten te bestrijden. Wie het meest geeft, wordt geacht het meest getroffen te zijn. Men beschouwde de leden der ambassade dan ook als ontroostbaar, toen zij al hunne geschenken, onmiddellijk na die ontvangen te hebben, in den schotel nederlegden.

— Na het besluit, waarbij de *Phare de la Loire*, het invloedrijkste blad der departementen, wegens een Parijsschen brief van den Heer Laurent Pichat over de verkiezingen voor twee maanden is geschorst, wordt dat blad en zijn correspondent door een proces bedreigd, hun door den directeur van den *Siècle* wegens een gelijksoortigen brief van laster aangeklaagd. De Heer Havin blijkt overigens voornemens te zijn het mandaat voor St. Lo te zullen aannemen en voor dat van Parijs te bedanken. In dat geval zal de Heer de Girardin zeer waarschijnlijk door de oppositie worden vooorgesteld.

— Het proces tegen het *Mémorial des deux Sèvres* zal Vrijdag a. s. en dat tegen de *Revue de l' Ouest* den volgenden dag worden behandeld. In beide zaken treedt de Heer J. Favre als verdediger der aangeklaagden op.

— De Raad van State zal binnen eenige dagen de vraag beslissen, of een prefect het regt heeft de mededeeling der kiezerslijsten te weigeren. De commissaris der regering heeft tot een ontkennend antwoord en bijgevolg tot vernietiging van de tegenovergestelde beslissing van den prefect van Loire en Cher geconcludeerd.

— Het nieuwe weekblad *Le nain jaune* wordt door het genootschap der tooneelschrijvers, onder presidium van den baron Taylor, wegens laster vervolgd.

— Een nieuw letterkundig maandschrift is hier onder den titel van *Qui vive* verschenen.

— Van goederhand wordt ontkend, zoowel dat de Heer Devinck een onderhoud heeft gehad met den Keizer, als dat de Heer Paulin Limayrac, thans een der voornaamste mede-arbeiders van den *Constitutionnel*, eerlang benoemd zal worden tot lid van den staatsraad.

— De Heer Guéroult heeft heden doen aanplakken, dat hij zich bij de herstemming in het 6de district der hoofdstad op nieuw candidaat stelt. Waarschijnlijk zal zijn voorbeeld morgen nagevolgd worden door den Heer Lepelletier.

— De HH. Berryer en Marie hebben in de dagbladen brieven openbaar gemaakt, waarin zij aan de kiezers van Marseille dank zeggen, die op hen hunne stemmen hebben uitgebragt.

— De Londensche conferentie heeft drie protocollen opgesteld, betreffende de zaak der Grieksche troonregeling. De voornaamste punten zijn: Er zal, in weêrwil van 's Konings jeugd, geen regentschap worden ingesteld; geene vreemde troepen zullen den souverein vergezellen wanneer hij zich naar zijne staten zal begeven; hij zal niet verpligt zijn van godsdienst te veranderen, mits zijn opvolger, wie deze ook zij, tot de orthodoxe kerk behoore.

— Uit Turyn wordt gemeld, dat aldaar gisteren, de eerste dag van de feesten die ter viering van den verjaardag der constitutie worden gegeven, eene groote wapenschouwing heeft plaats gehad. De stad was overal met vlaggen versierd en de geheele bevolking op de been. De Koning werd op zijn togt door de stad overal met luide vreugdekreten begroet.

— Volgens officiele opgave telde het Koningrijk Italie op 1°. Jan. dezes jaars eene bevolking van 21,776,953 zielen.

— De *Nord* meldt, dat Koning Frans II Rome zal verlaten. Het blad voegt er bij, dat dit vertrek toe te schrijven is aan de stappen, welke het corps diplomatique bij den Paus gedaan heeft; het is evenwel waarschijnlijker, dat het een gevolg is van de betere verstandhouding tusschen de regering van Keizer Napoleon en die van Italie. De Koning zal volgens de *Nord* zich naar Beijeren begeven.

— De *Moniteur* bevat eenige tijdingen uit China, van de laatste dagen van April. Daarin wordt gezegd, dat de politieke toestand in den omtrek van Shanghae gunstig is. Er bestaat reden om te gelooven, dat men gedurende het geheele jaar geene expeditie tegen de rebellen zou behoeven te ondernemen. De gezondheidstoestand te Canton en Shanghae is uitmuntend. Het Chinesche gouvernement heeft regt laten wedervaren aan den eisch tot voldoening voor een aanslag, welke den 9den September ll. op de equipage van een Fransch vaartuig is gepleegd. De schuldigen hebben hunne verdiende straf ontvangen.

— Het Spaansche fregat Covadongo, dat te Valparaiso is aangekomen, heeft op de reis, op een onbewoond eiland in den Atlantischen Oceaan, twee schipbreukelingen opgenomen, die drie en twintig jaren in die woestenij hebben doorgebragt.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Donderdag 11 Junij.

Bij koninklijk besluit van 14 April 1863, N°. 96 (opgenomen in de *Staats-Courant* van heden), is op het verzoekschrift van de Heeren N. de Weert, burgem. der gemeente Rucphen en Sprundel, wonende te Sprundel, en vier anderen, goedgekeurd de notariele acte van oprigting der te Rucphen en Sprundel te vestigen naamlooze vennootschap van koophandel, onder de benaming: „De Verzekering-Maatschappij Ons Verlangen."

Z. M. heeft verleend de volgende pensioenen, als aan: J. L. van Noord, gewezen adj.-commies 1ste kl. ter prov. griffie van Friesland *f* 605; J. Kemp, gew. hoofd-onderw. te Zoelmond, gem. Beusichem, *f* 456; P. de Mey, id. te Retranchement, sedert overleden, *f* 300; P. Sikkes, zich, volgens aangenomen familienaam, noemende en schrijvende P. Martens Jorwerda, id. te Tirns, gem. Wymbritseradeel, *f* 266; W. Meier, zich noemende en schrijvende W. Samuels Meijer, id. te Krewerd, gem. Bierum, *f* 166 's jaars. — Benoemd tot majoor-comm. der dienstd. schutterij te Kampen, J. Veen Valck; tot lid der commissie van admin. over het huis van arrest en justitie te Assen, Mr. T. H. Bondam, officier van justitie bij de arrond.-regtbank aldaar.

Z. M. heeft den officier van admin. 1ste kl. H. O. G. Tuning, op zijn verzoek, met 1 Julij a. s. op pensioen gesteld, en het bedrag van dat pensioen bepaald op *f* 1100 's jaars. — Bevorderd: tot officier van admin. 1ste kl., den officier van admin. 2de kl. J. W. van der Wulp; tot adj.-admin., de scheeps-klerken: J. A. H. Huart, H. K. J. van den Bussche, J. P. Vasseur, C. A. E. Masman, J. J. van den Berge en J. W. Terlaak, met bepaling dat eerstgenoemde zal worden gerangschikt tusschen de adj.-admin. F. A. Frederiks en F. Bamberg. — Voorts den majoor J. J. Paravicini di Capelli, magazijnm. der artill. 1ste kl. te Nijmegen, op zijn verzoek op pensioen gesteld, en het bedrag van dat pensioen bepaald op *f* 1300 's jaars, en benoemd bij het wapen der artillerie: bij den staf van het wapen, tot magazijnm. 1ste kl. te Nijmegen, den majoor W. H. K. van Ingen, van het 3de reg. vesting-artill.; bij het 1ste reg. vesting-artill., tot kapt. 3de kl. (naar ouderdom van rang) den 1sten luit. C. E. A. Vigelius, van het 2de reg. vesting-artill.; bij het 2de reg. vesting-artill., tot 1sten luit. (naar ouderdom van rang) den 2den luit. W. Hoogenboom, van het corps; bij het 3de reg. vesting-artill. tot majoor, den kapt. 1ste kl. F. C. H. baron van Tuyll van Serooskerken, van het reg. rijdende artillerie.

Den 10den dezer wordt het rijkstelegraafkantoor te Soestdijk en den 15den daaraanvolgende dat te Scheveningen heropend.

In de openbare vergadering van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, zijn gisteren ingekomen vier koninklijke besluiten, die bereids in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zijn opgenomen en daaruit door ons zijn overgenomen.

Vervolgens zijn behandeld de volgende zaken:

1°. Een geschil tusschen de besturen der gemeenten Raalte, Hinloopen en Hardinxveld over het domicilie van onderstand van Cornelis van den Berg. Rapporteur, de staatsraad Borret; in deze zaak is als belanghebbende opgetreden de burgemeester van Hardinxveld.

2°. Een beroep van den schoolopziener in het 2de district van Noord-Holland van een besluit van Gedep. Staten dier provincie, waarbij beslist is, dat het locaal, waarin door C. Phoel te Amsterdam onderwijs wordt gegeven, niet schadelijk is voor de gezondheid, doch dat het geene voldoende ruimte oplevert om het getal van 67 kinderen, hetwelk thans aldaar onderwijs geniet, gelijktijdig te bevatten, dewijl die ruimte hoogstens voldoende is voor een getal van 50 kinderen. Rapporteur de staatsraad Meeussen.

3°. Een geschil tusschen de besturen der gemeenten Tiel en Lienden over het domicilie van onderstand van Hester Frank, wed. Wolf de Winter. Rapporteur de staatsraad de Vries.

En 4°. Een geschil tusschen de besturen der gemeenten Ede en Stichts-Veenendaal over het domicilie van onderstand van Cornelis, minderjarige zoon van Hendrik Hardeman. Rapporteur de staatsraad de Jonge.

Blijkens een verslag van Zr. Ms. consul te Gothenburg is de scheepvaart aldaar in de laatste jaren bijzonder toegenomen, zijnde in 1858 binnengekomen 1428, in 1861 1884 en in 1862 1968 schepen. Van deze laatste waren 74 schepen onder Nederlandsche vlag. Uitgeklaard zijn in het afgeloopen jaar 1770 schepen, waarvan 38 naar Nederland. De vrachthandel met Nederlandsche schepen is minder levendig dan in 1861 geweest, zijnde in het consulair ressort slechts 125 Nederlandsche schepen, tegen 144 in 1861, ingeklaard. Dit schijnt ten deele daaraan te moeten worden toegeschreven, dat de prijzen van hout in Australie zeer laag zijn geweest, zoodat geene Nederlandsche schepen derwaarts zijn bevracht.

Naar wij vernemen heeft Z. M. de Keizer van Rusland den Heer A. de Stoffregen, consul-generaal van Rusland alhier, benoemd tot grootkruis van de Orde van St. Stanislaus.

Men zal zich herinneren dat in der tijd te dezer stede eene vergadering is gehouden van houders van obligatien eener geldleening ten laste van het *Nieuw Amsterdamsch Handels- en Effectenblad* en dat toen eene commissie is benoemd, bestaande uit de heeren Mrs W. van der Vliet, J. A. Molster, Prof. T. M. C. Asser en J. van S. Mulder en den heer A. L. Brandt, aan wie de verdediging der belangen van genoemde obligatiehouders werd opgedragen. Een gevolg van een en ander was dat zes onzer stadgenooten ten verzoeke van den Heer Jan Vlugt als deelgenooten in de burgermaatschap: het *Nieuw Amsterdamsch Handels- en Effectenblad* voor de Arrondissements-Regtbank werden gedaagd, ten einde zich te hooren veroordeelen om aan den eischer een evenredig deel terug te betalen in de zeven obligatien waarvan de eischer houder is, elk groot *f* 500, en voortspruitende uit de boven vermelde geldleening van *f* 250,000 welke in 1860 werd aangegaan, doch waarvan slechts voor *f* 149,500 werd geplaatst.

Woensdag jl. vingen de pleidooijen in deze zaak aan. De Heer Mr. J. A. Molster gaf bij den termijn van eisch eene korte geschiedkundige schets van het ontstaan en de verdere lotgevallen van het *Amsterdamsch Handels- en Effectenblad*. De oorspronkelijke acte van oprigting der maatschap was, naar men zeide, verloren gegaan. Uit de aandeelen echter blijkt dat de overeenkomst is gesloten *in tegenwoordigheid* van een notaris. De rol van dien notaris schijnt zich dan ook tot dat tegenwoordig zijn te hebben bepaald, daar hij de acte niet heeft gepasseerd en dus ook geen afschrift daarvan kan geven. Verder was nog het volgende gebleken. Het *Handels- en Effectenblad* is zijn ontstaan verschuldigd aan eenige personen die daartoe *f* 100,000 beschikbaar stelden. Daarvoor werden honderd aandeelen elk groot *f* 1000 uitgegeven, terwijl twintig extra-aandeelen, die echter geen stemregt gaven, aan de directeuren-oprigters werden geschonken. Deze som was echter weldra verteerd en men besloot toen de bovengenoemde geldleening van *f* 250,000 aan te gaan. Men bezocht zeer vele personen en wist menigeen door veelbelovende voorstellingen, die verschilden naar gelang der personen tegenover wie men zich bevond, over te halen in deze leening deel te nemen. Op deze wijze slaagde men er in om *f* 149,500 te plaatsen. Deze geldleening was aangegaan tegen eene vaste rente, gevestigd op den eigendom en de vruchten van het blad en zou bij uitloting in 12 jaren met premien worden afgelost. De obligatiehouders hadden bovendien een zekeren voorrang boven de oorspronkelijke aandeelhouders in de maatschap. De loting heeft echter slechts eenmaal, in Julij 1861, plaats gehad en dat wel na deurwaarders sommatien ten overstaan van een geïmproviseerden commissaris. Sedert dien dag zijn geene coupons betaald en geene obligatien uitgeloot.

Niet lang duurde het of ook de opbrengst der geldleening was verteerd. Men nam toen een vreemd middel te baat om het leven te rekken. Onder voorzitting van Dr. M. S. Polak besloten de gedaagden op 21 December 1861 om de maatschappij te ontbinden, liquidateurs te benoemen, alle activa aan eene nieuwe maatschap over te doen en den obligatiehouders mede te deelen, dat hun het voorregt zou worden gegund om voor het door hen geschoten geld *aansprakelijke* vennooten in de nieuwe maatschap te worden. Zij echter, die eerst later vennooten zouden worden, zouden vooraf 10 pCt. van de winsten genieten en eerst daarna zouden de vroegere vennooten rente bekomen.

De gedaagden, die tot dit besluit medewerkten, vertegenwoordigden 60 van de 100 aandeelen. Men heeft wegens den verren afstand de erfgenamen van een zevenden vennoot, die ook op gemelde vergadering tegenwoordig was, niet gedagvaard en daarom dan ook van elk der gedaagden slechts 1/7 geëischt. Nu heeft wel een der gedaagden een brief overgelegd, welke zou aantoonen, dat de notulen van 21 Dec. 1861, die vermelden, dat hij tegenwoordig was, maar zich vóór de teekening verwijderde — eene onwaarheid bevatten, daar hij op de vergadering in het geheel niet tegenwoordig is geweest, maar pleiter betoogt, dat dit aan dien gedaagde zijne hoedanigheid van vennoot in de maatschap niet ontneemt en dat hij dus voor zijn deel aansprakelijk blijft.

Het behoeft wel niet te worden gezegd, dat het voormelde besluit bij een groot aantal obligatiehouders een slecht onthaal vond. Dit was dan ook de aanleiding tot de in den aanvang vermelde vergadering van obligatiehouders van 27 April. De daarin benoemde commissie trachtte de zaak met het bestuur der maatschap te bespreken, doch vond daarbij, na van den een tot den ander te zijn gezonden, weinig baat. Wel gaf men toe dat het ontbinden der maatschap niet boven alle aanmerking verheven was, maar men ontkende dat het regt daartoe niet bestond en beriep zich daartoe op een advies van vijf der grootste regtsgeleerden, dat echter waarschijnlijk nooit heeft bestaan. In elk geval, zoo beweerde men, er moest worden geholpen; de *f* 100,000 van de oorspronkelijke aandeelhouders, de *f* 149,500 uit de geplaatste obligatien, de gelden uit de beleening der niet geplaatste obligatien, alles was vetreerd.

Men besloot daarop den weg van regten in te slaan. Op 12 Julij 1862 stelde men de tegenwoordige vordering in, steunende op de art. 1680, 1681 en 1307 B. W.

Pleiter gaat nu tot het juridiek gedeele over en stelt zich voor aan te toonen: 1°. dat hier is eene burger maatschap; 2°. dat de gedaagden zijn vennooten of deelgenooten in die maatschap; 3°. dat zij het aangaan dezer negotiatie, waartoe ook wel volmagt gegeven zal zijn, hebben goedgekeurd, immers dat die ten hunnen voordeele gestrekt heeft.

Pleiter zet uiteen ad Im., dat de aard der zaak maatschap medebrengt, dat die blijkt uit de van de registratie verkregene afschriften der geregistreerde notulen, uit den brief van liquidateuren, uit de vorming der nieuwe en de ontbinding der oude maatschap, uit een aandeel, door den eischer overgelegd, geteekend door eenigen der gedaagden als kommissarissen, en tot titel voerende aandeel in de burger maatschap enz. Ad IIm wijst pleiter aan uit welke stukken blijkt, dat de gedaagden zijn vennooten. Zoo blijkt uit de notulen van 21 December 1861, dat de voorzitter rekening gaf ook van de *f* 149,500, zeggende in substantie: alles is op, en dat de gedaagden die rekening en de gestie onder dankbetuiging (sic) hebben goedgekeurd. Zijn zij dus geene vennooten? - maar zijn zij de eenige? Dit behoeft de eischer niet te onderzoeken. Hij kent slechts de gedaagden. Zijn er meer vennooten, dat de gedaagden die oproepen. Pleiter zegt ad IIIm, dat van de approbatie der voor rekening der maatschap gesloten geldleening duidelijk blijkt. Er zijn coupons betaald, er is in tegenwoordigheid van twee der gedaagden uitgeloot, er zijn aandeelen geteekend, er is in de notulen afrekening gegeven, en zoo meer. Gebaat is die maatschap in ieder geval, want anders ware op 21 December 1861 het geld niet alleen op geweest, maar er ware *f* 149,500 meer te kort gebleken. — Voor zooveel de van de registratie gelegte stukken betreft, betoogt pleiter de bewijskracht daarvan in eenige trekken, waarna hij Art. 1307 B. W. in verband brengt met den ingestelden eisch en aantoont, dat, daar eene verbindtenis met tijdsbepaling dadelijk opvorderbaar wordt wanneer de zekerheid is verminderd, hier, waar alles is zoek gemaakt, te regt de dadelijke teruggave van *f* 500 per obligatie (namelijk van 6/7 daarin) is gevorderd. Pleiter eindigt met eene beschouwing van het aandeel van de voornaamste der gedaagden in de tot stand gekomen handelingen.

Daarop bekwam de Heer Mr. August Philips het woord, om den termijn van antwoord voor te dragen. Na gewezen te hebben op het feit, dat de vordering des eischers nog vreemder moet voorkomen dan de door den spreker van eisch geschetste mysterien der direktie, vangt de pleiter

aan met te verklaren dat hij raadsman is voor dien gedaagde, die afwezig was waar hij heet present te zijn geweest. Wat pleiter echter zal betoogen geldt, wat het juridiek element betreft, voor allen. — Met bevreemding heeft hij hooren klagen over de redaktie, direktie, administratie, niet omdat hij alles wat van haar gepleit is, ter zijde zou willen stellen, en zou willen aannemen, dat zij de commissie van verontwaardigde aandeelhouders naar haren wensch zouden hebben ingelicht, maar omdat hij ziet dat men hen, op wie men zooveel te zeggen heeft, niet heeft gedagvaard. Het is als ware men bang om met hen in geding te komen. En wat heeft men thans gedaan? Men wil als houder van een papier, dat bewijs van geleend geld oplevert, anderen, die ook geld geleend hebben, bij wijze van offer of vriendschapsbewijs, doch zonder denkbeeld van aansprakelijkheid, die veel meer kwijt zijn, aansprakelijk stellen en aansprakelijk houden. Daartegen komt pleiter op.

Naar zijn inzien is de eischer in zijne vordering vooreerst niet-ontvankelijk op drie gronden:

Die vordering komt hem niet toe, want hij moet vragen òf ontbinding òf nakoming. Wat hij thans eischt is een *tertium quid.*

Die vordering komt *hem* niet toe, want hij is de eenige crediteur niet. Alleen de gezamenlijke geldgevers in de *f* 250/m kunnen optreden.

Die vordering komt hem niet toe *tegen de gedaagden*, want de eischer kent zelf nog meer gedaagden: b. v. den deelgenoot, wiens akte men overlegt, de erven van hem die op 21 Dec. tegenwoordig zou zijn geweest, de direktie met hare twintig aandeelen, terwijl bovendien in het stelsel des eischers de ontbondene maatschap in hare likwidateuren had moeten worden aangesproken.

Maar aangenomen de eischer is ontvankelijk, wat is er van de vordering zelve? Pleiter zal den spreker van eisch volgen op den voet.

Ad Im. Er is geen maatschap bewezen. Pleiter ontkent voor zijnen cliënt positief dat hij ooit eene acte van maatschap of eene overeenkomst daaromtrent heeft aangegaan. Hij gaf duizend gulden, tegen recepis, voor een blad dat, volgens een indischen vriend die hem daarover onderhield, speciaal voor Indië nuttig zou werken. Van maatschap weet hij niets af. Al hetgeen men daartegen aanvoert staaft niets, noch het aandeel van iemand, die niet in het geding is (hetgeen eene *res inter alios* betreft), noch de van de registratie geligte copien, die geen bewijs opleveren, als zijnde de overschrijving van eene acte in de openbare registers alleen begin van bewijs door geschrift, dat is een middel tot getuigenbewijs (art. 1927 B. W.), terwijl ook de verder aangevoerde punten, en zeker alle verhalen van gevoerde gesprekken en half-ontdekte mysterien evenmin iets afdoen. De aard der zaak, zegt men, brengt maatschap mede! Dit is ligt te zeggen, maar zij die te zamen geld geven tot bevordering van een of ander, zijn niet dadelijk vennooten. Men zou zich op die wijze bij iedere collekte door deelneming in een maatschap steken. De oprigting der oude, de vorming der nieuwe maatschap die men beweert — alles volgt uit de stukken die men van de registratie heeft en die pleiter wraakt! Het juridiek bewijs, dat de gedaagden een maatschap aangegaan hebben, ontbreekt dus hoe geloofwaardig ook het feitelijk bestaan eener maatschap is.

Ad IIm. Nergens blijkt het dat de gedaagden, al ware er een maatschap, zijn aansprakelijk. Is het bestaan eener geldleening ten laste der *maatschap* bewezen? Men zou het hebben kunnen weten indien men de directie had gedagvaard, maar die heeft men buiten de zaak gelaten. De genomen gelden zijn niet krachtens volmagt gebeurd. Dit erkent men zelf. Maar men beroept zich op de goedkeuring door couponsbetaling en uitloting. Men vergeet intusschen dat niet bewezen is dat die betalingen en uitloting door de gedaagden zijn geschied of bij hen bekend waren. Ja maar — zegt men — het strekte in het voordeel der maatschap. Neen — zegt de pleiter — dat deed het niet. Waar is voor de gedaagden het bewijs dat voor des eischers obligatien een cent betaald is; dat de eventuele betaling *f* 500 bedroeg; dat die gelden in de koffers der maatschap zijn gestort? En al ware dit alles geschied, die gelden moeten ten voordeele gestrekt hebben. Dit is niet het geval geweest. De Fransche tekst zegt (art. 1864, C. N.) *tourner au profit de la société.* Het geld, zoo verhaalt de eischer zelf, is niet profitabel geweest, het werd weggeworpen, voor geen der door een eischer genoemde vennooten winst of nut opleverende. Art. 1681 B. W. is dus niet toepasselijk.

Ad. IIIm. Gaat pleiter den inhoud der obligatien na. Daaruit blijkt dat er werd gevestigd een schuld ten laste van het blad zonder eenig personeel obligo (art. 1 en 3), dat de geldleening gevestigd werd op eigendom van het blad en de vruchten, dat uit de inkomsten zouden worden betaald enz. Niets van dat alles is verloren. Vruchten zijn niet afgeworpen, de eigendom bestaat bij de nieuwe maatschappij nog, zelfs dan wanneer men de ontbinding der oude maatschap bewezen, en waar slechts met 60 van de 100 aandeelen besloten werd, wettig acht. Art. 1307 is wijders verkeerdelijk ingeroepen, omdat hier geen verbindtenis met tijdsbepaling is. Waar die bestaat moet bij het wegnemen van den termijn nog de verbindtenis voorhanden blijven. Hier is intusschen eene kansberekening gevoegd bij de terug betaling, en die kan niet van de overeenkomst gescheiden worden zonder de geheele overeenkomst uit haar verband te rukken. Ook is er geene gestelde zekerheid verminderd of vernietigd, omdat geene zekerheid gesteld is. Art. 1307 noemt de officiële woorden die in het wetboek het geven van hypotheek, pand of cautie aanduiden. Het spreekt van het stellen van zekerheid, en dit beweert pleiter met zekerheid, dat die woorden niet beteekenen kunnen het op maken zijner gewone goederen door den debiteur. Hier nu was geene zekerheid gesteld en is alzoo de aktie ongegrond.

De voortzetting werd bepaald op den volgenden dag.

Men verneemt, dat dezer dagen door de municipaliteit der stad Rome aan den aartsbisschop van Utrecht en den bisschop van Haarlem, welke te Rome de plegtigheid der heiligverklaring van de Japansche martelaren hebben bijgewoond, ten geschenke is gezonden eene groote zilveren medaille, voorstellende eene toepasselijke allegorie op de genoemde plegtigheid, waaronder de volgende woorden zijn gegraveerd:

XXVI Martyrib. Japoniis. Michaeli. de. Sanctis. Conf. Majores. Coelit. Honor. Adtributi; terwijl men op de keerzijde leest:

Episcopis. e.. orbe. universo. qui. Apostolicae. Sedis. Juribus. propugnatis. re. Romana. ubique. defensa. Pii. IX. Pont. Max. desiderio. Obsequuti. Eidem. VI. id. Jun. An. MDCCCLXII. Coelestes. honores. Sanctis. Novesilibus. decernenti. adfuere. Cives. Romani. Patribus. et. Assertoribus. Catholici. Nominis. (*Tijd.*)

Het is ons aangenaam te kunnen melden, dat in den laatsten tijd bij het koloniaal militair invalidenhuis Bronbeek op nieuw de navolgende geschenken zijn ontvangen, als: Van den Heer M. Weimar ten Cate te Arnhem, eene belangrijke verzameling portretten (kopergravuren) in lijsten achter glas, van beroemde vaderlandsche en andere personen, mitsgaders twee Oostersche muzijkspeeltuigen; van de dames L. L. en A. U., mede te Arnhem, twee keurige zwart zijden fluweelen kerkzakjes, waarop smaakvol in zilver is geborduurd de koninklijke kroon en daaronder de letters B. B.; van de redactie en uitgevers van den *Nederlandschen Stoompost*, een exemplaar van dat weekblad, onder toezegging van de geregelde toezending der vervolgen; van den Heer Staal, mr. smid te Velp, een zeer doelmatig werktuig tot het snijden van brood; van den wel-eerw. Heer A. L. Everwijn, rustend predikant bij Arnhem, 40 Evangelische gezangboeken, ten gebruike bij de openbare godsdienstoefening; van de Heeren A. van Wijt en Zonen te Rotterdam, een exemplaar van het werk „Neerlands Oost-Indië", in 3 deelen; van Dr. Buddingh, mitsgaders namens eenen ongenoemde, 150 exemplaren van een zestiental beknopte toespraken; terwijl eindelijk heeren bestuurders van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap Natura Artis Magistra te Amsterdam, welwillend hunne bemoeijingen hebben aangeboden in het belang der aankweeking in de vijvers van Bronbeek der daartoe geschikte vischsoorten.

Uit Luxemburg wordt medegedeeld, dat bij de verkiezingen aldaar, van leden voor de kamer, zijn uitgebragt 334 stemmen op den Heer Pescatore, 235 op den Heer Fischer en 208 op den Heer André, allen candidaten der liberale partij, terwijl het hoogste aantal stemmen op clericale candidaten uitgebragt, was 174 en 129. Het aantal kiezers bedroeg 376. De uitslag der verkiezingen te Capellen was niet minder gunstig voor de liberale partij. Van de 288 kiezers hebben 239 gestemd voor den Heer N. Metz en 189 voor den Heer J. Metz. De clericale regerings candidaat had niet meer dan 90 stemmen verkregen.

Wij vernemen, dat de *British association for the advancement of science*, die dit jaar hare zittingen te Newcastle on Tyne, en wel in de maand Augustus zal houden, onder anderen de navolgende heeren uit Nederland heeft uitgenoodigd om daarbij tegenwoordig te zijn; voor afdeeling wis- en physica: De HH. Prof. F. Kaiser te Leiden, Prof. R. van Rees en Prof. Buys Ballot te Utrecht, en Dr. Th. van Doesburgh te Rotterdam. Voor afdeeling chemie: Prof. G. J. Mulder te Utrecht. Voor afdeeling geologie: Dr. W. A. J. van Geuns te Utrecht. Voor afdeeling physiologie: Prof. F. Donders en Dr. P. Q. Brondgeest te Utrecht. Voor afdeeling zoologie en botanie: Prof. J. van der Hoeven en Prof. H. Schlegel te Leiden, Prof. P. Harting en Prof. F. A. W. Miquel te Utrecht en Dr. N. W. P. Rauwenhoff te Rotterdam. Voor afdeeling staathuishoudkunde en statistiek: Prof. S. Vissering en Mr. I. T. Buys. Voor afdeeling mechanica: De Heer F. W. Conrad, te 's Hage.

Van eene geachte zijde ontvangen wij het berigt, dat in de bank van Warschau een diefstal is gepleegd van drie millioen vijf honderd duizend roebels, waarvan drie millioen twee honderd duizend roebels in pandbrieven van de Poolsche maatschappij van crédit foncier. De kassier der bank is op de vlugt. (*N. R. Ct.*)

Aan de *Arnhemsche Courant* wordt uit Batavia van den 29sten April geschreven:

„Dezer dagen schijnt hier wederom eene soort duel-epidemie te woeden. Te Meester Cornelis hebben twee officieren van het 11de bat. tegenover elkander gestaan, de kapitein M. en de 2de luitenant V. Eerstgenoemde heeft eene kapitale buikwonde ontvangen aan welker gevolgen hij heden is overleden. Natuurlijk is de aanleidende oorzaak tot dit duel even als doorgaans een bagatel. Wanneer zal er toch wat uitgedacht worden, om de militaire eer op eene andere wijze op te houden dan door moord met voorbedachten rade? Ook twee officieren van het 10de bat., alhier in garnizoen, hebben geduelleerd. De 1ste luit. T. moet een stevigen coup over de vingers ontvangen hebben van den 2den luitenant F.

---

* 's GRAVENHAGE, 10 Mei. De audientie van den minister van binnenlandsche zaken zal op 13 Junij niet plaats hebben.

— De Hooge Raad, kamer van strafzaken, heeft heden nog verworpen de beroepen in cassatie van: 1°. C. Dekker, tegen een vonnis der regtbank te Rotterdam; 2°. den officier van justitie bij de arr.-regtbank te Nijmegen, tegen een vonnis dier regtbank in zake D. Schuiling c. s.; 3°. den ambtenaar van het O. M. bij het kantongeregt N°. 6 te Zwolle, tegen een vonnis van dat kantongeregt in zake F. Kriffers; 4°. H. J. Oosterhof, tegen een arrest van het hof in Groningen, ter zake van verduistering van gelden, hem toevertrouwd als secretaris-penningmeester eener commissie van armenverzorging, veroordeeld.

Voorts heeft de Raad niet ontvankelijk verklaard den officier van justitie bij de arr.-regtbank te Haarlem, die in cassatie was gekomen tegen een vonnis dier regtbank waarbij D. B. P. Zuurdeeg, vervolgd ter zake van onbevoegde uitoefening van eenen tak der geneeskunde, na reeds herhaaldelijk deswege te zijn veroordeeld, te dier zake is vrijgesproken.

's GRAVENHAGE, 10 Junij. Men verneemt, dat op 25 Junij e. k. voor het Provinciaal Geregsthof in Zuidholland zal teregt staan een ontvanger uit de gemeente Oud-Beijerland, oud 62 jaren, beschuldigd van in zijne gemelde betrekking successivelijk verduisterd te hebben eene som van ruim *f* 800.). (*N. D.*)

ROTTERDAM, 10 Junij. Onlangs is ten overstaan van den alhier residerenden notaris Mr. P. G. Dalen tot vereffening, scheiding en verdeeling gebragt, de boedel en nalatenschap van vrouwe Gerardina Maria van der Linde, weduwe van den Heer Johannes Henricus Antonius Lippmann, alhier gedomicilieerd geweest zijnde en overleden 2 Sept. 1862, welke dame zoo in haar leven als bij uitersten wil over meer dan *f* 50,000 vrij van 's rijks regten heeft beschikt ten behoeve van onderscheidene gestichten van liefdadigheid, als: het R. C. parochiaal armbestuur en de R. C. diaconie- en zondagschool aan de Delftsche vaart te Rotterdam, het R. C. wees- en oude vrouwenhuis te Delft, de inrigtingen voor doofstommen-onderwijs te Rotterdam en Michielsgestel, enz.

SCHIEDAM, 10 Junij. Naar wij vernemen heeft de kamer van koophandel en fabrieken alhier zich dezer dagen gewend tot de ministers van financien en buitenlandsche zaken, bij een uitvoerig gemotiveerd adres, houdende verzoek, dat van wege de hooge regering eene krachtige poging moge aangewend worden, ten einde te bewerken dat het buitensporig hooge regt, hetwelk bij den invoer van den Hollandschen jenever en de brandersgist in de staten, behoorende tot het tolverbond, geheven wordt, zoodra mogelijk door een meer billijk en matig inkomend regt worde vervangen.

KINDERDIJK, 10 Junij. Heden is aan de werf van den Heer F. Smit alhier de kiel gelegd van eene tweede stoomboot van Gorinchem over Gouda naar Amsterdam en tusschenliggende plaatsen, in onmiddelijke verbinding met Zaandam, onder directie van de Heeren P. Tegel en H. J. Belser.

* HELLEVOETSLUIS, 10 Junij. Op het met 1 Julij a. s. alhier in dienst gesteld wordende rader-stoomschip Ardjoeno zijn, naar wij vernemen, als machinisten geplaatst de Heeren Hoek, Torré, Beykerk en Marchand.

NIEUWE DIEP, 10 Junij. De luit. t/z. 2de kl. S. Krayenhoff van de Leur, thans dienende aan boord van Zr. Ms. wachtschip Kortenaar alhier, is, ter vervanging van den luit. t/z. 2de kl. J. H. Haakman, op Zr. M. stoomschip Ardjoeno geplaatst.

HARLINGEN, 9 Junij. Toen de twee hier te huis behoorende stoombooten Friesland en Burgemeester Zijlstra hier heden middag waren aangekomen, hebben beide zich terstond zeewaarts begeven, om te beproeven het Engelsche stoomschip Nora (zie ons berigt van gisteren) van de droogte, waarop het nog vastzat, af te brengen. Door vereenigde pogingen is men daarin gelukkig geslaagd, zoodat men het hier vervolgens behouden mogt binnenslepen.

KAMPEN, 10 Junij. Zijn wij goed onderrigt, dan zou namelijk door twee onzer stadgenooten eene nog niet toegepaste beweegkracht zijn in het leven geroepen, die ofschoon den stoom niet kunnende evenaren, zich toch vooral door zijne onkostbaarheid zeer schijnt aan te bevelen. Naar wij vernemen hebben de uitvinders zich met het maken van een klein, maar goed werkend model onledig gehouden, en zouden zij na het welslagen van eenige nog nader te nemen proeven zich trachten met buiten- of binnenlandsche fabrijkanten in verbinding te stellen. (*Kamp. Ct.*)

* WIJHE, 10 Junij. Bij eene dezer dagen gehouden verpachting van het grasgewas der uiterwaarden langs den IJssel, hebben deze ruim een derde meer opgebragt dan in gewone jaren. Doordien het grasgewas zeer schraal is, wordt voor het hooi thans *f* 15 a 20 per 1000 halve ℔ besteed.

* BREDA, 10 Junij. In den voormiddag ontstond brand in eene woning nabij de Gasthuisvelder alhier, die aan kinderen welke alleen te huis waren gelaten en met lucifers hadden gespeeld, zijn ontstaan te wijten had. Door spoedige hulp was de brand weldra gebluscht. Eenige meubelen en het bed is verbrand.

* BERGEN-OP-ZOOM, 10 Junij. In de eerste helft der maand April jongstl. waren de vooruitzigten omtrent de ansjovisvangst op de Oosterschelde gunstig. Thans echter kan men verzekeren dat zij dit jaar wederom geheel mislukt is. Reeds hebben onze visschers en die van het naburig Tholen hunne weeren gedeeltelijk opgetrokken. Over het geheel zijn ongeveer zestig ankers gevangen en gezouten. De geringe voorraad van 1862 is in de tweede hand overgegaan en van de nieuwe zijn nog geene vaste prijzen bepaald.

HANDELSBERIGTEN.

MONNICKENDAM, 10 Junij. Heden werden ter kaasmarkt aangevoerd 51 stapels, inhoudende 6126 stuks en wegende te zamen 12,459℔. De hoogste prijs was *f* 28.50 per 50 ℔.

GRONINGEN, 9 Junij. Tarwe bij geringen aanvoer iets hooger, 120 a 127 ℔ n. Ommel. roode *f* 7.90 a 8.90; 120 a 123 ℔ n. Oldamm. dito *f* 7.70 a 8.30. Rogge meest als voren: 113 a 116 ℔ n. Inl. *f* 6.30 a 60; 120 ℔ Pruis. *f* 6.85. Boekweit ruim prijshoudend; 110 a 113 ℔ n. grijze Zand *f* 5.65 a 6.05; 110, 113 a 116 ℔ n. Zwarte Zand *f* 5.50 a 6.35; 113 ℔ n. Veen *f* 5.85. Garst bijna uitsluitend aan pelders weder iets hooger; 89 a 96 ℔ n. Winter *f* 4.35 a 95; 96 a 99 ℔ n. Zomer *f* 4.55 a 90; 107 ℔ n. Knobbe *f* 5.45. Dikke Haver tot ruim vorige prijzen verkocht, Witte en Zwarte Voer meest als voren; 82, 85 ℔ n. dikke Brouw *f* 3.80 a 4.10; 65 a 72 ℔ n. Witte Voer *f* 2.75 a 3.10; 68 a 75 ℔ n. Zwarte Voer *f* 2.90 a 3.25.

DEVENTER, 10 Junij. Aan de Veemarkt waren 90 Koeijen en slechts 60 Paarden aan de lijn. Het groeizame weder der laatste dagen oefende een buitengewonen invloed op het ter markt gevoerde uit, vermits de prijzen sedert de laatste dagen buitengewoon gestegen zijn.

RAALTE, 10 Junij. Boter *f* 14.50 a 15.50 het ⅛ vat, *f* 7 a 7.25 het 1/16 vat; Boter met veel aanvoer, ging met groote prijsvermindering evenwel vlug van de hand. Rogge *f* 7.25 a 7.50; Boekweit *f* 7.50; Haver *f* 3.70 a 4.10; Garst *f* 5.75 a 6 per mud; jarige Varkens *f* 17 a 26; oude Biggen *f* 11 a 14; jonge dito *f* 6.10 a 8; nuchtere Kalveren *f* 3.50 a 4; nurende Koeijen *f* 70 a 95; Vaarsen *f* 21 a 32; Eijeren *f* 2.15 de 100 stuks.

OOSTERHOUT, 10 Mei. Op de Madensche beurs van heden was veel vraag naar Boekweit, die dan ook tegen hoogere prijzen vlug van de hand ging. Tarwe *f* 9.90 a 10.60; Rogge *f* 6.45 a 7; Boekweit *f* 6.60 a 7.30; Haver *f* 2.80 a 3.60 per mud.

ANTWERPEN, 10 Junij. Van Zantische *Krenten* zijn heden 2000 kil. ter exportatie met *f* 14 ent. betaald en ca. 1000 b. gep. Aracan *Rijst* vonden tot zeer vaste prijzen nemers voor cons. — In *Granen* ging niets meldingswaardigs om.

LONDEN, 9 Junij. In *Suiker* hadden heden belangrijke afdoeningen plaats tot de volle prijzen; in het geheel bestonden de verkoopen uit 1939 v. Uit de hand heeft men 14,800 z. Manilla a 32 sh. afgedaan en op levering werden verkocht 2729 k. Havana N°. 12½ goede kwal. per Minnet a 23.9 voor eene naburige haven; 209 v., 19 t., 74 vtjs. per Adelaïda a 20.6; 215 v. dito per Maria a 20.6 met 427 k. N°. 10 a 21.6; 649 v., 90 t., 63 vtjs. Cuba per Onkel a 20.6 en 7348 z. Mauritius per Casseterdes van 32 a 38 sh. — *Koffij:* Native ferm prijshoudend; Plantation niet williger en Rio 1 sh. lager; men heeft 4120 b. ex Tyrus gedeeltelijk verkocht van 71.6 a 75.6. — *Rijst* stil. Uit de hand werden afgedaan ca. 8000 b. Nécransie van 7.3 a 8.3 en 2000 b. blank Beng. van 10.10½ a 11 sh. — *Salpeter* werd wederom op levering gedaan tot 38 sh. — Van *Cachou* werden eenige partijtjes verkocht a 26 en 25.6. — Beng. *Curcuma* bedong 23.6 voor goede kwal. — *Hennep.* Circa 20,000 balen Manilla goed roping zijn verhandeld a £ 25.5. — Van *Zwavel* heeft men eene lading beste secunda a £ 6.5 afgedaan voor eene vreemde haven. — Schotsch *IJzer* 50.9 a 50.10½. — *Lijnolie* 4 sh. — *Talk* flaauw, loco 43 sh.

SHANGHAI, 23 April. *Thee:* Na ontvangst der berigten uit Europa, was de markt iets flaauwer gestemd, en er werden 4300 k. verkocht, of in het geheel dit saizoen 284,142 kn., tegen 200,300 kn. in het vorige. Voorraad 1000 k. Congo en 800 k. Flowery Pecco. De aanvoer van Hankow is zeer klein en er worden dit saizoen nog maar 8 chops gewacht. Groene Thee met veel vraag, en voor Amerika werd 1 tael avans besteed. Omzet 28,000/2 k. en dit saisoen 274,636/2 k. Chinesche en 17,248/2 k. Japan, tegen 208,829/2 k. Chin. en 25,395/2 k. Japan in A°. P°. Voorraad 20,000/2 k. De oogst zal niet groot zijn. — *Zijde* stil, vooral in Tsatlee ging weinig om; de prijzen zijn vast. De aanvoer is klein; van Japan werden 1072 b. aangebragt.

ORDENTLICHE GENERAL-VERSAMMLUNG
DER
Actien-Gesellschaft *Tubalkain*,
für Bergbau und Hüttenbetrieb zu Adenau
(Regierungsbezirk Coblenz).

Mit Bezug auf Titel II § 24 des Gesellschafts-Statuts, beehren wir uns die Herren Actionaire zur **ORDENTLICHEN GENERAL-VERSAMMLUNG**, auf Freitag den 17ten Juli im Geschäftslocale in Remagen, und am 18ten Juli in Adenau, im Gasthofe, zum Halben Monde Morgens 8 Uhr ergebenst einzuladen.

TAGESORDNUNG:

a. Geschäftsbericht für das abgelaufene Geschäftsjahr 1862.
b. Wahl eines neuen Vorstands-Mitgliedes für das ausscheidende.
c. Decharge-Ertheilung des Verwaltungsrathes. (11446)

ADENAU, im Juni 1863. **DER VERWALTUNGSRATH.**

NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Veiling van **BANCA-TIN** te AMSTERDAM, op Woensdag 24 Junij 1863, van ongeveer

51,800 Blokken, liggende te AMSTERDAM.
40,500 " " " ROTTERDAM.
4,200 " " " DORDRECHT.
1,800 " " " SCHIEDAM.
5,000 " " " MIDDELBURG.

Welke hoeveelheden bij tijdigen aanvoer nog zullen kunnen vermeerderd worden met p. m. 20,000 Blokken.

De Verkoop zal geschieden bij Kavelingen van 500 Blokken.

De Directie geeft de verzekering, dat zij vóór 1°. Junij 1864 geen ander Tin aan de markt zal brengen; dat tot op genoemd tijdstip geene Gouvernements-Veilingen van Tin in Nederlandsch Indie zullen gehouden worden en dat almede tot voormeld tijdstip geene verzendingen van dat Metaal van Indie naar China voor Gouvernements-rekening zullen plaats hebben, de hoeveelheid van 10,000 picols te boven gaande.

De bovenstaande toezegging omvat niet het Tin, hetwelk aan anderen toebehoort, zoodat het Gouvernement zich voorbehoudt het regt, om den concessionarissen voor de ontginning van het eiland Billiton, behalve de 6000 picols op Java, ook den verkoop in Nederland te vergunnen voor eene geringe hoeveelheid, die in geen geval meer dan 3000 picols zal bedragen.

AMSTERDAM, 27 Mei 1863. (10547)

G. W. WESSELING en H. M. WESSELING zullen op Maandag den 15den Junij 1863, des namiddags ten half drie ure, te Amsterdam, in *de Witte Zwaan*, op den Nieuwendijk, presenteren te verkoopen: Eene extra mooije nieuw aangevoerde partij Greenen en Vuren, *Dramsche, Fredrikstadsche, Bijhavensche, Riga* en *Narva* **BALKEN**; *Abo, Wyburger, Fredrikhavensche, Riga, Narva*, Zweedsche en Noordsche **DEELEN**; Narva Sparren, Battings, Juffers, Ellens, Colters, en andere **HOUTWAREN.** Liggende in den Binnenkant en op den Wal. (11503)

In eene der voornaamste Steden van Zuid-Holland is de betrekking van

PIKEUR EENER MANÈGE VACANT.

De daarop reflecterenden, gelieven met Franco Brieven vóór of op den 15den Junij 1863 zich te adresseren onder het Nommer 7429, aan het Bureau Handelsblad. (11310)

WORDT TE HUUR GEVRAAGD

tegen Augustus of September, in den omtrek van de Reguliersbreestraat, de Kalverstraat of den Dam: Een ruim en net **WINKELHUIS.** Reflecterenden adresseren zich Franco, met opgaaf van Buurt, Nommer en Huurprijs, onder Lett. J. L., bij den Boekhandelaar G. W. TIELKEMEIJER, op den Vijgendam, (11419)

's HERTOGENBOSCH.

Op Donderdag 2 Julij 1863 om 2 Ure zullen ten Venduhuize van J. N. CREFCOEUR in de Kerkstraat Publiek worden Verkocht:

FRAAIJE JUWEELEN,

bestaande in: 2 Oorringen met 18, Oorbellen met 34, 1 Brillante Ring met 32, 1 Kruis met 11 Steenen, 1 Ring, Hartje, enz., Goud, Zilveren Lepels, Vorken, Olie-, Azijn-, Zout-, Peper- en Mostaard-Stellen, enz., enz.

Voorts 2500 Ned. Ellen Echt **BRABANTSCHE KANTEN**, Nieuw, voor Meubelgordijnen alsook voor Priestergewaad, enz.

Woensdag 1 Julij op de gewone Uren, alsook Donderdag Voormiddag te zien. (11458)

TE KOOP een fraai Porceleinen, met gekleurde Landschappen, enz. beschilderd **TAFELSERVIES**, in antieken stijl, van 165 stukken. Franco te bevragen, onder N°. 29, bij den Heer G. J. THIEME, te Arnhem. (11397)

Door den Boekhandelaar J. L. JOACHIMSTHAL is dezer dagen aan deszelfs Correspondenten verzonden en op franco aanvrage alom gratis verkrijgbaar:

PROSPECTUS DER VOLGENDE WERKEN:

1°. ספר תהלים HET BOEK DER PSALMEN, met Nederduitsche Vertaling door Dr. S. J. MULDER (met kerkelijke goedkeuring). Nieuwe oorspronkelijke uitgave.

2°. סדר הקינות לתשעה באב ORDE DER KLAAGLIEDEREN VOOR DEN TREURDAG VAN AB, met eene Nederduitsche Vertaling en eene Historische Inleiding in de Nederduitsche Taal door G. J. POLAK en M. L. VAN AMERINGEN (met kerkelijke goedkeuring). De prijs van beide Werken is zoo civiel gesteld, dat de deelneming zelfs voor de min bevoorregten op aannemelijke voorwaarden opengesteld is. (11480)

STEENEN EN STEENHOUWWERKEN.
MEN LEZE:

ENGELSCHE PELSTEENEN, in deugdelijkheid nog niet overtroffen, pellen vlugger en zijn vooral preferable bij het Garst pellen door kleurig en voordeelig resultaat en bij de Rijst zijn zij verkieselijk wegens grove en glanzige pelling, daar de korrels minder worden gekwetst en derhalve niet zoo breken.

HARDSTEENEN LOOPERS en **LEGGERS**, puike Escosijnsche kwaliteit.

HALS-PENSTEENEN en **TEGELS** voor IJzeren Molen-Assen bij het malen koud blijvende (nieuwst model).

SLIJPSTEENEN (prima kwaliteit Engelsche Zandsteen) waarvan nog enkele van 1,50 à 1,56 Ned. el diameter bij 0,14 à 0,16 Ned. el dik zeer civiel zijn te verkrijgen. Verder alle soorten **STEENHOUWWERKEN**, enz.

Op 6 Weken à contant 2 pCt. korting bij **J. BUYSMAN.**

Zaandam Steenhouwerij Oostzijde en Kantoor Westzijde 1084.

Maandags *Pool* aan de Koornbeurs en Beurs Pilaar 18. (11340)

HH. GENEESHEEREN en GEBRUIKERS alhier en buiten deze Stad van **ELASTIEKE KOUSEN**, enz., voor

ADERSPATTEN,

BEENBREUK, VERSTUITING, WATERZUCHT, ENZ., wordt kennis gegeven, dat H. BARTELS & C°., zijn **VERHUISD** naar de Oude Hoogstraat, B 216, te Amsterdam.

Aanvragen en toezendingen van Maat en Kousen ter Wassching en Reparering gelieve men Franco te doen. (11484)

PIANO-MAGAZIJN
van P. VAN LEEUWEN,

Haarlemmerdijk tusschen de Brouwersstraat en Prinsengracht, 473, te Amsterdam.

Voorhanden zeven octaafs **PIANINO'S** van *f* 225 tot *f* 800; vierkante **PIANO'S** voor *f* 18, *f* 24, *f* 28, *f* 50, *f* 64, *f* 75, *f* 85, *f* 95, *f* 110 tot *f* 140. Nieuwe SERAPHINE ORGELS van *f* 75 tot *f* 500. Eene PIANINO van 6½ octaaf voor *f* 150. Eene Opstaande PIANO 6 octaaf *f* 95. KAMERORGELS met 5 tot 30 Aria's van *f* 18 tot *f* 75. Deze Instrumenten worden wegens de soliditeit afgeleverd met 10 Jaar guarantie; OUDE PIANO'S worden tegen den hoogstmogelijken Prijs in Ruiling aangenomen. Brieven Franco. (11312)

CRÊPE SHAWLS, DAMES JAPONNEN, MANTELS, HOEDEN en **LINTEN** gaan wij steeds voort naar de NIEUWSTE METHODE in de Schoonste en Brillantste Kleuren te **VERWEN** en OP NIEUW te **APPRÊTEREN**; recommanderen ons tevens tot het **VERWEN** in originele Kleuren van alle Soorten van OVERGORDIJNEN, LEDEKANT BEHANGSELS, enz., enz.; **WASSCHEN OP NIEUW** TAFELKLEEDEN, enz., enz. (11510)

Winkel & C°., *Chemische Zijden en Wollen Stoffen Verwers*,
BROUWERSGRACHT HOEK KEIZERSGRACHT, SS 536.

TE HUUR TE BERGENDAAL, ONDER BEEK BIJ NIJMEGEN:

Een **BUITEN**, steeds Zomer en Winter bewoond geweest, aan den Grindweg naar Kleef, waarin zeven Vertrekken, Keuken, Kelders, enz., Koetshuis en Stalling voor 2 Paarden of Koeijen, met **TWEE TUINEN**, geheel tot gebruik toegezaaid, hebbende een wonderschoon Uitzigt, desverkiezende met eenig **BOUWLAND.** Te bevragen bij den Heer C. DE FLORIMONT, aldaar. Brieven Franco. (11269)

TE HAARLEM UIT DE HAND TE KOOP OF TE HUUR:

Een deftig ruim **HUIS**, met grooten TUIN, gelegen op een van de beste Standen der Stad. Met franco Brieven te bevragen bij de Heeren J. MARTENS EN ZOON, te Haarlem. (11380)

UIT DE HAND TE KOOP of TE HUUR: Eene welbeklante, ruim Vijftig Jaren bestaan hebbende **VLEESCHHOUWERIJ**, met annex **WOONHUIS**, alles in zeer solieden toestand en gelegen op een der schoonste Dorpen in Noord-Holland. Te bevragen met Franco Brieven bij den Eigenaar M. J. COHEN te Broek in Waterland. (11374)

MANUFACTUREN.

Tegen medio Augustus wordt gevraagd een fatsoenlijk JONG MENSCH, P. G., als **REIZIGER**, geschikt om bij Particulieren Commissien op te nemen. Die in dergelijke Betrekkingen reeds hebben gefungeerd, zullen het meest in aanmerking komen, terwijl niet wordt gereflecteerd op aanbiedingen, waarbij niet is opgegeven, waar thans in Betrekking. Aan deze Betrekking is verbonden Kost, Inwoning en ruim Salaris. Met franco Brieven adressere men zich onder de Letters B. B. Z. Z. aan het Bureau Handelsblad. (11390)

Kamers te Huur.

Voor een HEER wordt in de Kalverstraat nabij den Dam, in HUUR aangeboden, eene **ROIJALE VOORKAMER**, welke een bijzonder goed uitzigt oplevert, met **ANNEX SLAAPVERTREK**, welke gereedelijk zijn te aanvaarden. Adres mondelings te bevragen bij de Boekverkoopers B. KRAMER & ZOON, Rokin E 157 bij de Gapersteeg. (11434)

Un **FRANÇAIS**, Bachelier ès Lettres, depuis plusieurs années Maitre de Langues en ce pays, désirerait entrer comme **GOUVERNEUR EXTERNE**, dans une famille de cette ville. Outre sa langue Maternelle, il peut enseigner l'Italien, l'Espagnol, le Latin et le Grec, ainsi que les branches d'Etudes appartenant à une éducation soignée. Il disposerait encore de quelques heures pour des leçons privées. S'adresser sous les initiales E. E. F., Bureau Handelsblad. (11439)

Met 1 Augustus

Wordt VERLANGD eene **KEUKENMEID**, welke goed kan Koken en Huiswerk verrigten, tegen een Loon van *f* 70 à 80; alleen die van Goede Getuigschriften voorzien zijn, komen in aanmerking. Adres Franco onder Lett. L. bij den Kantoorboekhandelaar H. G. KOSTER H.Gz., Nieuwendijk, alhier. (11430)

TE HUUR

tegen 1°. Julij of eerder: Eene **GEMEUBELEERDE VOORKAMER**, op eene der Hoofdstraten dezer Stad. Adres met franco brieven onder Lett. N., bij den Boekh. A. C. ROLFF, Utrechtschestraat, Z 841. (11431)

Eene Fatsoenlijke **JUFVROUW**, tusschen de 30 en 40 Jaren oud, van de P. G., wenschte met Augustus of eerder geplaatst te worden als **HUISHOUDSTER** in een deftig Burger Gezin. Brieven Franco onder Lett. A. Z. bij den Boekhandelaar G. B. VAN GOOR te Gouda. (11441)

PROVINCIALE FRIESCHE COURANT.
22ste Jaargang.

Uitgave des Woensdags en Zaturdagsavond.

HH. Inzenders van Bijdragen of Advertentien voor bovengenoemde Courant, worden beleefdelijk verzocht als adres te willen stellen: Bureau PROVINCIALE FRIESCHE COURANT of den naam des Uitgevers L. SCHIERBEEK, te Leeuwarden. (11438)

VEEL GELD GEEF IK VOOR
OUDE BIJBELS, KERKBOEKEN EN ALLE ANDERE GODSDIENSTIGE WERKEN.

KERKBOEKEN voor alle Protestantsche Gezindheden in verschillende Drukken en Banden, zijn in ruime keuze voorhanden van af 30 Cents tot de fijnste soorten.

OUDE BOEKEN en **BIJBELS** worden op nieuw ingebonden of in ruil aangenomen. **A. VAN ROSSUM** Jnz., Singel bij de Gasthuismolensteeg, G 327, over het Glasmagazijn van GEBR. ZAHN.

Nog voorhanden 1 **VAN DER PALM BIJBEL**, in Kwarto, gebonden in 2 nette Banden *f* 19.90, een dito gebonden in een Band *f* 15.90.

Verzoeke Brieven en Gelden Franco. (11409)

WEKELIJKSCHE STOOMVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN DUINKERKEN.

Het **IJZEREN STOOMSCHIP** *PRINS VAN ORANJE*, Kapitein D. VISSER, vertrekt des Woensdags van ROTTERDAM en des Zaturdags van DUINKERKEN. Adres bij de Cargadoors

(8001) **JOHs. OOMS Ez. & C°.**

LISEZ S'IL VOUS PLAIT!

Un AGENT de l'étranger très au courant des **AFFAIRES CÉRÉALES** et **DENRÉES COLONIALES**, d'une parfaite honorabilité, désirerait, par suite de circonstances particulières, trouver un EMPLOI dans une **BONNE MAISON DE COMMERCE**, ou d'Agence en Hollande, de préférence à Amsterdam; il connait plusieurs langues et serait à même de créer de bonnes relations dans beaucoup de ports de mer d'Europe. Meilleures références. Prétentions modérées. — S'adresser franco sous les Initiales X 55 au Bureau Handelsblad. (11223)

GENEESKUNDIG GESTICHT
voor Krankzinnigen te Zutphen.

In bovengenoemd Gesticht wordt gevraagd een **OPZIGTER**, ongehuwd en niet ouder dan 45 Jaren.

SOLLICITANTEN worden verzocht zich in Persoon aan te melden vóór den 1sten Julij a. s. in het Gesticht, ten Kantore van den Rentmeester, bij wien des verkiezende nadere inlichtingen zijn te bekomen. Brieven franco. (10770)

IEMAND bekend met de Fransche-, Engelsche-, Duitsche- en Hollandsche Talen alsmede Rekenen, zag zich gaarne ten spoedigste geplaatst op een **KANTOOR** tegen genot van een tamelijk Salaris. Reflecteerenden adresseren zich onder Letter D. G. Franco Brieven, Bureau Handelsblad. (11433)

Men vraagt, om zoo spoedig mogelijk in dienst te treden, een bekwaam **VLEESCHHOUWERSKNECHT**, van de Israëlitische Godsdienst. Salaris naar bekwaamheden. Adres, Lett. S., Franco, bij den Boekhandelaar J. VAN DER PLOEG, te Hengelo (Overijssel). (11440)

Door toeval TE HUUR in het midden der stad, in de digte nabijheid van de Beurs: **TWEE ROIJALE KAMERS**, voorzien van stookplaatsen, tevens met plafond. Huurprijs *f* 200. met inbegrip van belasting. Reflecteerenden worden verzocht zich te Adresseren met Franco Brieven onder Lr. G. V. S. Bureau Handelsblad. (11435)

Wegens vergevorderden Leeftijd wordt ter Overneming aangeboden eene sinds onheugelijke Jaren met goed succes gedrevene **SLIJTERIJ** en **TAPPERIJ**, waaraan nog bijzondere voordeelen verbonden zijn, gelegen nabij eene der hoofdpoortstraten. Adres Franco onder Lett. G. den Boekhandelaar H. A. MEIJER, N. Z. Voorburgwal over de Molsteeg. (11432)

Petroleum-Lampen!

De ONDERGETEEKENDE heeft wederom eene nieuwe zending Fransche, Duitsche en Engelsche **LAMPEN** ontvangen, in de nieuwste vormen en tot de minst mogelijke prijzen.

Tevens kan hij bij deze gelegenheid niet nalaten op zijnen grooten voorraad van **PORCELEINE SERVIEZEN** te wijzen; complete met 12 paar in 36 smaakvolle Modellen, van af *f* 8.50, Déjeuné's, à tête, met Bouquet, Landschap en Portretten; Pronk Vazen, Dinéserviezen, Kop en Schotels en verder alles wat tot zijn vak behoort.

De verzekering gevende van eene Civiele Behandeling, blijft hij dan ook minzaam in de Gunst van het geachte Publiek aanbevolen.

M. MOHR.

P.S. Om de vele Abuizen voor te komen die dagelijks met verwisseling van Naam gebeuren, gelieve men vooral op onderstaand Adres te letten. (11428)

Oude Teertuinen bij de Slijpsteenen, M 144.

ZUIDHOLLANDSCH KOFFIJHUIS
te 's GRAVENHAGE.

Met genoegen kan ik thans aan mijne Stad- en Landgenooten mededeelen, dat het gerenommeerde **ZUIDHOLLANDSCH KOFFIJHUIS**, van mijn voorganger, den heer J. F. SMEETS, geheel verfraaid en ingerigt is naar den tegenwoordigen smaak. Ik twijfel dus ook niet, of het comfort van de Zaal, opgeluisterd door riant uitzigt en veraangenaamd door den fraaijen Tuin, die ook voor de Bezoekers behoorlijk is ingerigt, zal algemeen voldoen.

Ook zal tegen 1°. Julij de **LEESTAFEL** eene aanzienlijke uitbreiding erlangen, vooral in BUITEN- en BINNENLANDSCHE BLADEN.

Voeg ik hierbij, dat ik steeds zorg zal dragen voor eene nette en prompte bediening, dan vlei ik mij, gelijk mijn voorganger, steeds vereerd te worden met een aanzienlijk en gedistinguëerd Publiek.

'S GRAVENHAGE, Junij 1863. **A. HARTMANN.** (1143[illegible])

HOTEL EN RESTAURANT
KNIPSCHEER IN CÖLN.

Op den hoek van de Frankgasse, regterhand bij de Central-Bahnhof, vis-à-vis den Dom, verdient aanbeveling wegens prompte bediening en Lage Prijzen. (1144[illegible])

WIESBADEN.

HOTEL & BAINS AUX QUATRE SAISONS ET HOTEL ZAIS, Etablissement de première Classe, admirablement situé vis-à-vis du Kursaal, du Théâtre et des principales promenades, Bains d'Eaux minérales. **TABLE D'HOTE** à 1 et à 5 Heures. (1075[illegible])

Het *Hotel de l'Europe*

te KÖNIGSWINTER, aan den voet van het Zevengebergte, op het bekoorlijkste punt van den Rijn gelegen, wordt den Reizigers als tijdelijk aangenaam verblijf aanbevolen. Familien, die zich geruimen tijd zouden willen ophouden, genieten eene belangrijke vermindering der prijzen.

(10986) **WILHELM KIRCH.**

BADEN-BADEN.
Hôtel *de Hollande*,

gelegen aan de Nieuwe Promenade, naast de Courzaal.

DE ONDERGETEEKENDE beveelt zijn in Holland zeer bekend Hôtel met 100 Kamers en Zalen in de gunst van het Reizend Publiek aan. Goede Bediening, billijke Prijzen, TABLE D'HÔTE ten 1 en 5 Uur. Er worden Hollandsche, Fransche en Engelsche NIEUWSBLADEN gehouden. **AUGUST RÖSSLER.** (1098[illegible])

Een drank even weldadig werkend op alle tijden des jaars.

Uit de jongste berigten, waarbij de steeds meer en meer toenemende navraag naar het **HOFF'**sche **MALZ-EXTRACT** (GEZONDHEIDSBIER) bevestigd wordt, kan met zekerheid afgeleid worden, hoe zeer deszelfs gebruik op alle jaargetijden, onafgezien zijnen buitengewoon aangenamen smaak, waaraan het zijn gebruik als Tafel- en Salondrank te danken heeft, zijne weldadige uitwerking oplevert. W[illegible] laten tot staving hiervan eenige Brieven volgen, in den jongsten tijd aan den Heer JOHANN HOFF, Hofleverancier, **CENTRAAL DEPOT VOOR DE NEDERLANDEN** te Amsterdam, O. Z. Voorburgwal, J 342, toegezonden.

UTRECHT, 4 Mei 1863.

EDELE HEER!

„Gedurende geruimen tijd was ik lijdende aan eene algeheele verzwakking, waarbij zich lusteloosheid en afgematheid paarde. Trek naar voedsel had ik niet, en kon dit ook niet verteeren. Na te vergeefsch alle middelen daartegen aangewend te hebben, besloot ik Uw **MALZ-EXTRACT** te gebruiken en moet U dankend melden, dat, na eenige flesschen gebruikt te hebben, mijne krachten zoo zijn toegenomen, dat ik bij gezonde eetlust mij weder in staat gesteld zie, mijne werkzaamheden even als vroeger waar te nemen. Mogen deze weinige, maar opregt gemeende woorden van dankbetuiging ieder lijder aanmoedigen zich vertrouwend tot Uw heilrijk Gezondheidsbier te wenden. Ontvangt, enz."

Uwe Dienares,
(get.) Wed. **OCKELOEN**, geb. **BEKKER.**

(11536)

„De vorige week heb ik het genoegen gehad op mijn schrijven 6 flesschen van Uw **MALZ-EXTRACT** te ontvangen, tegen betaling aan den schipper, en *daar dit goed gewerkt heeft bij mijne vrouw die lijdende is aan kortademigheid*, zoo verzoek ik UEd. met den terugkeerenden beurtschipper op dezelfde wijs nog eens te zenden 12 flesschen. In afwachting, enz."

UEd. Dienaar,
AMBT ALMELO. (get.) **L. WILTINK.**

MIJNHEER!

„De ontvangene 12 flesschen **MALZ-EXTRACT** zijn door mij verbruikt, en de weldadige resultaten, die ik van het gebruik ondervonden heb, maken het mij tot pligt eene nieuwe bezending aan UEd. op te dragen. Ditmaal wenschte ik van UEd. te ontvangen een kist bevattende 25 flesschen, om niet telkens te moeten schrijven, enz."

UEd. Dienaar,
ARNHEM. (get.) **VAN DER STROO[illegible]**

NETELDOEK VOOR GORDIJNEN.

GESTREEPT ZONDER FESTON	per Stuk	32 Ellen	7/4	Breed	*f* 4.7[illegible]
IDEM MET FESTON	" "	32	" 7/4	"	" 5.2[illegible]
DAMASSÉ MET FESTON	" "	16	" 7/4	"	" 4.3[illegible]
GEBORDUURD MET FESTON	" "	16	" 7/4	"	" 4.3[illegible]
CACHEMIRE TAFELKLEEDEN Rood en Zwart			10/4	Groot	" 4.7[illegible]

Kalverstraat, hoek Osjessluis.

(11518) **C. P. KÖHLER.**

BERIGTEN UIT DE LAATSTE EDITIE VAN HET VORIG NOMMER OVERGENOMEN.

AMSTERDAM, Woensdag 10 Junij.

Het provinciaal geregtshof in Noord-Holland heeft heden J. T. wegens valsch getuigenis in zake van misdaad, ten voordeele van den beschuldigde, veroordeeld tot 5 jaren tuchthuisstraf en G. O., wegens diefstal bij nacht in een bewoond huis, veroordeeld tot zes maanden eenzame opsluiting.

ROTTERDAM, 10 Junij. Eene buitengewone drukte heerscht hier met de verscheping van verschillende boom- en aardvruchten naar de havens in Groot-Brittannie. Men berekent, dat gisteren en heden te zamen ruim 8000 kinnenmanden aardappelen uit het Westland zijn aangevoerd en verder gezonden.

KRALINGSCHE VEER, 9 Junij 1863. Gisteren hadden wij hier eene markt zooals zeldzaam voorkomt. Ruim 500 zalmen waren aangebragt, die niettegenstaande den grooten aanvoer bij afslag vlug van de hand gingen.

* GRONINGEN, 9 Junij. Voor eenige dagen speelden alhier een paar jongens van 10 à 12 jaar met elkander. Het viel hun in, ook eens op hangertje te spelen, waarvan het gevolg was, dat het veel moeite kostte om een der knapen in het leven terug te roepen.

BERLIJN, 9 Junij (des avonds). De *Berliner Reform* heeft reeds eene tweede waarschuwing gekregen. De aanleidende oorzaak daartoe is van dezen aard: in zijn nommer van gisteren deelde bedoeld blad een uittreksel mede uit een Fransch geschiedkundig werk, waarin de val der Bourbons wordt geschilderd. De regering heeft daarin gezien eene ongeoorloofde toespeling op de tegenwoordige omstandigheden.

Uit Kopenhagen meldt men, dat de Koning den admiraal heeft benoemd tot grootkruis van de Dannebrogorde, de Heeren Daimis en Grivas tot commandeurs dier orde 1ste klasse, den Heer Mallas tot commandeur 2de klasse, en de Heeren Souzes, Reineck, Maurocordato, Philimoe, Brazanos en Stavras tot ridders dier orde

Woensdag namiddag zal de deputatie de hoofdstad waarschijnlijk verlaten en over Parijs den weg naar Athene nemen.

PARIJS, 9 Junij. (*Part. Corr.*) „Reeds van den aanvang van den Mexicaanschen oorlog af," zegt heden de *Constitutionnel,* „hebben wij te strijden gehad tegen de hardnekkige en boosaardige wijze, waarop al wat op deze expeditie betrekking heeft, in een verkeerd daglicht wordt gesteld. De *Moniteur* heeft op schitterende wijze al de valschheid bewezen der geruchten, dienaangaande verspreid. Slechts de berigten die tweemaal per maand over St. Nazaire en Southampton aankomen, zijn zeker en verdienen vertrouwen." Ook de *Patrie* en de *Nation* breken heden eene officiele lans tegen de Mexicaansche berigten in de Engelsche, Amerikaansche en Spaansche bladen voorkomende, welke de aankomst melden van 15,000 man versterkingen, onder generaal Comonfort, het staken van het bombardement, het ontruimen van het fort San Xavier, den terugtogt der Franschen naar Cholula, enz. Niettegenstaande de officiele logenstraffing hecht men hier geloof aan deze Jobs-tijdingen, waarvan de waarheid uit den gang van zaken genoegzaam blijkt. De spoed waarmede men alles in gereedheid brengt om versterkingen af te zenden, is een bewijs voor den benarden toestand waarin ons leger in Mexico zich bevindt. Men is alles behalve over generaal Forey tevreden, en het is bijna zeker dat hij na de inneming van Puebla door den generaal der genie, adjudant des keizers Froissard, zal vervangen worden.

Elke wijziging in het kabinet schijnt thans bepaaldelijk tot na de bijeenkomst der Afgevaardigden in November a. s. uitgesteld. In beginsel is tot de aftreding van den Heer de Persigny besloten; waarschijnlijk zal hij met de portefeuille van openbare werken worden belast; terwijl men den Heer Devinck noemt als zijn opvolger. De Heer Cochin, die in het 6de kiesdistrict van Parijs 7000 stemmen verwierf, heeft van zijne verdere candidatuur afgezien, zoodat er thans nog alleen een wedstrijd bestaat tusschen den regerings-candidaat Fouché-Lepeletier en den Heer Guéroult. Onder de gelukkig in het Wetgevend Ligchaam binnengesmokkelde officiele candidaten bevinden zich 8 kamerheeren, 3 stalmeesters des Keizers of der Keizerin, een ceremonie meester, een lijfarts, een chef van het kabinet des Heeren de Persigny, een idem van den Heer Fould, de schoonzoon van den maarschalk Magnan, twee bloedverwanten der Keizerlijke familie, enz.

Het bekende democratische orgaan „*Le Phare de la Loire*" van Nantes is wegens de opname van een Parijsche correspondentie van den Heer Laurent Pichat, welke eene persoonlijke beleediging voor den Keizer bevat, bij ministerieel besluit van 6 dezer voor den tijd van twee maanden geschorst. De bedoelde zinsnede luidt als volgt: „De zegepraal der oppositie is volkomen. Even als bij Solferino heeft men dien triomf te danken aan een uitmuntend, slecht aangevoerd leger."

Op de Keizerlijke drukkerij is het „Leven van Julius Cesar" door Napoleon III ter perse. Deel I en II zullen te gelijk het licht zien; het IIIde Deel verschijnt later.

De beurs is zeer flaauw gestemd; men verwacht Donderdag a. s. eene verhooging van het disconto der Fransche bank.

PARIJS, 9 Junij. De aanstaande verzendingen van troepen naar Mexico bestaan niet alleen uit detachementen infanterie, maar voornamelijk uit batterijen artillerie met het noodige materieel en een groote voorraad ammunitie. De artillerie zal onmiddellijk vertrekken, wanneer de schepen, die bestemd zijn tot overvoer daarvan, zee kunnen kiezen.

TURYN, 10 Julij. Het officiele blad bevat een besluit, waarbij bevolen wordt, dat de hooge school van Palermo, ten gevolge der ongeregeldheden door de studenten gepleegd, voor het loopende jaar gesloten zal blijven.

Nation. Leening 73.30; Nieuwe Leening 73.95.

LONDEN, 10 Junij. *Thee* flaauw. — *Koffij* in betere stemming. — *Suiker* vast. — *Rijst* stil. — *Tin*: Banca £ 131. — *Lijnolie* 45.3. — *Raapolie* 48 sh. — *Granen* nominaal. — *Boter*: Friesche 82 sh. — *Talk* in loco 42.9; Oct.—Dec. 46 sh. — *IJzer*: Schotsch 50.10. — Fijn *Zilver* 61½ d. per once.

LIVERPOOL, 10 Junij. Van *Katoen* zijn 5000 b. tot ¼ d. lager omgezet.

LONDEN, 10 Junij. Slotkoersen: Consols 91⅞; 1 pCt. Ecuador 18; 5 pCt. Grieken 1824/25 38¾; Dito Coup. 19¼; 3 pCt. Mexico 33¾; Afgest. Grenada —; 2 pCt. N. Dito —; Uitg. Dito —; Landwarrants —; 3 pCt. Portug. 1853 —; 3 pCt. Dito 1862 —; 4½ pCt. Russ. 1860 —; 3 pCt. Dito 1859 58½; 5 pCt. Dito 1862 —; 3 pCt. Spanje 55; 2 pCt. Dito —; Amort. —; Spaan. Cert. Coup. 11¾; 6 pCt. Turken (Gec.) 50½; 2 pCt. Venez. 25¼; 6 pCt. Dito 1862 58; 1 pCt. Dito —; 2½ pCt. Holl. —; 4 pCt. Dito —; 5 pCt. V. S. Leening —; 6 pCt. Dito 70; Illinois Constr. Bonds 7 pCt. Oblig —; Dito Shares —.

PARIJS, 10 Junij. Slotkoersen: Fransche 3 pCt. 69.20; 4½ pCt. 97.—; Fr.-Oostr. Spoorw. 462; Cred.-Mob. 1202; 3 pCt. Spanje —; 2 pCt. Dito 48; Russ. Spoorw. 435; 5 pCt. Italie 72.95.

Fransche 3 pCt. openden 69.25.

MADRID, 9 Junij. 3 pCt. Spanje 53.15; 2 pCt. Dito 48.90.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

HAMBURG, 8 Junij; Margaretha Susanna, Poel, Londen.

CUXHAVEN, 9 Junij; Compact Goede Trouw, de Vries, Bahia. - Catharina, Boon, id. - Nina, Pott, Terranova.

EMDEN, 3 Junij; Catharina, Bakker, Gron. — 5 Junij; Margaretha, Katt, id. - Anna, Kuiper, id.

NERVA, 23 Mei; Zeven Sterren, Hemmes, Grimsby. - Clipper-Galjoot, Hazewinkel, Liverpool. — 29 Mei; Geerdina, Wypkes, Hull.

GOTHENBURG, 4 Junij; Louise Sophie, Hollander, Newc.

KOPENHAGEN, 6 Junij; Wilhelmina Maria, Pronk, Christiania. — 8 Junij; Anna Catharina, Koning, Straalsund.

Bij KOPENHAGEN, 7 Junij; Leda, Zeplien, Pernau n. Schiedam.

RENDSBURG, 5 Junij; Ida Gesina, Egbert, Stolpemunde n. Dordrecht. - De Zwerver, Ates, Rott. n. Stettin. - Jantina Petronella, de Boer, Amst. n. Dantzig. - Geerdina, Kramer, id. n. Colberg. - Gesina Lammechina, Braamhorst, Bremen n. Dantzig. - Tietje, Visser, Delfzijl n. Stettin. - Gebroeders, de Groot, Bremerhaven n. Dantzig. - Alida, Kramer, Amst. n. Flensburg. — 6 Junij; Anna, Hoekstra, Rugenwalde n. Gron. — 7 Junij; Bernhardina, Klofkorn, Harl. n. Wismar. - Elisabeth, de Jonge, Amst. n. Kiel. - Concordia, Speelman, Heppens n. Dantzig.

ELSENEUR, 6 Junij; Eclipse, Agres, Batavia n. Stokholm. - Scandia. Lorentzen, Amst. n. Hernosand. - Mercurius, de Boer, Harlingen n. Sundswall. - Commercien, Gjersoe, Nieuwediep n. id. — 7 Junij; Maria Beerta, Roosjes, Liverpool n. Petersb. - Alberdina Tjetskina, v. d. Bos, id. n. Nerva. - Anna Catharina Wilhelmina, Grilk, Bordeaux n. Petersb. - Ellida, Bolvig, Nerva n. Amst. - Harmonie, Rafen, id. n. Nieuwediep. — 8 Junij; Hunsingo, Oostema, Liverpool n. Petersb. - Twee Gebroeders, de Groot, Sevilie n. id. - Johann, Boese, Stettin n. de Maas. - Zeeploeg, Siegers, Malaga n. Petersb. - Prudence, Buining, Zwolle n. Arendsburg. - Dina, Gisbert, Reval n. Schied. - Welgelegen, Nieting, Harlingen n. Nerva.

UITGEZEILD.

HAMBURG, 8 Junij; Henriette, Dijker, Archangel. - Drei Gebrüder, Lubkes, Nederland. - Frankea, Lühring, id. - Helene, Albers, id. — 9 Junij; Frau Anna, Mammes, Termunterzijl.

PILLAU, 7 Junij; Cecilie, Ankersen, Groningen. - 4 Gebroeders, Blok, id. - Vrouw Antje, Schüdt, Emden. - Margaretha, Panman, de Wezer.

EMDEN, 5 Junij; Vijf Gezusters, de Vries, Leeuwarden. - Catharina, Bakker, id.

STOLPEMUNDE, 3 Junij; Etta Johanna, Groenewold, Dordrecht.

DANTZIG, 7 Junij; Medea, S., Amst. - Anna, Backofen, id. - Anna, Pedersen, id. - Anna Berendina, Kwint, id.

NERVA, 25 Mei; Harmonie, Rafen, Amst. - 2 Junij; Margrietha Antiena, Jager, Dundee. - Hendrika Margaretha, Freie, id. - Vollenhoven, Koning-Rouaan. - Verwisseling, van Wijk, id. - Catharina Cornelia, de Jonge, Duitschland. - Ida Berendina, Op 't Holt, Amst. - Jansina, Buisman, Bremen. - Nooit Gedacht, Bakker, id.

STOKHOLM, 3 Junij; Zwei Gebrüder, Ulrichs, Amst.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

SOERABAYA, Aeolus, Rossini: 1270 p. Tabak, Wuste en Hintze; 1527 b. Tabak, James Barge; 1471 cr. Suiker, van Staphorst Lantz en C°.; 267 cr. Suiker, Gebrs. Hendrichs en C°.; 556 sch. Tin, N. H. M.

TELEGRAMMEN.

(REUTER'S OFFICE.)

BERLIJN, 11 Junij. De *Speners. Zeitung* deelt het berigt mede, dat op herhaald verzoek van den aartsbisschop van Posen en Gnesen door den Paus het besluit is uitgevaardigd, dat van 20 dezer tot op het einde van October e. k. in het aartsbisdom Posen een jubilé zal worden gevierd, ter herdenking aan de voor 1000 jaren aldaar plaats gehad hebbende invoering der Christelijke godsdienst door Cyrillis en Methodius, en te gelijkertijd ter viering van de troonsbeklimming des Pausen.

PARIJS, 11 Junij. De *Moniteur* meldt, dat de Heer Drouin de Lhuys eene depeche heeft ontvangen van den consul-generaal te New-York, gedagteekend 1 Junij, welke tijdingen mededeelt uit Vera-Cruz en Havana. Puebla is in handen der Franschen gevallen. De generaal Ortega heeft zich met 18,000 man troepen onvoorwaardelijk overgegeven.

LONDEN, 11 Junij. Consols 92⅛ a ¼; Mexic. —.
PARIJS, 11 Junij. Frans. 3 pCt. 69.50; Credit Mob. 1236.

TEXEL, 11 Junij; binnen: Fortuna, Horn, Christiania. - Resolutionen, Knudsen, id. - Herman Wedel, Backer, id. - Lion, S., Londen.

VERVOLG DER NIEUWSTIJDINGEN

AMSTERDAM, Donderdag 11 Junij.

In de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen over de exploitatie der spoorwegen voortgezet. De Heeren Godefroi en van Asch van Wyck hebben tegen het ontwerp gesproken. De Heeren Viruly, van Logchem, Blussé, Dumbar, de Raadt zijn voor de exploitatie door particulieren; de laatste wenscht nog inlichtingen. De Heer Dirks is in het belang van een spoedig gebruik der spoorwegen meer voor dan tegen. Morgen zal de minister het woord voeren.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Dingsdag 9 Junij zijn ingekomen de navolgende adressen, als: een adres van P. Loopuyt en C°. en andere branders en distillateurs te Schiedam en omliggende gemeenten, houdende bedenkingen tegen het wets-ontwerp tot verhooging van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd; twee adressen, houdende aandrang op eene wijziging der armenwet, voor zoo veel het domicilie van onderstand betreft, als van de gemeenteraden van Voerendaal en Nieuwenhagen en een adres van A. R. Rutgers en de andere predikanten van den ring van Elst, classis Nijmegen, betrekkelijk het wets-ontwerp tot regeling van de predikants-pensioenen. Deze adressen zijn verzonden naar de commissie voor de verzoekschriften.

Door de bestuurders van het zoölogisch genootschap Natura Artis Magistra werd gisteren namiddag aan den burgemeester en de wethouders dezer stad, aan de commissarissen van genoemd genootschap, de commissie, gekozen uit de leden, belast met het gedenkteeken voor den directeur, den Heer G. F. Westerman, enz., een dejeuner-dinatoire aangeboden, dat omstreeks 40 couverts telde en in den tuin Eik en Linden plaats had. De zaal was daartoe met groen en een tal van uitgelezen bloemen versierd. Boven den ingang prijkten de borstbeelden van Z. M. Willem II en Z. M. Willem III. Gedurende het dejeuner werden een aantal toasten ingesteld op den beschermheer Z. M. den Koning, op het vorstelijk gezin, op den bloei der vereeniging, enz.

Gisteren avond had in den tuin van het zoölogisch genootschap weder een concert plaats. Voorts was een tempel die geplaatst was aan het einde der brug, die de twee tuinen aan elkander verbindt, met gekleurde lampions verlicht, terwijl in de groote laan van het hek tot aan de fontein een groot aantal gekleurde ballons was aangebragt. Aan het einde van den tuin was door de werklieden een transparant geplaatst met de woorden: „Hulde van de arbeiders, aan de leden en begunstigers. Het programma bestond uit een 8-tal N°., die onder leiding van den Heer W. Stumpff op verdienstelijke wijze werden uitgevoerd. Een buitengewoon talrijk publiek woonde deze feestviering bij.

Wij hebben in den tijd medegedeeld, dat eenige zeelieden uit Vlissingen, Hector Delst, Guise, Warre en Ramby, het leven van den kapitein en den stuurman van het Pruisische schip Conrad hebben gered. Thans vernemen wij, dat de Koning van Pruisen den eerstgenoemden heeft benoemd tot ridder van de Orde der Kroon en de laatsten eene belooning van 100 Pr. Thalers elk heeft doen toekomen.

Heden is door de commissie voor de staatsspoorwegen aanbesteed: 1°. Het maken en leveren van 200 stalen halve wissels voor de staatsspoorwegen, aangenomen door L. J. Enthoven en C°., te 's Hage, voor ƒ 109,966; 2°. het maken en leveren van 200 halve ijzeren wissels. Aannemer dezelfde firma voor ƒ 33,211; 3°. het maken van eene lospaats voor de materialen ten behoeve van den aanleg der staatsspoorwegen aan de Oude Maas bij Dordrecht. Aangenomen door A. de Geus te Hardinxveld voor ƒ 2850.

Onze gewone correspondent te Leeuwarden verzoekt ons mede te deelen dat het berigt uit die stad, opgenomen in ons nommer van 10 dezer, niet door hem is ingezonden.

* LEYDEN, 11 Jnnij. Heden is alhier tot doctor in de letteren bevorderd de Heer G. Smit Sibinga, geboren te Blijce in Friesland, na openlijke verdediging van een „Spec. Lit. Inaug. exhibend Disputationis de Plutarchi in M. Faillie Ciceronis vita foritibus ac Fide partem priozem.

Vervolgens tot Dr. in de regten de Heer E. de Limpens, geboren te Oirsbeeck, na verdediging van stellingen.

* UTRECHT, 11 Junij. Heden werd aan onze hoogeschool tot doctor in de geneeskunde bevorderd de Heer J. Scherpenhuyzen (van Rotterdam), na verdediging van een acad. proefschrift: de pathogenie der onderbuiksbreuken.

UTRECHT, 11 Junij. Bij de arrond. regtbank te Amersfoort zijn gisteren in 12 procedures van onteigening voor den staatsspoorweg van Utrecht naar Kuilenburg de deskundigen benoemd, die volgens de wet op de onteigening den regter zullen hebben te adviseren omtrent de schadeloosstellingen, aan de onteigend wordende partijen toekomende.

LEEUWARDEN, 9 Junij. De werkzaamheden van het landhuishoudkundig congres en de bij die gelegenheid te houden festiviteiten zijn thans geregeld als volgt: Dingsdag 23 Junij, 's namiddags 6 uur, ontvangst der leden in de groote zaal op het gemeentehuis; 6½ uur, zamenstelling en vergadering der afdeelingen; 's namiddags, harmoniemuziek in den Prinsentuin. Woensdag 24 Junij, 's morgens 9 uur, vergadering der afdeelingen; 10 uur, opening van het congres in de zaal der societeit Amicitia; 11 uur, opening van de tentoonstelling van vee, voortbrengselen van en werktuigen voor den landbouw; 12 uur, keuring van de chaispaarden; van 2—4 uur, proefneming met de dorschmachines; 4 uur, keuring der spannen paarden; 6 uur, vergadering der afdeelingen; 7 uur, concert in den Prinsentuin. Donderdag 25 Junij, 's morgens 9 uur, vergadering der afdeelingen; 11 uur, algemeene vergadering; van voormiddags 11 tot namiddags 4 uur, tentoonstelling van vee, enz.; van 2 tot 4 ure, proefneming met de dorschmachines; 6 ure, vergadering der afdeelingen; 8 ure, soirée musicale in de groote zaal der societeit Amicitia. Vrijdag 26 Junij, 's morgens 9 ure, vergadering der afdeelingen; 11 ure, algemeene vergadering; daarna sluiting van het congres, indien de werkzaamheden afgeloopen zijn; 1 ure, harddraverij met paard en chais; 5 ure, diner; 10 ure, vuurwerk achter het paleis van justitie.

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, 10 Junij. De North American heeft berigten uit New-York van 1 dezer benevens 59,000 dollars aangebragt. Goud agio 47 pCt. Wissel op Londen 160½. Illinois 111 rijzende. Katoen middling 51 stil. Meel en granen in betere stemming, koffij en suiker flaauw.

De troepen der Unie hebben drie malen op Vicksburg storm geloopen, maar zijn telkens afgeslagen. Hunne verliezen zijn aanzienlijk.

De *Diario* van Havana verzekert dat Puebla den 17den Mei door de Franschen is ingenomen.

WEENEN, 10 Junij. Gisteren is men in den ministerraad er niet in geslaagd om zich te vereenigen met de voorstellen der westelijke mogendheden. Oostenrijk zal bemiddelende voorstellen naar Parijs zenden.

De regerende hertog van Saxen-Coburg werd heden door den Keizer ten gehoore ontvangen.

WEENEN, 10 Junij. Het dagblad *de Botschafter* bevat in zijn nommer van heden een berigt uit Petersburg, waarin wordt gezegd, dat indien de Oostenrijksche voorstellen in den vorm eener gemeenschappelijke nota der drie mogendheden aan het Russische kabinet worden gezonden, dit geneigd is bedoelde nota te beschouwen als een geschikten grondslag voor latere onderhandelingen.

Gisteren is een langdurige ministerraad gehouden, waarin is beraadslaagd over de Poolsche aangelegenheden; naar men verzekert is in die zitting het besluit genomen, om bemiddelingsvoorstellen aan het Fransche kabinet te onderwerpen en de goedkeuring daarvan te vragen. Deze voorstellen zijn in zeer verzoenenden geest gesteld.

KASSEL, 10 Junij. Heden heeft de regering nieuwe bepalingen uitgevaardigd, betreffende de zamenstelling der Stenden; wijders is eene ministeriele aanschrijving verschenen aangaande de verkiezingen van leden der ridderschappen voor den Landdag.

BERLIJN, 10 Junij. *Rogge:* Junij—Julij 47¾; Julij—Aug. 47¾. — *Raapolie:* Junij—Julij 15½; Julij—Aug. 15⅛.

ROTTERDAM, 11 Junij. Nieuwe Fransche Boekweit ƒ 190.

SCHIEDAM, 11 Junij. Moutwijn ƒ 11¼; Genever ƒ 16¾; Amsterd. Proof ƒ 18.

WEENEN, 10 Junij. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 75.80; Dito Nation. 80.90; Bank-Act. 792; Oost. Aand. 1860 98.60; Cred. Anstalt 192; Fr. Oost. Spoorw. 201; Nieuwe Lomb. 252. — Wissel op Londen 111.20; Goud —.

BERLIJN, 10 Junij. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 68⅝; Dito Nation. 73; Stiegl. 5de Serie 90⅜; Dito 6de Serie 96¼; 5 pCt. Eng. Russ. 1862 92¼; 3 pCt. N. Dito 58⅞; 4½ pCt. Pruisen 101½.

FRANKFORT, 10 Junij. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 66½; Dito Nat. 71; Bank-Actien —; Crediet-Actien —; Oostenr. Aand. 1858 89; Dito 1860 —; Loten —; 3 pCt. Spanje 50⅝; 2 pCt. Dito 48 — Wissel: Londen 118¼; Weenen k. z. 105¼; Amst. —.

HAMBURG, 10 Junij. 3 pCt. Mexic. 32¼; 3 pCt. Russen 56; 3 pCt. Spanje 48; 2 pCt. Dito 45⅝; Vereinsbank 104; Noord-Duits. Dito 105⅜. — Wissel: Londen —.—; Amst. —.—.

ROTTERDAM, 11 Junij, (1 uur). W. S. 2½ pCt. 63⅜; Rusland 4½ pCt. 90½; Dito Spoorweg-Aand. Volgef. 206½; Oost. Met. 64; Dito 2½ pCt. 33 11/16; Dito Nat. 67 15/16; Ver. Stat. 5 pCt. 66⅞; Dito 6 pCt. 72; 6 pCt. Binnenl. Turken 49 7/16.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Donderdag 11 Junij.

Ter beurze van heden werd bekend gemaakt het volgend telegram uit Liverpool 11 Junij:

De Katoenmarkt verkeerde in eene betere stemming. Er was meer vraag te bespeuren, voornamelijk naar zeilende ladingen Suratte. Verkoopen ruim 6000 b.

Heden verkocht van Rogge 117 ℔ Galatz ƒ 208 bij partij.

Heden gedaan Koolzaad op 9 vaten Olie, te leveren in October e. k., a £ 77½.

DELFT, 11 Junij. De Prijzen der Boter waren op heden van ƒ 41 a 51 het ¼ vat.

MEDEMBLIK, 10 Junij. Kaas: Aanvoer 163 stapels; hoogste prijs ƒ 29; Boter van ƒ 0.82½ a ƒ 1 per ℔.

OMMEN, 10 Junij. Op de gisteren alhier gehouden jaarmarkt was de handel in rundvee traag. Schapen en Biggen gingen tot ferme prijzen vlug van de hand. Oude Varkens met minder handel tot lagere prijzen.

De weekmarkt was heden als volgt: Boter per ⅛ vat ƒ 15 a 18; Kippen Eijeren per 100 stuks ƒ 1.80; Rogge en Boekweit prijshoudend.

PETERSBURG, 5 Junij. *Talk:* Men heeft 10,000 puds prima geele op levering in Aug. a 40 R. met al het geld cont. verkocht, alsmede 100 v. jarig prima geel a 40¼ r. — *Potasch* is sedert den verkoop van 125 v. disponibel a 24½ r. niets meer omgegaan en tot dien prijs zou men heden nog kunnen koopen. Sedert de heropening der scheepvaart hebben ca. 1700 v. voor export. nemers gevonden, terwijl op levering p. Julij tot heden ca. 200 v. gedaan zijn. — Van *Hennep* heeft men deze week slechts 100 tons rein 1862 a Rs. 37 verkocht.

HAVANA, 19 Mei. In *Suiker* gaat bij voortduring veel om en de prijzen zijn vaster; men heeft voor N°. 12 6¼ a 6½ r. betaald en lager is niets meer te krijgen. Witte soorten van geringe kwaliteit blijven met vraag voor Rusland, ten gevolge waarvan belangrijke verkoopen plaats hadden van 10¼ a 11¼ r. Over het algemeen zijn de prijzen zeer vast en gestemd tot rijzing. De voorraad wordt thans geschat op 336,000 k. tegen 451,000 k. in het vorig jaar. — *Vrachten:* Naar Falmouth £ 2.10. — *Koers* op Londen 8 pCt.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, 9 Junij. Consols daalden ⅛ pCt. In de Buitenl. markt speelden Grieken de hoofdrol en rees de prijs tot 36½ op het gerucht van een huwelijk tusschen Koning George I en prinses Helena van Engeland. Mexicanen waren ⅜ pCt. beter. Spaansche Passiven blijven ⅜ en Coupons Bewijzen ⅛ pCt. lager. Binnenl. 6 pCt. Turken en Ecuador zijn ¼ gedaald. Naar men zegt zou Venezuela eene Leening van £ 800,000 gesloten hebben.

Consols 3 pCt. cont. 91¾ a ⅞ ex d.; Dito op 9 Junij 92 a ⅛; Braz. 5 pCt. 100 a 102; Dito 1839/59 100 a 102; Dito 1843 99 a 101 ex div.; Dito 4½ pCt. 1852/60 91 a 92 ex d.; B.-Ayres 6 pCt. op 16 Junij 95 a 97; Dito Uitg. 39 a 41; Chili 6 pCt. 102 a 104; Dito 4½ pCt. 85 a 86 ex div.; Ecuador 17 a ½; Egypte 7 pCt. 99½ a 100½; Grieken op 16 Junij 36 a —; Dito Coup. 17 a 17½; Mexic. 3 pCt. op 16 Junij 33¾ a 34; Marokk. Leening 5 pCt. 93 a 95; Grenada 15½ a 16; Dito nieuwe 32¾ a 33¼; Dito Land Warr. —; Dito Uitgest. 9¼ a ½; Dito per hect. 7 a 8; Peru 4½ pCt. op 16 Junij 95 a 97; Dito 3 pCt. 83 a 85; Dito 4½ pCt. 1862 op 16 Junij 90 a 91; Port. 3 pCt. 1853 op 16 Junij 49¼ a 49¾; Dito Nieuwe op 16 Junij — a ; Dito Nieuwe Leening 49¼ a ¾; Dito 1862 5¼ a 5¾ pr.; Russen 5 pCt. 1822 93 a 95; Dito 4½ pCt. 1850 90 a 92; Dito 1860 — a —; Dito 3 pCt. 1859 58 a 59; Dito 5 pCt. 1862 92 a 92½; Sard. 5 pCt. op 16 Junij 85 a 86 ex d.; Spanje 3 pCt. op 16 Junij 54½ a 55; Dito 2 pCt. op 16 Junij 48½ a 49; Dito Passive 33⅜ a ⅝; Dito Cert. Coup. 11¾ a 12¼; Turken 6 pCt. 1854 op 16 Junij 91 a 93; Dito 1858 op 16 Junij 70 a ½; Dito Binnenlandsche 50⅜ a ⅝; Dito Buitenl. op 16 Junij 71¼ a ¾; Dito 4 pCt. Geguar. 102 a 104; Ven. 3 pCt. op 16 Junij 25¼ a 25¾; Dito 6 pCt. 1862 58 a 59; Dito 1 pCt. 13 a 14; Holl. 2½ pCt. 64½ a 65½; Dito Cert. 4 pCt. 100½ a 101½; Italie 5 pCt. 1861 op 16 Junij 72½ a 73.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 12 April; op 2° 25′ ZBr., 23° WL.: Louise, Autusch, Cadix n. Buenos-Ayres. — 14 April; op 19° 20′ ZBr., 30° 12′ WL.: Julie, (welligt Julie, kapt. Brem), Rotterdam n. Padang. — 7 Mei; op 20° 5′ NBr., 25° 20′ WL.: Batavia, van Dolder, Amsterdam n. Samarang. — 8 Mei; op 15° 11′ NBr., 37° 56′ WL.: Minerva, van Ommeren, Rott. n. Havana. — 4 Junij; op 49° NBr., 6° 12′ WL.: Nova Zembla, Mammes, id. n. Batavia.

Gepraaid, ...; op 47° 7′ N. Br. 9° 10′ W. L.: de Zwaan, Riedijk, v. Middelburg n. Buenos-Ayres. — 7 Junij; onder de Singels: Minister van Bosse, Boeckholdt v. Nizza n. Petersburg.

AMSTERDAM, 11 Junij. Het schip Martha, kapt. Harchenburger, van Amsterdam naar Stettin bestemd, bij Ringkjöbing gestrand, is den 4den Junij afgebragt en naar het Agger-kanaal opgezeild.

EMDEN, 10 Junij. Het schip Onrust, kapt. Mudder, komende van Hamburg met eene lading tarwe, is met zwaar beschadigde lading te Carolinersiel binnengebragt.

SHIELDS, 9 Junij. Kapt. de Roever, voerende het schip Anne en Elise, van hier naar Java bestemd, bij het vertrek uit deze haven gestrand en vol water geloopen, meldt dat het schip is afgekeurd en verkocht zou worden.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 9 Junij; de Hoop, Jelsma, Londen. - Vrouw Dieuwke, Feenstra, id. — 10 Junij; Georg, Breckwoldt, Riga (benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 9 Junij; Verwachting, Ruiten, Boness.

HELVOETSLUIS, 9 Junij; Pelican, S., Liverpool. — 10 Junij; Jedo, van Rossen, Banjoew., l. v. Brouwersh. - Louis Meijer, Holtgreve, id., l. v. id. - Johannes Anthonius, de Voogd van der Straten, id., l. v. id. - Eneo, Cosulich, Enos, l. v. id. - Waterloo, Mason, Newc. - Comet, Wilten, id. - Eagle, Garwood, Ipswich. - Catharina, Rozema, Stettin.

BRIELLE, 10 Junij; Waterloo, S., Londen.

BROUWERSHAVEN, 10 Junij; Belinda, Joseph, Poole n. Dordrecht. - Colombine, Kok, Rott. n. Bat.

VLISSINGEN, 10 Junij; Baron Sloet tot Olthuys, Knijpinga, Triëst n. Amst., heeft de reis voortgezet.

HARLINGEN, 8 Junij; Agnes, Ward, Liverp. — 9 Junij; Verwachting, Ruiten, Newc.

DANTZIG, 10 Junij; Willem I, S., Kroonstad.

LONDEN, 8 Junij; Diana, S., Amst. - Feyenoord, S., Rott. — 9 Junij; Red Ridling, Hood, Ghewfoo.

LONDEN, 9 Junij; Adelaar, Potjewijd, Nerva.

PORTSMOUTH, 8 Junij; Catharina, Oldenburger, Londen n. Bahia.

FALMOUTH, 5 Junij; Wilhelmina, Koster, Bat. (7 Junij n. Bremen vertr). 9 Junij; Helena, Pybes, Rio Grande n. Hamburg.

LIVERPOOL, 7 Junij; Wierdina Hendrika, Meezenbroek, Dublin (laadt voor Petersburg). — 8 Junij; Margina, Smit, Huelva. — 9 Junij; Christina Johanna, Stuitje, Livorno. - Adelaide, de Gondra, Amst. - In lading: Catharina, Fekkes, Dantzig.

PLYMOUTH, 8 Junij; Pioneer, S., Rott. n. Bristol.

DUBLIN, 7 Junij; Ann Morgan, Morgan, Rotterdam.

DUNDEE, 8 Junij; Zwaluw, Steeksma, Leith.

YARMOUTH, 8 Junij; Eendragt, de Boer, Alexandrie.

SHIELDS, 8 Junij; Vr. Martha, de Vries, Londen. - Advena, Hales, Amst. Rudolf, Brand, Harlingen. - Alma, Bombyes, Zierikzee. - Titus, Fischer, Schiedam. - Maria Wilhelmina, Vos, Moerdijk.

NORTH SHIELDS, 8 Junij; Alberdina Edzina, Uchtman, Edam. - De Burger, Bartelse, Zierikzee.

SUNDERLAND, 7 Junij; Echo, Mordey, Amst. - Ossian, Clarke, Schied. - Conqueror, Johnston, Amst.

HARTLEPOOL, 8 Junij; Stjernen, Nielsen, Amst. - Verwisseling, Scholten, Southampton. - Karsina, Waterborg, Dokkum.

BONESS, 6 Junij; Regent, Whitehead, Rott. - Etherly, Parker, id.

SWANSEA, 3 Junij; Dankbaarheid, Dirksen, Milford.

CARDIF, 6 Junij; Carl, Miedbrodt, Rott.

LISSABON, 1 Junij; Vertrouwen, Teensma, Rio Grande (7 dito n. Genua vertrokken).

KONSTANTINOPEL, 28 Mei; Courier, Hansen, Cardiff.

SINGAPORE, 27 April; IJstroom, Hansen, Soerabaya. - de Zwerver, Franzen, Bat.

ALGOABAAI, 1 Mei. In lading: Acorn, Anderson. Amst.

UITGEZEILD.

TEXEL, 10 Junij; Lida, Zuiderduin, Havana. - Ondine, S., Bordeaux. - 2 Broeders, van Kempema, Londen. - Perseverance, Elliott, id. - Nora, S., id. - François, van Eyk, Newc. - Catharina, Waterborg, id. - Margrita, de Vries, id. - Dolphijn, Rose, id. - Johan Cornelis, Groenewoud, Petersb. (benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 9 Junij; Hendrika Ellida, Kuiper, Leith. - Zenobia, Carter, Yarm. - Æolus, Wegner, Petersb. - Luna, de Jonge, Windau. - Agatha, Riepma, Dantzig. — 10 Junij; Mettje Schönfeld, van Dijk, Petersb. - Vrouw Martha, Ebes, New. - Soeriddren, Zachariassen, Fredrikshald. - Jonge Harm, Eiseler, Arendahl. - Concordia, Oosterveld, Osterrisöer. - Willem, de Boer, Drobach. - Hillechina Hendrika, de Groot, Noorw. - Antje, Smit, Avontuur. - Jonkvr. Elisabeth, de Boer, id.

HELVOETSLUIS, 10 Junij; Adeline, Ulrichsen, Hongkong. - Prudentia, Brusewitz, New-York. - Taletta, Grönewold, Rost. n. Antw. - Henriëtte, Wahlen, Londen. - Earl of Auckland, S., id. - Wesley, Lecouteur, Jersey. - Queen, Bowman, Newc. - Betsy's, Baine, id. - John Wesley, Griffiths, id. - John Shelly, Darnell, id. - Minna, Sharp, id. - Peri, Bignell, id. - Thames, Ford, id. - Durango, Astrup, Christiania. - Bröderne, Christiansen, Drammen. - Alpha, Jacobsen, id. - Immanuel, Bjerkness, Holmstrand. - Johanna, Luchie, Avontuur. - Concordia, de Grooth, id.

BRIELLE, 10 Junij; Gills, Mann, Londen. - Lydia, Jones, Liverpool. - Nymph, Storm, Newc. - Elizabeth, Rude, id. - True Briton, Lovell, id. - Elizabeth, Oliver, id. - Clyde, Kealey, id. - Clemens August, Wittrock, Colchester. - 2 Gebroeders, Persoon, Middlesbro. - Admiral Cator, S., Hartlep. - Seahorse, S., Hull. - Colletis, S., Goole.

BRIELLE, 10 Junij; Engelbert, Lindeboom, Memel. - Dorothea, Schakow, Ueckermünde. - Aravna, Jacobsen, Skudenaess. - Gerda, Petersen, id. - Active, Monsen, Bergen. - Aquarius, Jacobsen, Fahrsund. - El Nathan, Knudsen, Stavanger. - Calypso, Buthler, id. - Georg, Jessen, Reuschenhafen. - Maasstroom, S., Hamburg. - Rina, Heeren, Heppens. - Heidewika Regin, Pekelder, id. - Alexander, Schmall, Nordcap. - Otto, Zilmer, Avontuur. - Grietina, Sprik, id. - Vertrouwen, Pott, id. - Claas Tholen, Geerds, id. - Maria Janna Jacoba Barend, Staal, id. - Max, Michelsen, id. - Caroline Henriette, Kleist, id. - Vesta, Pedersen, id. - Adler, Backband, id.

MAASSLUIS, 10 Junij; Thomson, Richardson, Newcastle.

BROUWERSHAVEN, 10 Junij; Adriana Petronella, van der Velde, Rott. n. Hongkong, via Cardif.

KROONSTAD, 3 Junij; de Hoop, Pronk, Dundee. — 5 Junij; Wietska, Bos, Macduff. - Agatha, Bloos, Elseneur.

LONDEN, 8 Junij; zeilkl.: Crescendo, Vos, Tampico. - Admiral, Whitteron, Dordrecht.

DEAL, 8 Junij; zeilkl.: Stientje Roemeling, Bruins, Demerary.

ROCHESTER, 9 Junij; John & Charles, Hopkins, Rott. - Brothers Success, Hobart, id.

FALMOUTH, 7 Junij; Janita, Alves, Maroim n. Rott. — 8 Junij; Poseidon, Deddes, Rio Grande n. Bristol.

NORTH SHIELDS, 10 Junij; Zeemeeuw, Kayser, Soerabaya.

CARNARVON, 8 Junij; Elisabeth & Ann, Prisehead, Rott.

HYERES, 6 Junij; Sophie, Schreijenberg, Ostende.

BORDEAUX, 8 Junij; J. H. v. Gent, Jensen, Archangel.

LIVORNO, 2 Junij; Hermes, Suercken, Londen.

SMIRNA, 25 Mei; Phoenix, Brouwer, Engeland.

GALATZ, 29 Mei; Hector, Backofen, Amst. — 30 Mei; Yemen, Serafino, id.

Rivierberigten.

ARNHEM, 10 Junij. Rijnhoogte 1 el 3 p. 9 d., gev. 2 d.
KEULEN, 10 Junij. Rijnhoogte 7 v. 4 d. Keulsch (7 v. 3 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

IQUIQUE, New Ed, Behr: 2530 b. Salpeter, Deichmann en Vom Rath.

SURINAME, Emilie, Heikema: 48 v. Suiker, P. Poel en Zn.; 38 v. Dito, Charbon en Zn.; 11 v. Dito, D. Tollenaar Jzn.; 23 v. Koffij 25 b. Cacao, 74 st. Hout, Eyken, Sluyters en C°.; 27 b. Cacao, Insinger en C°.; 20 b. Dito, Rothuys en C°.; 80 b. Dito, H. J. van Wessem; 20 b. Katoen, Fraissinet en van Baak; 96 v. Suiker, 1 partij Kwassiehout, Order,

MAROIM, Thora, Jensen: 151 k., 400 z. Suiker, Deichmann en vom Rath.

ROTTERDAM.

SAMARANG, Juno, Nicolai: 601 b. Koffij, 561 kr. Suiker, 70 k. Thee, 475 b. Rotting, C. Vlierboom en Zonen; 400 kr. Suiker, 280 k. Was, 90 kr. st. Huiden, A. C. Fraser en C°.; 56 k. Indigo, Hoffman, Dorrepaal en C°.; 155 k. Gom Damar, A. T. Sölling en C°.; 990 Buffelhuiden, Kreglinger en C°.; 307 kr. Suiker, Trakranen en C°. te Amst.; 571 b. Koffij, 38 kr. Suiker, 420 k. Thee, 1000 Koehuiden, 66 k. Indigo, 83 kr. Gom Elastiek, Order.

SOERABAYA, Dominion, Leamon: 1398 kr. Suiker, 7696 Koe- en 919 Buffelhuiden, 2900 b. Rotting, A. C. Fraser en C°.; 1000 b. Tabak, 50 legg. Arak, Robt. Twiss en Zn.; 62 b. Tabak, Bunge en C°. te Amst.

SOERABAYA, Trijntje Fenna, Abbink: 1158 kr. Suiker, 4030 b. Nagelen, 3769 b. Bindr., N. H. M.

ARZEU, St. Jean, Carpentier: 1116 b. en 7000 kilo los Alfa, Nijgh en C°.

LICATA, Medea, Harley: 3480 cant. Zwavel, Lenders en C°.; 1000 cant. Zwavel, Order.

Prijscourant der Effecten.

DONDERDAG 11 JUNIJ.			Laagste koers.	Hoogste koers.	Gebleven koers.
AMSTERDAM. Thesaurie	3½	pCt.	88⅞		
Nederl. Kanaal Noordzee	3	"			
Nederl. Bank	4	"	181		
NEDERLANDEN. Werk. Schuld	2½	"	63 5/16	63⅜	63⅜
Dito Dito	3	"	75¾	75 13/16	
Dito	4	"	99⅜	99 9/16	99 7/16
Oost.-Ind. Leening	4	"	98¾		
Amortisatie Syndicaat	3½	"			
Handelmaatschappij op rescontre			148⅛	148¼	148⅛
Dito à Contant	4½	"			
Dito Leening 1858	4	"			
Aand. Holl. Spoorweg			104½		
Leening Idem	4½	"			
Dito	4	"			
Rijn Dito	4½	"			
Dito 2de Leening	4½	"	101½		
Dito Shares					
Dito Volgefourneerd			260		
BELGIE. Cert. Adm. Belg. Bank	2½	"			
Dito bij Rothschild	2½	"			
FRANKRIJK. Certificaten	3	"			
SPANJE. Obligatien	2	"	47⅝	47¾	47⅝
Dito	3	"	53¼		
Dito Binnenlandsche	3	"	50¾	50 13/16	50 13/16
Amortisable Schuld		"			
Bewijzen Coupons		"			
PORTUGAL. Obligatien	3	"	47 11/16	47¾	
Dito 1856/1862	3	"	47⅜	47½	47⅜
Dito Uitg.		"			
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	"	101⅜		
Dito Dito 1828/29	5	"	100⅝		
Certif. Dito 1831/33	5	"	85½		
Dito Dito 1840	4	"	78⅛	78 3/16	78 3/16
Dito Origin., 2de, 3de, 4de Leen.	4	"	78		
Dito Dito 5de Leening	4	"			
Dito 5de Serie	5	"	84¾		
Dito 1855 6de Serie	5	"	90⅝		
Dito Adm. te Hamburg	5	"			
Dito te Londen	5	"			
Dito Dito	4½	"	88¾		
Dito Dito	3	"	57 11/16		
Dito Dito bij Hope & C°. 1860	4½	"	90⅞	90 15/16	
Dito 1862	5	"	90⅝	90¾	90¾
Inschrijvingen in Assignatien	5	"			
Certificaten van Dito	6	"	53½		
Spoorweg-Aandeelen volgef.	5	"	205	205¾	205
Dito	4	"	174		
Hypotheek	4½	"	76¼		
POLEN. Aandeelen 1835 fl. 500.		ƒ	160¼	161	160¾
Obligatien	4	pCt.	75⅞		
Spoorw. Aand.	4	"			
PRUISEN. Obligatien	4½	"	102¼		
Dito 1859	5	"			
Aandeelen 1854	3½	"			
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	"			
Dito Dito	4	"	52		
Dito Metalliek	5	"	63 13/16	64 1/16	63 13/16
Dito Dito	2½	"	32⅝	32 11/16	32 11/16
Dito Rente Amst.	5	"	83 13/16	83⅞	
Dito Nationale 1854	5	"	67 13/16	67⅞	67⅞
Weener Bank-Actien		ƒ	836		
Dito Aand. fl. 250, 1839		"			
Dito Dito " 250, 1854	4	pCt.	256	256½	
Dito Dito " 500, 1860	5	"	520		
Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope	5	"	131¼		
ITALIE. Betaalbaar te Amsterdam	5	"			
Dito 1861	5	"			

Braz. 4½ pCt. 89⅞; Venez. 2 pCt. 24 1/16, ⅛, 1/16; Dito 1 pCt. 12⅝, ¾, ⅝, Dito uit Conv. 6 pCt. 53 7/16; Grenada afgest. 15 11/16, 13/16, 13/16; Dito Nieuwe 2 pCt. 31¼; Dito afgest. 1⅛ pCt. 9 11/16, 13/16, ¾; Mexik. 3 pCt. 34, 35⅜, 34⅞; Illinois Spoorweg-Aand. 64; Dito Oblig. Constr. Bonds 7 pCt. 77⅝, ⅞, ¾; Galv. Spoorweg 25½; Louis. 5 pCt. 77¾; Ver. St. 5 pCt. 66⅛, 67, 66⅛; Dito 6 pCt. 71⅛, ¾, 13/16; Grieken 5 pCt. 34¼, 35⅜, 35⅛; Binnenl. Turken gecons. 6 pCt. 49 5/16, ½, ⅜; Dito te Parijs 1863 ƒ 170; Centraal Spoorweg 65½; Zuid-Ital. Spoorweg 109½.

Koers van het Geld: Beleening 3½, Prolong. 3½, 4, Disconto 3½ pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit.

BOON HARTSINCK, *President*. DE BEAUFORT, *2de Secretaris*.

Binnenl. fondsen waren onveranderd.

Van vreemde effecten bepaalde de omzet zich hoofdzakkelijk tot Mexic. en in Grieken. De eerste zijn op de tijding der inname van Puebla en op Fransche kooporders ongeveer 3 pCt. gestegen. Grieken openden onder den invloed der lagere Engelsche koersen ruim 1 pCt. lager, doch herwonnen spoedig hun vorig standpunt door aanzienlijke kooporders voor binnenl. rekening; overigens leverden de prijzen weinig verandering en hebben wij nog slechts te wijzen op eene achteruitgang in 5 en 6 pCts. Amerika en een kleinen vooruitgang in 1⅛ pCts. Afgest. Grenada's.

Geld op Prolongatie was ½ pCt. hooger.

Ned.-Belg.-Eng. Bank 98½, 99; Oostenr. Aand. 1858 ƒ 143, ½; Grieks. Coup. 5⅝, 13/16, ¾; 4 pCt. Luxemburg 91⅛, ¼; Gren. Land-Cert. 90½, 92, 92; Ecuador Landwarrants 8¾, 9¼, 8¾.

Laatste Prijzen ten 5 ure: Integralen — a —; Spanje Binnenl. 3 pCt. —; Dito 2 pCt. —; Dito Amort. —; 5 pCt. Metall. 63 13/16 a —; Dito Nat. 67⅞ a —; 5 pCt. Bl. Grieken —; 3 pCt. Mexic. 34½.

Prijzen der Coupons: Metall. ƒ 25.57½; Dito Nation. ƒ 28.10; Div. Eng. per £ ƒ 11.70; Eng. Russen per £ ƒ 11.70; Fransche ƒ 55½; Belg. ƒ 55½; Pruiss. ƒ 34½; Hamb. Russen ƒ 34⅞; Russen in Z. R. ƒ 34; Poolsche per fl. ƒ 27; Spaansche ƒ ; Spaansch-Fransche 1.54; Amerik. Dollars —.—; Polen in Roebels —.

Wisselkoersen.

	GELD.	PAPIER.		GELD.	PAPIER.
Parijs ... 2/m.	ƒ 55 11/16		Napels ... 2/m.	ƒ 45¾	
Id. ... kort.	" 56⅛		Weenen ... 6/w.	" 103	
Bordeaux ... 2/m.	" 55½		Augsburg ... 6/w.	" 98¼	
Id ... 15/d.	" 55⅞		Frankfort ... 6/w.	" 98½	
Madrid ... 3/m.	" 238		Londen ... 2/m.	" 11.70	
Cadix ... 3/m.	" 237		Id. ... 3/m.	"	
Seville ... 3/m.	" 235		Id ... 3/d.z.	" 11.77½	
Bilbao ... 3/m.	" 235		Hamburg ... 2/m.	" 35	
Lissabon ... 3/m.	" 41⅛		Id. ... k.z.	" 35¼	
Oporto ... 3/m.	" 41¼		Petersburg .. 3/m.	" 175	
Genua ... 2/m.	" 45¾		Rotterdam ...	" ⅛	
Livorno ... 2/m.	" 45¾				

ADVERTENTIEN.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & Z...

BIJVOEGSEL, behoorende tot het ALGEMEEN HANDELSBLAD N°. 9818, dd. Vrijdag 12 Junij 1863.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Woensdag 10 Junij 1863.

Zijn ingekomen een ontwerp tot aflossing van schuld ten laste van 's Rijks Overzeesche bezittingen, en een ontwerp tot regeling van het fonds wegens de koopprijzen der domeinen over 1861, 1862 en 1863.

De eindverslagen zijn gereed nopens de ontwerpen: tot verstrekkingen aan het departement van oorlog over 1863, en tot verbetering van den accijns op de beetwortelsuiker. — De discussie op een nader te bepalen dag.

Aan de orde is de algemeene beraadslaging over de ontwerpen tot regeling van de

EXPLOITATIE DER STAATSPOORWEGEN,

en tot bekrachtiging van eenige artikelen eener Concessie tot exploitatie dier wegen.

De Heer VAN BOSSE vestigt de aandacht op een paar punten. Hij zal niet treden in de vraag, of de staats-exploitatie verkieslijk is boven de particuliere exploitatie; alleen dit wil hij zeggen, dat hij in de gegeven omstandigheden veeleer de voorkeur moet toekennen aan de particuliere exploitatie boven die van staatswege. Hij zal ook niet uitweiden over de vraag, of er gelden zullen komen op de voorwaarden dezer concessie? dat is de zaak der ondernemers. Bij de concessie nopens de doorgraving heeft hij wèl deze kwestie behandeld, omdat de Regering door de verleende concessie zekere mate van zedelijke verantwoordelijkheid op zich genomen had. Hier geldt het echter eene concessie, die *zal* verleend worden, en ieder kan dus beoordeelen, of hij op die voorwaarden gelden wil beschikbaar stellen. Wat spreker op den voorgrond wil plaatsen is het groote gewigt van het onderwerp, en de vraag hoe over een tijdvak voor ten minste vijftig jaren met de staatsspoorwegen zal gehandeld worden. Het is een blijk van onbeperkt vertrouwen, niet alleen in dezen Minister, maar in alle Ministers van Binnenlandsche Zaken gedurende 50 jaren. En hoezeer spreker dit kabinet lang leven toewenscht, moet hij er toch op wijzen dat er zeer zeker nog tien jaren noodig zullen zijn, eer deze concessie in haar geheel zal werken. Het punt, waarop hij meer bijzonder neerkomt betreft den vreemden vorm van dit ontwerp. Wij zullen een votum uitbrengen over sommige bepalingen van een stuk dat niet in zijn geheel onderworpen is aan de goedkeuring der wetgevende magt. Er wordt goedkeuring van eenige artikelen gevraagd, terwijl de overige die er in het naauwste verband mede staan, niet door de wetgevende magt worden bekrachtigd. De vergelijking met de concessie nopens de spoorwegen gaat niet op, want de toestand is dan geheel anders: óf de regering is na de concessie geheel van de zaak af, óf, bij verleening van rentegarantie, komt de som die vereischt wordt, jaarlijks op de begrooting. Maar hier zullen de Staten-Generaal 50 jaren lang beroofd zijn van de magt om door hun votum invloed uit te oefenen op de financiele aangelegenheden. Wat toch zal het geval zijn? Er zal alleen onder de middelen eene som als opbrengst worden uitgetrokken, maar al wat de uitgaven betreft zal onttrokken worden aan de kennisseneming der Vertegenwoordiging. Daarmede staat weder in naauw verband het toezigt der Rekenkamer. Deze zal de rekening niet kunnen controleren, veel min goedkeuren, en ook art. 122 der Grondwet blijft hier buiten toepassing. Spreker wijst er ook op, dat de tarieven, die een grooten invloed op de opbrengst uitoefenen, geheel in handen zullen zijn van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Bij de wet op de middelen kan men misschien klagen, dat de tarieven te laag zijn; dan zal de Regering zeggen dat dit hare zaak is. Wat geschiedt nu bij de telegrafie, loodsgelden, brievenpost? De Regering kan eene dier bronnen van inkomst niet verminderen zonder medewerking van de Staten-Generaal; hier daarentegen kan dit wel geschieden. Spr. noemt dit eene anomalie, waaraan geen voet moet worden gegeven. En dit is hier van nog meer belang; want, terwijl bij telegrafie en postwezen de opbrengsten de uitgaven niet behoeven te overtreffen, komt hier wel degelijk winst in aanmerking voor de groote kapitalen aan den aanleg der spoorwegen besteed. Hij acht het dus volstrekt noodig, dat de Kamer er meer bij betrokken worde dan bij ontwerp II het geval is, en meent dat er ten minste wordt vereischt een jaarlijksch verslag aan de Kamer, zoodat deze zal kunnen oordeelen over al de financiele aangelegenheden. En wat nu de uitgaven betreft, daaromtrent geldt het bezwaar nog meer. Art. 31 regelt het geval van den aanleg van een dubbel spoor; maar dat kan ook, volgens art. 2, geschieden bij gemeen overleg van de Regering met den ondernemer. Stel nu dat er inhouding plaats heeft op het uit te keeren bedrag van de bruto-opbrengst, dan zal het geheel buiten de begrooting blijven en buiten de beoordeeling der wetgeving. Zoo wijst Spr. ook op het vernieuwingsfonds. De Memorie van Beantwoording heeft hem niet overtuigd dat dit niet is *rijksfonds*. Dat is het *wel*, en moet dus aan de wettige en grondwettige contrôle onderworpen worden. Het is rijksgeld wat er in gestort wordt. En zoo als het concept ligt, is er geene contrôle, geene rekening, geen toezigt. Een ander punt is het vervallen verklaren der concessie, waaruit groote uitgaven kunnen voortvloeijen en de mogelijke *naasting*, die millioenen kan kosten. Dat alles geeft aanleiding tot groote uitgaven, en dat alles blijft in handen alleen van de Regering, buiten de Staten-Generaal om. Doordien slechts sommige artikelen der concessie door de wetgeving worden goedgekeurd, zoo zullen de bepalingen die niet door de wet kunnen bekrachtigd worden, door de Regering, gedurende den geheelen tijd der concessie, kunnen worden veranderd. De slotsom van zijn betoog is, dat in zake van exploitatie de Regering *staatsgeld* ontvangt, en daarover moeten de Staten-Generaal toezigt uitoefenen. Spr. zal er nu niets meer van zeggen, zijn reeds gedrukt amendement strekt dan ook om voor al de artikelen der concessie, die met geldelijke aangelegenheden in verband staan, bekrachtiging bij de wet te vorderen, welke artikelen dan ook in de wet zelve zullen dienen opgenomen te worden. Wat dit punt betreft wijst hij er op, dat de artikelen der concessie van het kanaal tot doorgraving van Holland op zijn Smalst niet in het Staatsblad zijn opgenomen, en hij betwijfelt het of dat eene behoorlijke afkondiging kan genoemd worden. Hij reserveert zich verder zijn amendement, zoo noodig, nader toe te lichten.

De Heer VOORTHUYSEN zegt, dat hij in der tijd geen onvoorwaardelijk voorstander was van staatsspoorwegen. Hij was er eerder voor om de exploitatie over te laten aan particulieren, en zoo hij dan ook zijne stem vroeger voor de staatsspoorwegen heeft uitgebragt, dan was dat voornamelijk om het land niet langer van spoorwegen verstoken te laten. Wat nu dit ontwerp aangaat, art. 1 bepaalt, dat als de voorwaarden voor de particulieren niet aannemelijk zijn, de exploitatie van Staatswege zal geschieden. De vraag is dan of de voorwaarden aannemelijk zijn, of wel, dat exploitatie door particulieren zoo mogelijk is, dat men over alle bezwaren moet heenstappen. Ziet men het Voorloopig Verslag, dan blijkt daaruit, dat eenige leden van de Regering gewenscht hadden eene uiteenzetting der redenen waarom zij de voorkeur geeft aan particuliere exploitatie. Als antwoord daarop zegt de Minister, dat die vraag niet te pas kwam, want dat het een axioma is dat particuliere exploitatie het best is. De Minister beroept zich daarbij op de wetenschap, en vooral op het gevoelen van Michel Chevalier. Wat is er echter van dat beroep op de wetenschap en op Michel Chevalier? Spreker erkent de verdiensten van dien geleerde, maar zij, die zijn verderen levensloop hebben nagegaan, hebben toch gezien, dat hij zich niettegenstaande zijne ingenomenheid met de Amerikaansche instellingen, toch heeft aangesloten aan Keizer Napoleon en onder hem betrekkingen heeft aangenomen. Spreker heeft allen eerbied voor den Keizer der Franschen, maar een vorst, die honderd millioenen aan oorlogen uitgeeft, zal toch zeker geene aanspraak kunnen maken op den naam van economist. Hij gaat verder na wat andere schrijvers gezegd hebben en wijst daarbij ook op het gevoelen van professor Ackersdijk, die ontkent dat het ontwijfelbaar is, dat de Regering altijd duurder en slechtere spoorwegen aanlegt en exploiteert.

Spreker vraagt ook welke voorbeelden er zijn, dat exploitatie van staatsspoorwegen door particulieren wenschelijk is. Hij gelooft integendeel, dat het omgekeerde wel gebleken is uit de voorbeelden van Pruissen, waar de Staat 4 pCt., en van Belgie, waar de staatsexploitatie zelfs 7 pCt. heeft opgeleverd. Spreker herinnert ook, dat er in 1853 in Belgie belangrijke redevoeringen zijn gehouden over de vraag of particuliere exploitatie niet de voorkeur verdient, en dat toen de Heer de Brouwer van Hogendorp in de Belgische Kamer de particuliere exploitatie in het geheel niet aanbeval. Die Heer sprak toen niet als industrieel, maar plaatste zich op een hooger standpunt en vroeg: wat is het belang van het volk? Hij wees daarbij ook op het politiek bezwaar, om de spoorwegen in banden van particulieren te stellen. Spreker gelooft dus dat het niet goed is de exploitatie aan particulieren over te laten. En bovendien, men weet hoevele bezwaren er gemaakt zijn tegen de staatsspoorwegen. Welnu, als men nader ingelicht zal zijn omtrent de kosten voor den staatsspoorweg Breda—Tilburg en de centraalspoorweg, dan gelooft hij, dat het voordeel zal komen voor den Staat. — Wat nu de voorgestelde voorwaarden betreft, Spreker herinnert aan hetgeen de Heer Thorbecke, als lid der Kamer gezegd heeft, dat, zoo de Staat spoorwegen aanlegt, de Staat die dan ook moet exploiteren, omdat het uiterst bezwarend zou zijn met particulieren omtrent de voorwaarden overeen te komen.

De Heer VAN HEEMSTRA wenscht, alvorens te spreken over de exploitatie, een enkel woord te zeggen over den aanleg der spoorwegen, zonder welke exploitatie onmogelijk is. Hij blijft beweren, dat er oneindig meer gedaan had kunnen worden dan tot nu toe is geschied. Hij wijst daarbij op twee punten: 1°. de lijn Rotterdam—Moerdijk. Reeds lang is de rigting er van in bespreking, maar tot nu toe is er nog geene zekerheid. En toch bestaat daartoe dringende noodzakelijkheid. Spreker hoopt dus, dat de Minister de beslissing in deze zal bespoedigen en de lijn zal laten loopen door den Alblasserwaard. — 2°. den zoogenaamden Zeeuwschen spoorweg, waarvoor hoogst belangrijke waterstaatswerken moeten worden aangelegd. Hij dringt aan om spoedig aan te vangen met de werken aan het Sloe, thans te meer noodig nu door de Regering concessie is verleend voor den aanleg en exploitatie eener lijn van Neuzen naar Antwerpen en Gent. Die lijn zal zeer zeker komen en Spreker verheugt zich over de verleende concessie. Maar daarom is dan ook noodig, nu Neuzen in directe aansluiting zal komen met de Belgische spoorwegen, dat de Regering thans meer dan ooit ook de andere zeehavens met het internationaal spoorwegnet in verband brenge. Daarvoor is dubbel noodig de Zeeuwsche lijn en ook dat de zaak van den overtogt over het Sloe tot een einde worde gebragt.

Wat nu de voorgedragen ontwerpen betreft, wij hebben hier een voorstel ingevolge art. 4 der wet van 1860, bepalende dat de wet de wijze van exploitatie zal vaststellen. De eerste vraag is dus: voldoet deze voordragt aan den eisch van dat artikel. Hij gelooft het niet, als hij toch nagaat, wat het denkbeeld was bij de wet van 1860, dan is dit om de wetgevende magt vrij, zuiver en onbelemmerd over de wijze van exploitatie te laten oordeelen. Men had dus thans mogen verwachten eene wet van beginselen, inhoudende: de Staat zal exploiteren naar deze of gene wijze, of wel: de exploitatie zal plaats hebben door particulieren, volgens de regelen in deze wet voorgeschreven. Op die wijs was het oordeel der vertegenwoordiging vrij en onbelemmerd gebleven. Maar wat is er nu geschied? Eenige leden dezer Regering, vroeger leden der Kamer, drongen sterk aan op de aanbieding eener wet nopens de exploitatie. Het kon geen uitstel meer lijden. Deze Regering trad inmiddels op en heeft zich met de aanbieding dezer wet niet uitermate gehaast. Eerst nu een gedeelte der staatsspoorwegen voor de exploitatie gereed is, komt zij met een ontwerp. Spreker herinnert verder, dat in de wet van 1860 niet gehandeld was over den aanmaak van materieel, omdat dit toen niet te pas kwam, maar de Regering zeide, dat zij daarover met de Kamer in nader overleg zou treden. Bij de begrooting over de staatsspoorwegen is dan ook de kwestie over den aanmaak van materieel hier breedvoerig besproken, en er werd toen, op voorstel der Regering, door de Kamer beslist, dat van staatswege het noodig materieel voor de exploitatie zou worden aangeschaft, zonder dat daardoor iets werd gepraejudicieerd. Inmiddels heeft deze Regering die gedachtenwisseling met de vertegenwoordiging geheel ter zijde gelaten. Er is geen materieel aangemaakt, en op dit oogenblik zijn gedeelten van wegen voor exploitatie gereed, maar er is geen materieel.

Nu heeft men eene voorloopige overeenkomst met eene Maatschappij gesloten en die ter elfder ure aan de vertegenwoordiging voorgelegd. De kwestie is dus niet meer zuiver; door het nalaten van materieel aan te schaffen is de zaak uit haar verband gerukt. Spreker vraagt nu of dat is wat de Minister van Binnenlandsche Zaken noemt: gemeenschap met het parlement: bevordering van het gemeen overleg? Neen, dat is op de beslissing der Kamer de meest mogelijke pressie uitoefenen. Spreker weet nu wel, dat in de gewisselde stukken gezegd wordt: gij zijt volkomen vrij in uwe beslissing. Het is waar, maar als men op den openbaren weg wordt aangerand en de keus wordt gegeven tusschen de beurs of het leven, dan is men ook volkomen vrij in de keus, maar men zal dan toch ook niet ontkennen, dat er eene zekere pressie bestaat.

Spreker behandelt alleen de vraag: of exploitatie door particulieren te verkiezen is boven de staatsexploitatie. De Minister zegt ja. Of hij echter zijne stelling bewezen heeft, meent Spreker ernstig te mogen betwijfelen. Hij ontkent toch dat het buiten de roeping van den Staat zou liggen om spoorwegen te exploiteren. Wat geschiedt toch met de telegrafen en de posterij? Ook daar exploiteert de Staat en Spreker gelooft dat èn Staat èn publiek er wèl bij varen. Hij wijst ook nog op een ander punt van bezwaar tegen particuliere exploitatie: de vestiging van groote maatschappijen in den Staat. Al is toch de directie zamengesteld uit Nederlanders, er bestaat niet de minsten waarborg dat de maatschappijen niet onder vreemden invloed zullen staan. Als voorbeeld wijst hij op de drie spoorwegmaatschappijen hier bestaande, waarvan de Hollandsche eigenlijk in Duitschland, de Rhijnspoorweg in Londen en de centraalspoorweg in Parijs gevestigd is. Nog een ander bezwaar. Men kan overeenkomsten en wetten maken, maar niet zoo, dat zij niet voor ontduiking vatbaar zijn. En nu beroept de Minister zich wel op de wet nopens het toezigt op de spoorwegen, maar Spreker wijst op hetgeen gebeurd is met de Rhijnspoorwegmaatschappij, die eerst heeft toegegeven aan de verbetering van de baan tusschen Utrecht—Arnhem, toen men op het punt stond den weg voor het publiek verkeer te sluiten, en ook nog op hetgeen laatst geschied is nopens de aansluiting te Rotterdam en de conditien toen door de Regering bedongen. De Heer Thorbecke verklaarde toen zelf dat de Regering niet meer kon verkrijgen. Zij was dus tegenover beide Maatschappijen onvermogend. Wat de winstgevendheid betreft, gelooft Spreker ook dat exploitatie in handen der Regering uiterst goede vruchten zal dragen. Hij wijst toch op het voorbeeld van Belgie, waar de Staat ruim 6 pCt. winst heeft. Nog een ander punt tot aanbeveling van staatsexploitatie (dat echter geen hoofdpunt is) is de plaatsing van een aantal gepensioneerde militairen bij de spoorwegen.

Dit zijn Sprekers hoofdbeschouwingen vóór staats-exploitatie. Niemand moet echter gelooven, dat hij zich de bezwaren ontveinst, daaraan verbonden. Neen. Hij is overtuigd, dat daartegen ook zeer vele bedenkingen zijn. Maar alles wel gewikt en gewogen, is hij voor staatsexploitatie, en het bevreemdt hem dan ook door dezen Minister van Binnenlandsche Zaken te zien voorstellen particuliere exploitatie, hij, die vroeger gezegd heeft dat dàar, waar staatsspoorwegen zijn, ook staatsexploitatie moet plaats hebben.

Wat nu de voorloopig aangegane overeenkomst betreft, Spreker wil geene blaam werpen op de achtbaarheid der mannen met wie zij gesloten is. Hij juicht het toe, dat op die wijze eene industrie, als de aanmaak van spoorwegmaterieel, in ons land wordt ondersteund en begunstigd. Maar als zoodanige overeenkomst wordt aangegaan, zonder dat anderen zijn gehoord, is dat concurrentie, of is dat niet meer een stelsel van uitsluiting? Had men dan de exploitatie aan particulieren willen overlaten, dan had men eerst moeten voorstellen eene wet van beginselen en daarop later de concurrentie openen. De Minister zegt: dit kon niet; maar Spreker antwoordt: dit kon wel, want de Minister heeft aan zijn departement kunnen vinden eene schets van zoodanig ontwerp.

Spr. eindigt met een wensch aan de welwillendheid van den Minister van Binnenlandsche Zaken te onderwerpen met dezelfde heuschheid zijnerzijds waarmede hij hem vroeger hetzelfde onderwerp heeft herinnerd, namelijk: de aanbieding eener wet op de concessien. Spr. erkent dat hij in gebreke is gebleven die wet in te dienen. Maar deze Minister is nu reeds sedert 1½ jaar aan de groene tafel gezeten en nu herhaalt Spr. dezelfde vraag.

De Heer VAN GOLTSTEIN zegt, dat de hoofdvraag deze is: of de exploitatie der staatsspoorwegen zal plaats hebben van staatswege, dan wel door particulieren bij wege van concessie; maar daaraan knoopen zich andere vragen vast, die er in onafscheidelijk verband mede staan, als bij voorbeeld: wanneer de exploitatie door particulieren geschiedt, is dan niet het openstellen der algemeene mededinging een noodzakelijk vereischte, nadat de algemeene voorwaarden bekend zijn gemaakt? En is het niet noodig dat de mededinging zooveel mogelijk voor allen toegankelijk zij? Wat de hoofdvraag betreft is Spr. het geheel eens met de Regering, en de gronden daarvoor zijn kort en bondig door de Regering opgegeven. Als men let op de roeping en den werkkring van den Staat, dan behoort de aanvaarding van eene industriële onderneming van vervoer niet daartoe. Hij omschrijft den waren werkkring van den Staat, die zich niet moet mengen in de particuliere nijverheid, maar deze van belemmeringen moet ontheffen; daarom juicht hij bijzonder het gevoelen der Regering toe. Hij had wel gewild dat men bij den *aanleg* hetzelfde gevoelen ware gevolgd; dan had men er meer heilzame vruchten van gezien. Hij wijst op den centraalspoorweg, die geheel door particulieren is aangelegd met een spoed en kracht, waarbij de arbeid van den Staat zeer afsteekt. Hij wijst ook op de verbinding van het oostelijk deel des lands met Duitschland, de lijn Almelo—Saltsbergen. Als men er nog het stukje van Zwol naar Almelo bijvoegt, dan zal er eene regtstreeksche gemeenschap van het middenpunt des lands tot in het hart van Duitschland gereed zijn. Hierin ligt het bewijs van het nut der vrije werking van den particulieren ondernemingsgeest; zoo ook zal eerlang een spoorweg van de hoofdstad tot het kamp van Millingen tot stand komen. Spr. is het dus eens over het hoofdbeginsel, maar niet over de beide nevenvragen: waarom is er geene openbare mededinging uitgelokt en de voorkeur gegeven aan eene bijzonder begunstigde maatschappij? Zijns inziens hadden de algemeene voorwaarden openbaar gemaakt moeten worden, waarop ieder kon mededingen tot deze exploitatie. Die voorwaarden konden eenvoudig zijn: verzekering van het vervoer; toekenning eener tegemoetkoming in den aanvang en verzekering van de rente op het kapitaal dat de Staat heeft voorgeschoten. Winstbejag moet uitgesloten zijn, want de onderneming is daargesteld in [illegible] het beginsel bij de gemeentewet, dat schadevergoeding [illegible] gebruik van wegen en zaken in het publiek belang daargesteld [illegible] heeft men velerlei onderhandelingen gehad, en er zijn slechts een of twee overgebleven, waarvan men nu niet zeggen kan of zij door bijzonder gunstbetoon tot de aanvaarding der concessie in staat zijn.

De Heer HEEMSKERK Az. herinnert mede aan hetgeen door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij de discussie in 1860 over de Staatsspoorwegen gezegd is, namelijk dat Staatsspoorwegen door den Staat geëxploiteerd moeten worden. Hij meende ook dat dit Ministerie een afkeer had van de vergunning van voordeelige contracten bij gunste. Bij gevolg, dat er noch exploitatie van staatswege, noch mededinging, noch splitsing van de perceelen zou plaats hebben; dat had hij van dit gouvernement voor onmogelijk gehouden. Het is echter geschied. Het schijnt hem toe dat de sleutel daarvan ligt in eene beweging van reactie tegen de wet van 1860. Het is een feit dat vele invloedrijke personen meenen dat deze wet niet goed, maar hinderlijk is. Ofschoon Spr. geen bewonderaar dier wet is, meent hij evenwel dat die wet een krachtige hefboom van volkswelvaart en volksbedrijvigheid kan en zal zijn, en wij dus niet over de vaststelling daarvan behoeven te klagen. Doch wat daarvan zij, zoo veel is zeker dat die wet in allen gevalle eerlijk moet worden ten uitvoer gelegd. En dan blijft de vraag over: of de exploitatie door den Staat of door de particuliere nijverheid moet geschieden? Zich daartoe alleen bepalende is hij van oordeel dat de exploitatie van staatswege moet zijn. Men heeft beweerd dat dit niet in den werkkring van den Staat ligt, en onwetenschappelijk is. Spr. verwijst naar hetgeen de Heer van Voorthuysen gezegd heeft, en ook op de omstandigheid dat de aanleg ten koste van den Staat heeft plaats gehad. Men zegt: de Staat werkt duurder. Dit moet hij weerspreken. Men beoogt winsten; welnu, kan dan ook de Staat niet die winsten trekken? Dat de Staat duurder werkt, ontkent hij, ook met het oog op de voorbeelden in het buitenland, terwijl hij tevens eenige meer positieve gronden tegen dergelijke concessie aan particulieren aanvoert, en vooral ook wijst op de ongelegenheden waarin de Staat bij misrekeningen of teleurstellingen kan komen. Zijne slotsom is dat alleen de Staatsexploitatie kan waarborgen dat de Staat er uit zal halen wat er te halen is.

De Heer COOL heeft een paar bezwaren, die hem op dit oogenblik nog op nadere inlichtingen doen aandringen. Het eerste is dat de voorwaarden steunen op onbekende gegevens, want naar hij meent zijn er geene voorbeelden van staats *aanleg* en particuliere *exploitatie*. Het bezwaar, dat er bij particulieren meer prikkel zou bestaan dan bij de ambtenaren van den Staat, kan, z. i., uit den weg geruimd worden door percentsgewijze belooning, vooral van de hoofdambtenaren. Hij brengt ook eenige voorbeelden bij ten voordeele van de staatsexploitatie, en wel de opbrengst der spoorwegen: in Belgie 6,50 pCt., in Frankrijk 7,30 pCt., in Duitschland 5,96 pCt., en in Engeland 3,75 pCt., zoodat daar, waar zich het meest in handen van particulieren bevindt, het minste rendement is. Hij zal gaarne licht van den Minister ontvangen. Hij heeft ook bezwaar, om voor 50 jaren dergelijke concessie voor al de lijnen toe te staan. Eenige vragen wenscht hij te doen: 1°. zal de concessionaris beginnen te Amsterdam of te Utrecht; 2°. zal de Regering of de concessionaris overeenkomsten met de Rijnspoorwegmaatschappij sluiten? — Hij zal de inlichtingen des Ministers afwachten, in de hoop dat hij zijne stem aan het ontwerp zal kunnen geven.

De Heer VAN MULKEN behoort tot hen, die meenen dat *staats*spoorwegen door den Staat moeten worden geëxploiteerd. Hij acht dit in het belang van den Staat, ook omdat het gebruik maken van militairen bij die exploitatie zou kunnen strekken om de dienst aan te moedigen en aan geschikte onderofficieren eene betrekking te bezorgen. Hij juicht zeer toe, wat daaromtrent reeds in deze discussie is gezegd. Hij wijst op het besluit van 1825 van Koning Willem I, waarbij het uitzigt aan verdienstelijke militaire onderofficieren op kleine betrekkingen wordt gegeven; doch dit had weinig gevolg, want de begevers dier ambten hadden eigen protégés. Hij weidt uit over de uitstekende geschiktheid van militaire onderofficieren voor dergelijke spoorwegbetrekkingen, die ook, in geval van oorlog, uitmuntende diensten bij het vervoer van troepen zouden kunnen bewijzen. Hij vraagt of er ook bij particuliere exploitatie geene mogelijkheid tot plaatsing zou bestaan.

Niemand meer ingeschreven zijnde, vraagt de Minister van BINNENLANDSCHE ZAKEN het woord. Hij zou dadelijk kunnen antwoorden, wanneer het op de uiteenzetting of wederlegging van gronden aankwam maar er zijn cijfers bijgebragt en vragen gedaan die hij moet nagaan.

Dien ten gevolge wordt de voortzetting der discussie op morgen bepaald.

ONTWERP VAN WET, houdende voorzieningen omtrent de Nederlandsche Bank, enz.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat het octrooi, laatstelijk aan de Nederlandsche Bank verleend bij Koninklijk besluit van 21 Augustus 1838 (Staatsblad n°. 29), met den 31sten Maart des jaars 1864 zal komen te vervallen, en dat bij de wet behoort te worden voorzien in den toestand, die daarvan het gevolg zal zijn,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Geene circulatiebank kan worden opgerigt anders dan krachtens eene bijzondere wet en op den voet en de voorwaarden bij zoodanige wet te stellen.

Onder circulatiebank wordt verstaan elke inrigting, bestemd om bankbiljetten uit te geven of in omloop te brengen.

Art. 2. De *Nederlandsche Bank* blijft na het eindigen van het bestaand octrooi, onder de navolgende bepalingen en voor een tijdperk van vijf en twintig jaren, geregtigd om als circulatiebank werkzaam te zijn.

Art. 3. De Nederlandsche Bank is eene naamlooze vennootschap.

Als zoodanig is zij onderworpen aan de bepalingen van het Wetboek van Koophandel en aan alle andere voorschriften, op het stuk der naamlooze vennootschappen vastgesteld of nog vast te stellen, voor zoover die met den inhoud dezer wet niet strijdig zijn.

Art. 4. De inhoud dezer wet zal ten grondslag liggen aan de akte van oprigting der Nederlandsche Bank als naamlooze vennootschap.

Art. 5. De hoofdzetel der Nederlandsche Bank blijft te Amsterdam.

Vóór of met 1 Januarij 1865 vestigt zij te Rotterdam eene Bijbank en elders agentschappen en correspondentschappen.

In elke provincie zal minstens een agentschap zijn.

Het aantal correspondentschappen regelt zich naar de bestaande behoeften.

De inrigting en de werkkring der Bijbank en der agentschappen worden aan Onze goedkeuring onderworpen.

Met Onze goedkeuring en onder de voorwaarden, daartoe nader door Ons vast te stellen, kunnen de ambtenaren, met de dienst van 's Rijks schatkist belast, tevens als agenten of correspondenten der Bank werkzaam zijn.

Art. 6. Het maatschappelijk kapitaal der Nederlandsche Bank bedraagt minstens zestien millioen guldens, ten volle gestort.

Art. 7. De operatien der Bank zullen bestaan:

1°. In het disconteren:

a. van wisselbrieven en ander handelspapier, met twee of meer solidair verbondenen, en geen langer looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen;

b. van hier te lande binnen drie maanden aflosbare of verschijnende schuldbrieven of rentebewijzen, zoowel van nationale als vreemde schuld, en van soortgelijke stukken van bijzondere ligchamen of vennootschappen, altijd onder solidaire medeverbindtenis van den discontant;

2°. in het beleenen:

a. van effecten en van aandeelen en obligatien van bijzondere ligchamen of maatschappijen;

b. van goederen, waren en koopmanschappen, munt en muntmateriaal;

3°. in den handel in goud en zilver, biljoen en verder muntmateriaal, en in het doen verwerken en vermunten daarvan:

4°. in het ontvangen van gelden in rekening-courant.

Daarenboven zal de Bank de bevoegdheid hebben om, op de voorwaarden door haar in het openbaar aan te kondigen, gelden en andere waarden in bewaring te nemen.

Art. 8. De Nederlandsche Bank houdt zich met geene andere operatien bezig dan de in het vorig artikel genoemde.

Zij verleent niemand, wie het ook zijn moge, eenig crediet of voorschot in blanco.

Zij neemt geen deel in eenige handels-, nijverheids- of andere onderneming.

Zij kan hare eigene aandeelen niet inkoopen, evenmin als eenige effecten.

Met uitzondering der localen, noodig voor haar bedrijf, koopt of bezit zij geene vaste goederen.

Van hare beleeningen blijven uitgesloten hare eigene aandeelen, onroerende goederen en schepen.

Art. 9. Onder de verbodsbepalingen, in het vorig artikel vervat, is niet begrepen het reservefonds, indien bij de akte van oprigting tot de vorming van zoodanig fonds wordt besloten.

Dit kan worden belegd in Nederlandsche Staatsschuld en in pandbrieven van door Ons goedgekeurde hypotheekmaatschappijen.

Art. 10. De Nederlandsche Bank blijft zich belasten met de kostelooze waarneming der functiën van Agent van 's Rijks schatkist te Amsterdam.

Als zoodanig is zij verantwoordelijk aan den Minister van Financien en rekenpligtig aan de Algemeene Rekenkamer.

Art. 11. De Nederlandsche Bank verleent op den bestaanden voet hare hulp en medewerking tot de vervaardiging, uitgifte en intrekking der muntbiljetten; zij is daartoe echter alleen verpligt zoolang het gezamenlijke bedrag van deze de som van vijftien millioen niet te boven gaat.

De wijze waarop de Nederlandsche Bank de haar in dit en in het vorig artikel opgelegde verpligtingen zal vervullen, wordt door Ons, in overleg met de directie der Nederlandsche Bank, geregeld en vastgesteld.

Art. 12. De vorm en de hoegrootheid der uit te geven bankbiljetten worden door de Bank ter kennisse van het publiek gebragt.

Zij geeft geene biljetten uit tot een lager bedrag dan van *f* 25.

Art. 13. De biljetten der Nederlandsche Bank zijn op vertooning betaalbaar bij de Hoofdbank, de Bijbank en de agentschappen.

De betaling bij de agentschappen kan echter worden uitgesteld, tot dat specie van de Hoofdbank zal kunnen ontvangen zijn.

De biljetten der Bank worden als betaalmiddel in 's Rijks kassen toegelaten.

Zij zijn vrijgesteld van het regt van zegel.

Art. 14. De houder van een bankbillet is uitsluitend geregtigd tot de ontvangst der daarin uitgedrukte geldsom.

Wegens verlies van bankbiljetten behoeft geene vergoeding verleend te worden.

Bij verdenking, of op schriftelijk aanzoek der belanghebbenden, staat het der directie vrij, quitering en afteekening der biljetten te vorderen van hem, die ze ter inwisseling aanbiedt.

Art. 15. Behalve de bankbiljetten zal de Nederlandsche Bank geen ander papier uitgeven dan assignatien aan order van het eene bankkantoor op het andere.

Art. 16. De verhouding, waarin het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignatien en rekening-courant saldo's door munt of muntmateriaal moet zijn gedekt, wordt bepaald bij Koninklijk besluit, op voordragt van den directeur der Bank te nemen. Dit besluit wordt in het Staatsblad geplaatst en, voor zooveel noodig, van tijd tot tijd gewijzigd.

Art. 17. De directie der Bank bestaat uit een president, een secretaris en vijf directeuren. Het toezigt op de handelingen der directie wordt uitgeoefend door commissarissen.

Art. 18. De president en de secretaris worden door Ons, telkens voor zeven jaren, benoemd uit tweetallen, in eene gemeenschappelijke vergadering van de directie en de commissarissen opgemaakt.

De directeuren worden, telkens voor den tijd van vijf jaren, benoemd door de stemgeregtigde deelhebbers, uit eene voordragt van drie personen, opgemaakt door de directie en de commissarissen in eene gemeenschappelijke vergadering. Jaarlijks treedt een der directeuren af.

De president en de secretaris, benevens de directeuren, zijn bij hunne aftreding terstond op nieuw benoembaar.

Voor de eerste maal wordt de directie regtstreeks en zonder voordragt door Ons benoemd. De orde, waarin de directeuren aan de beurt van aftreding zullen zijn, wordt bij loting geregeld.

Art. 19. Er zijn minstens vijftien commissarissen. Zij worden door de stemgeregtigde aandeelhouders gekozen.

Art. 20. Van regeringswege wordt toezigt op de handelingen der Bank uitgeoefend door een Koninklijken commissaris, door Ons te benoemen en te ontslaan.

De Koninklijke commissaris heeft het regt, alle vergaderingen van deelhebbers en van commissarissen bij te wonen en aldaar eene raadgevende stem uit te brengen.

De directie der Bank is gehouden, hem telkens op zijne aanvrage volledige opening te geven van den stand der verschillende operatien.

De verdere instructie van den Koninklijken commissaris wordt door Ons bij besluit vastgesteld.

Zijne bezoldiging komt ten laste der Bank.

Art. 21. De directie der Nederlandsche Bank doet minstens eenmaal 's maands, door plaatsing in de *Nederlandsche Staats-Courant*, mededeeling van eene verkorte balans in een door Ons goed te keuren vorm.

Art. 22. *Overgangsbepalingen.*

De statuten der vennootschap „de Nederlandsche Bank" worden, behoudens Onze goedkeuring, vastgesteld door het bestuur der thans, krachtens Koninklijk besluit van den 21sten Augustus 1838 (Staatsblad n°. 29) aanwezige Bank, in overleg met het collegie van commissarissen.

Aan ieder deelhebber in de tegenwoordige Bank wordt de gelegenheid verschaft, om voor een gelijk bedrag, als waarvoor hij in die instelling aandeel heeft, in de nieuwe vennootschap deel te nemen.

Hij zal van zijn verlangen, om van deze gelegenheid gebruik te maken, moeten doen blijken binnen een door bedoeld bestuur in overleg met commissarissen te bepalen termijn.

Aan hem, die geene verklaring van toetreding tot de nieuwe vennootschap zal hebben afgelegd, zal zijn aandeel in het kapitaal en in het reservefonds, te gelijk met het dividend over het laatste boekjaar, worden uitgekeerd naar den maatstaf van de, krachtens art. 44 van het Koninklijk besluit van 21 Augustus 1838 (Staatsblad n°. 29) door commissarissen goedgekeurde slotbalans van 31 Maart 1864.

Met 1 April 1864 zullen alle baten en lasten der tegenwoordige Nederlandsche Bank, volgens balansvoorwaarden, aan de nieuwe vennootschap overgaan.

De op dat tijdstip volgens art. 22 van het Koninklijk besluit van 21 Augustus 1838 (Staatsblad n°. 29) uitgegeven en omloopende bankbiljetten zullen gelijkstaan met regtstreeks door de nieuwe vennootschap uitgegeven billetten.

UITTREKSEL UIT DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. De Regering zal niet vele woorden behoeven te gebruiken om de omstandigheden in het licht te stellen, die haar nopen om voor de eerste maal de medewerking der Staten-Generaal in te roepen tot het treffen van bepalingen omtrent het circulatiebankwezen hier te lande.

De Nederlandsche Bank zag zich krachtens twee besluiten, het eene van den Souvereinen Vorst, het andere een Koninklijk besluit, het beleid der papiercirculatie toevertrouwd en te dier zake met een octrooi begiftigd. Het laatste dier octrooijen, in het Staatsblad van 1838, N°. 29, opgenomen, spoedt ten einde. Het tijdperk van vijf en twintig jaren, voor hetwelk het werd verleend, zal met den 31sten Maart des volgenden jaars verstreken zijn.

Dat tegen dit tijdstip nieuwe voorziening noodzakelijk is spreekt van zelf. En niet minder springt het in het oog, dat die voorziening van de wet behoort gevraagd te worden. Het geldt immers hier een onderwerp zóó naauw zamenhangend met de belangen van het algemeen, zóó ingrijpend in het raderwerk der maatschappij, dat aan geene regeling van wege het uitvoerend gezag kan worden gedacht. Welke begrippen dienaangaande vroeger, te regt of ten onregte, ook mogen zijn gehuldigd, thans, onder de beginselen van het tegenwoordige Nederlandsche staatsbestuur, in eene huishouding van Staat gelijk de onze, kan het geen twijfel lijden, of het regelen der papiercirculatie is bij uitnemendheid zaak der wetgevende magt. Zóó heeft men het in andere landen begrepen, zóó wenscht men het billijkerwijze ook hier.

Te verzekeren, dat de regeling, die thans aan het oordeel der Staten-Generaal wordt onderworpen, door de Regering met de meeste zorg voorbereid is, voor hare naauwgezette overweging de aandacht der Staten-Generaal nadrukkelijk in te roepen, is inderdaad overbodig. Bij de Regering, en voorzeker niet minder bij de Vertegenwoordiging, is de overtuiging levendig, dat de vraag naar de meest geschikte regeling der papiercirculatie hier te lande — eene vraag, die zich thans in haren geheelen omvang en in betrekkelijke zuiverheid stelt —, dat die vraag eene hoogst gewigtige is; eene, bij wier beantwoording de belangen des handels en der nijverheid, en de zekerheid van het onderling verkeer der burgers ten naauwste betrokken zijn; eene, waaraan in verschillende landen, op aanbeveling en onder medewerking der kundigste mannen, oplossingen zijn wedervaren, die elkander slechts zelden ontmoeten, in de meeste gevallen daarentegen onderling zeer verre afwijken; eene vraag, wier beantwoording voor alle tijden en landen geenszins dezelfde is; eene vraag eindelijk, even teeder, even ver strekkend, even veelzijdig als de vraag naar het crediet, het publiek vertrouwen zelf.

§ 2. Ook al lag het in de bedoeling der Regering de aanstaande regeling in hare resultaten zeer aanmerkelijk te doen verschillen van de onder vigueur der Koninklijke octrooijen verkregene, dan nog zou een terugblik op den tot dusverre aanwezigen toestand geenszins doelloos zijn. In circulatiebank-zaken vooral heeft de theorie zich te voegen en te vormen naar den bodem, dien zij door het gebruik van vele jaren feitelijk vindt gelegd. Een kort overzigt van de geschiedenis der Nederlandsche Bank, eene herinnering aan de wijze waarop zij aan hare roeping en verpligtingen heeft voldaan, mag daarom te dezer plaatse niet ontbreken.

Geroepen om tot nieuwe voorzieningen betreffende de papiercirculatie mede te werken, vindt men de zorg voor die circulatie, onder meerder of minder toezigt der Regering, sedert bijkans vijftig jaren opgedragen aan ééne instelling; eene instelling, in het leven geroepen in de eerste dagen van het bestuur van den Souvereinen Vorst; bestemd tot schraging van het terugkeerend publiek vertrouwen, en tot bevordering en verzekering van het op nieuw ontluikend vertier; in het besluit van den Vorst gekarakteriseerd als „eene op openbaar gezag ingestelde nationale Bank, bijeengebragt door de vereeniging der middelen van het gemeene land met die van de particulieren, en gewaarborgd door reglementaire bepalingen, welke, ten aanzien der door haar in omloop gebragte waarden, de noodige gerustheid kunnen geven"; eene instelling voorts, in den jare 1838 met een beroep op de gunstige resultaten, door haar verkregen, op nieuw onder zekere bepalingen voor een tijdvak van vijf en twintig jaren bestendigd.

Van den aanvang af toonde men alzoo den grootsten prijs te stellen op het bezit eener wel ingerigte circulatiebank. Men begreep daarbij, dat zoodanige instelling, ten einde aan al de haar gestelde eischen behoorlijk te kunnen voldoen, moest staan alléén, dat is tegen alle mededinging gevrijwaard; dat zij, behoudens het genot van vrijheid in het eigenlijke bankbedrijf, moest leunen op de Regering, en in zekeren zin regeringsinstelling behoorde te zijn; dat men haar eindelijk, ter bevestiging der door haar ingenomene positie, behalve het monopolie der circulatie, nog had te schenken exceptionele voorregten van geldelijken aard. Wel uitdrukkelijk nam het besluit van den Souvereinen Vorst van 25 Maart 1814, n°. 105, (Staatsblad n°. 40), dan ook in overweging, „dat eene dergelijke instelling allezins verdient te worden ondersteund door buitengewone voorregten, welke haar aanwezen krachtig is deszelfs aard, nuttig voor het algemeen, en voordeelig maken zullen voor allen, die daaraan zullen deel nemen of met dezelve zullen in betrekking komen."

Staatsbank alzoo, in zoo verre 's lands middelen aan hare vestiging dienstbaar werden gemaakt; Staatsbank ook, in zooverre zij op verscheiden aangelegen punten (punten immers zoo talrijk en gewigtig, dat zij aan meer dan gewone privilegien doen denken) werd verheven boven de bepalingen van het gemeene regt.

Het octrooi van 1838 bragt de Nederlandsche Bank in hare verhouding tot den Staat eene schrede nader tot het karakter van enkel geprivilegieerde bank. De geldelijke deelneming (1) van den Staat in de zaak werd van imperatief, facultatief gesteld; art. 59, bevattende de meest algemeene vrijstelling van lasten, verviel, en art. 4 van het gewijzigd octrooi, bepalende dat „de Nederlandsche Bank wordt geacht uit te maken eene compagnieschap zonder firma," had blijkbaar de strekking, om de Bank meer in verband te brengen met de gewone regelen van het burgerlijk regt.

Intusschen — ook onder vigueur van het tweede octrooi is het karakter van naamlooze vennootschap voor de Bank secundair — op den voorgrond blijft staan hare hoedanigheid van op openbaar gezag ingesteld zedelijk ligchaam. Uit art. 4 van het tegenwoordig octrooi laat zich alleen afleiden, dat de wettelijke bepalingen betreffende de naamlooze vennootschappen, hare inrigting enz., bij analogie van toepassing zullen zijn op de Nederlandsche Bank, in zooverre zij niet in strijd komen met het geheel bijzonder karakter, waarmede het octrooi de Bank bekleedt. Verder wilde men niet gaan; de exceptionele bepalingen zelve, die op art. 4 volgen, zijn dáár om het te bewijzen.

Voor het overige heeft men het octrooi van 1838 slechts te leggen nevens dat van 1814, ten einde zich te vergewissen van de uitbreiding die men aan de operatien der Bank wenschte te geven, en van de meer of minder belangrijke wijzigingen die de constitutie der Bank op andere punten onderging. Het kapitaal werd van tien op vijftien millioen gebragt; immers tot aan de grens, door het laatstgenoemde cijfer aangewezen, werd gebruik gemaakt van de facultative uitbreiding, in art. 10 en 11 omschreven; de discontering werd ook tot ander handelspapier dan wisselbrieven uitgestrekt; meerdere ruimte werd aan de beleeningswerkzaamheden gegeven; de ontvangst van gelden in rekeningcourant bleef niet beperkt tot de „gelden van den lande en alle publieke autoriteiten," maar strekte zich voortaan ook tot die der particulieren uit; de beleeningsinterest bleef niet langer aan het maximum van vijf ten honderd gebonden; art. 34 van het nieuwe octrooi huldigde uitdrukkelijk het voornemen tot oprigting eener bijbank te Rotterdam; de bescherming vooral op het stuk der belastingen door de Bank genoten werd ingekrompen, enz.

De Regering behoeft zich te dezer plaatse in geene nadere beschouwingen omtrent de voorschriften der beide octrooijen, met name van het thans nog werkende, te begeven. Uit den aard der zaak zal daarop nu en dan moeten worden teruggekomen, waar de regeling voor de toekomst zal worden toegelicht met een beroep op het bestaande. Het komt er daarenboven niet zoo zeer op aan, de bepalingen op te sommen en te ontleden, dan wel hare meerdere of mindere deugdelijkheid aan de praktijk van vele jaren te toetsen. Hier volsta ten opzigte van de inrigting der Bank nog de opmerking, dat bij Koninklijk besluit van 9 Junij 1852 (Staatsblad n°. 124) eenige wijzigingen in het octrooi werden gebragt, waarvan de voornaamste ten doel hadden, de beleeningsoperatien op nieuw eenigermate uit te breiden; de belegging van het reservefonds uit te zonderen van de strenge bepalingen, in art. 16 vervat; en op den regel der geheimhouding, in art. 47 zoo stellig geformuleerd, eene uitzondering te maken ten behoeve van zekere opgaven, maandelijks door het bestuur der Bank te publiceeren.

Thans rijst de vraag: hoe heeft de Nederlandsche Bank aan hare roeping voldaan? Op wat wijze voorzag zij in de behoeften van het crediet? Hoe bragt zij de bevoegdheden, haar bij octrooi gegeven, in toepassing? Het antwoord, daarop te geven, kan in hooge mate bevredigend luiden. Over het algemeen karakter, hetwelk de handelingen der Bank kenmerkte, kan geen verschil bestaan. Zij heeft ruimschoots het hare er toe bijgebragt, om het crediet in Nederland te ontwikkelen en om het den naam van ernst en soliditeit waardig te doen blijven, dien onze voorouders daarvoor hadden weten te verwerven. Tijden van moeite en beproeving heeft zij glansrijk doorgestaan. De wijze waarop zij den handel steunde en den aard van hare betrekking tot den Staat en tot het publiek opvatte mag worden geroemd. Zij heeft de haar ten dienste staande middelen gebruikt met eene vrijgevigheid, die voorzigtigheid en bedachtzaamheid niet uitsloot. Niet ten onregte wordt, ook in het buitenland, gewezen op de Nederlandsche Bank als op eene der meest solide credietinstellingen van Europa. Deze lofspraak sluit reeds van zelf de erkenning in zich, dat de Bank met haren tijd is medegegaan; dat ze hare operatien op ruimer leest geschoeid, de gemakken, aan den handel verleend, uitgebreid heeft, naarmate de wisseling van tijden en omstandigheden daaraan behoefte deed ontstaan. Mogt reeds in 1838, toen er sprake was van de verlenging van het octrooi, het bestuur der Bank met zekere ingenomenheid en zelfvoldoening haar verleden kunnen inroepen; mogt zij er de Regering op kunnen wijzen, dat de Bank, terwijl haar crediet ook in de moeijelijke jaren 1825, 1830 en 1836 ongeschokt bleef, „in de verloopen 23 jaren voor meer dan twaalf honderd millioen schats aan den handel had verstrekt, als 309 op beleening van 's lands effecten, 120 op beleening van koopwaren, en 778 op wissels," deze cijfers zijn onbeduidend tegenover de uitbreiding, die hare operatien in het tweede vijf-en-twintigtal jaren van haar bestaan erlangden.

Wil men zich een juist denkbeeld kunnen vormen van de gestadige ontwikkeling van den werkkring der Bank, men heeft slechts te letten op den stand van zaken zoo als zich die gedurende negen en veertien jaren op den 31sten Maart, tijdstip der sluiting van het boekjaar, voordeed. De daartoe betrekkelijke opgaven zijn sedert 1852 te vinden in de maandelijksche mededeelingen van het bestuur der Bank, terwijl voor de jaren, anterieur aan 1852, een overzigt door den Heer Mr. W. C. Mees, met goedvinden der directie, in het Staatkundig en Staathuishoudkundig Jaarboekje voor 1852 (zie blz. 255 en volgg.) geplaatst, de noodige gegevens biedt.

Het is zoo, directe opgave erlangt men alleen van vier cijfers, aanduidende het bedrag van het kapitaal en het reservefonds, van de saldo's van rekeningen-courant, van omloopende bankbiljetten en van den metaalvoorraad. Maar het valt, gelijk ook door den Heer Mees ter aangeduide plaats werd opgemerkt, niet moeijelijk om, met de kennis dier cijfers toegerust, den omvang te bepalen, dien de operatien der Bank op een gegeven tijdstip hadden bereikt. Het spreekt van zelf, dat die omvang zeer afwisselend is. Het in discontering en beleening geplaatste kapitaal, zich steeds naar de behoefte voegende, daalde gedurende de tien laatste jaren soms tot beneden de *f* 15,000,000, om op andere tijdstippen tot omstreeks *f* 70,000,000 te stijgen. Bij die groote afwisseling is evenwel gestadige toeneming niet te miskennen; eene toeneming die kolossaal mag heeten, wanneer men tot de tien eerste jaren van het bestaan der Bank teruggaat, en de toen verkregen uitkomsten met de boven aangeduide vergelijkt. Wat toen maximum was, is thans minimum geworden.

In tijden van geringe credietvraag, gewoon om haar opererend kapitaal tot een zeer laag cijfer te laten zinken, zonder tot meerdere uitbreiding zich van elders niet ongebruikelijke kunstmiddelen te bedienen, was de Bank bij vermeerderde vraag steeds in staat om daaraan met ruimte te voldoen. Zelfs het hoogste cijfer, dat disconteringen en beleeningen aanwezen, dat van omstreeks *f* 70,000,000, bleef nog altijd zeer matig in verhouding tot de krachten der instelling. Ook in tijden van groote spanning, terwijl elders de Banken, in plaats van der nijverheid tot steun te kunnen zijn, door eigen nood tot het ontstaan eener algemeene paniek verre het meest bijdroegen, bleef het een ieder duidelijk, dat de Nederlandsche Bank niet alleen voor eigen bestaan niets te vreezen had, maar dat zij zelfs volkomen bij krachten bleef om, bij aanbieding immers van voldoende waarborgen, hare credieten nog aanmerkelijk uit te breiden. Daarbij ontaardde de onzigtigheid, door de Bank in het verleenen van crediet aan den dag gelegd, in geen angstvallige, voor het algemeen belang schadelijke terughouding. Het kapitaal, door de Nederlandsche Bank in disconto's en beleeningen aan handel en nijverheid verstrekt, steekt, doordien zij (buiten de belegging van reservefonds) niets doet dan disconteren en beleenen, gunstig af bij hetgeen door andere Banken ter beschikking van den handelaar wordt gesteld. In de laatste jaren bedroeg het gemiddelde van het bedoelde kapitaal per hoofd der bevolking:

bij de	Nederlandsche Bank	*f*	16.50
„ „	Belgische Nationale Bank	„	15.00
„ „	Bank van Engeland	„	13.00
„ „	Bank van Frankrijk	„	9.50
„ „	Pruissische Bank	„	5.00

Vestigt men vervolgens meer bepaaldelijk het oog op de *circulatie* der Nederlandsche Bank, en vraagt men in hoe verre en op wat wijze de Bank heeft voorzien in de behoefte aan een gemakkelijk en veilig papieren betaalmiddel, ook dan komt men tot resultaten, die ten gunste der instelling getuigen. Nergens is, in verhouding tot de bevolking, een zoo groot bedrag van bankbiljetten in omloop. Per hoofd der bevolking was de biljetten-uitgifte in de laatste jaren:

van de	Nederlandsche Bank	circa	*f*	30.00
„ „	Bank van Engeland	„	„	14.00
„ „	Belgische Nationale Bank	„	„	12.00
„ „	Pruissische Bank	„	„	10.00
„ „	Bank van Frankrijk	„	„	8.00

Nergens eindelijk is de verwisselbaarheid van het bankpapier zóó boven allen twijfel verheven, zóó volkomen gewaarborgd als in Nederland. De verhouding van den metaalvoorraad tot de omloopende biljetten was in de laatste jaren:

bij de	Nederlandsche Bank	97	ten honderd;
„ „	Pruissische Bank	71	„ „
„ „	Bank van Engeland	68	„ „
„ „	Belgische Nationale Bank	58	„ „
„ „	Bank van Frankrijk	57	„ „

En meent men — gelijk op goede gronden mag worden aangenomen — dat bij een biljettenbank, die tevens rekening-courant-bank is, de rekening-courant-saldo's (die even vatbaar zijn om opgevraagd te worden, als de biljetten om ter inwisseling te worden aangeboden) bij het berekenen der verhouding, die de meerdere of mindere soliditeit der Bank zal hebben aan te wijzen, niet buiten aanmerking mogen blijven, de toepassing ook van dat beginsel behoeft de Nederlandsche Bank niet te schromen. De metaalvoorraad bedroeg tegenover de gezamenlijke omloopende biljetten en rekening-courant-saldo's:

bij de	Nederlandsche Bank	76	ten honderd;
„ „	Pruissische Bank	52	„ „
„ „	Bank van Frankrijk	39	„ „
„ „	Belgische Nationale Bank	39	„ „
„ „	Bank van Engeland	35	„ „

Beschouwt men nu al de medegedeelde cijfers in hun onderling verband, en de Nederlandsche Bank in haar geheel als credietinstelling en als uitgeefster van papier te zamen, dan kan naar de meening der Regering geen twijfel meer overblijven omtrent de wijze waarop zij hare roeping opvot en vervult.

Nog ééne aan het dusverre behandelde vreemde vraag blijft evenwel ter beantwoording overig, alvorens de hier gegeven schets op eenige volledigheid aanspraak kan maken. Het is de vraag naar de diensten, welke de Bank aan de geldelijke belangen van den Staat, aan 's Rijks schatkist, bewees.

Die diensten, ze waren eenvoudig, van niet ingewikkelden, van dagelijkschen aard. En Nederland mag zich met de Bank gelukkig prijzen, dat ze niet anders, niets meer waren dan dat. Wat aanleiding bovenal het eerste octrooi ook mogt kunnen geacht worden te geven tot het aanknoopen van inniger betrekkingen, hoe ligt men de Bank tegenover de schatkist ook iets meer had kunnen doen zijn dan *kassier* of *agent der schatkist*, het zou met groote gevaren voor beide partijen zijn gepaard gegaan. Nimmer heeft de zelfstandige leiding der Bank, hare eigenlijke gestie, zich naar inspiratien van hooger hand gerigt of behoeven te rigten. Eigen inzigt alléén heeft den weg afgebakend, dien zij te volgen had; regeringsinvloed bleef daaraan vreemd. Geen willekeurige uitzetting of inkrimping van operatien — gevolg van de bemoeijing van het Staatsgezag — tastte de deugdelijkheid, den ernst van haar doen en laten aan. Wekt de wijze, waarop de Nederlandsche Bank als de eerste, de leidende credietinstelling des lands werkzaam was, billijke tevredenheid, men vergete niet, dat zij de zuiverheid, de juistheid van haar standpunt in de allereerste plaats aan hare onafhankelijkheid dankt.

Dat die onafhankelijkheid door de waarneming van het Rijkskassierschap geenszins in gevaar werd gebragt behoeft geen betoog. De betrekking, daaruit tusschen de Regering en de Bank ontstaande, laat Staatsgezag en bankbelang ongedeerd en in elks eigenaardigen kring. Beide vinden zich daardoor gebaat, en schade dreigt daardoor niet, noch voor de Bank, noch voor den Staat, noch voor het algemeen.

Wanneer overigens de wet nieuwe, bij de uitvaardiging van het octrooi niet voorziene gevallen deed ontstaan, zoo als plaats vond bij de invoering van den zilveren standaard en bij de uitgifte van muntbiljetten, werd de Bank gereedelijk bereid gevonden om binnen den kring harer roeping en bevoegdheid hare hulp bij het uitvoeren der verordende maatregelen te verleenen.

§ 3. Onder alle omstandigheden — de Regering merkte het reeds op — zou men bij het ontwerpen eener regeling voor de toekomst rekening hebben te houden met het bestaande, het mogt dan kwaad of goed zijn. Ook al ware de Nederlandsche Bank in de bevrediging van regtmatige eischen te kort geschoten, ook dan nog zou men haar bij het ontwerpen en overwegen van nieuwe plannen in aanmerking moeten brengen, om het feit alleen, dat zij nu eenmaal bestaat. Het staat echter bij de Regering vast, en zal, gelijk zij durft vertrouwen, na het reeds gezegde voor ieder duidelijk zijn, dat men haar bestaan niet alleen heeft te erkennen als een feit, dat ook voor de toekomst niet zonder gewigtige gevolgen kan blijven; maar dat men, op prijs stellende de resultaten, onder en door haar verkregen, nevens — en gedeeltelijk ook ten wille van — het behoud dier resultaten ook het behoud der instelling mag wenschen.

Onder ééne voorwaarde evenwel: dat de Bank het terrein van hare operatien uitbreide. En daarmede is de éénige groote grief aangeduid, die op goede gronden tegen de Nederlandsche Bank schijnt te kunnen worden ingebragt. De Bank bepaalde zich in hare operatien te zeer tot de hoofdstad. Wel bragten verschillende maatregelen in de laatste jaren genomen daarin op doeltreffende wijze eenige verandering ten goede, maar toch voldoet de Bank in dat opzigt ook thans nog in geenen deele aan hetgeen alle streken des lands billijkerwijs mogen verlangen.

Bij de groote ontwikkeling op het gebied van handel en nijverheid, waardoor onze tijd zich onderscheidt, eene ontwikkeling waarin de landprovincien in niet geringe mate deelen; bij de vele nog sluimerende krachten, die in Nederland worden aangetroffen, en die, eenmaal ontwaakt, nog grooter vooruitgang mogelijk maken: bij de vermenigvuldiging van betrekkingen en de vermeerdering en versnelling van het verkeer, doet zich de behoefte aan gemakkelijke beschikking over de middelen van crediet steeds levendiger gevoelen. Het crediet is de groote handelstrechter; zoolang het aan vormen en afmetingen gebonden blijft, die niet in verhouding zijn tot de ruimte, door de transactien van allerlei aard gevorderd, zoo lang kan het niet heeten, aan zijne roeping en bestemming te voldoen.

Houdt men dus, op regeling voor de toekomst bedacht, aan de eene zijde het oog op de bestaande Nederlandsche Bank geslagen, en is men niet ongenegen van haar allereerst bouwstoffen te vragen, — aan den anderen kant moet het al dadelijk vaststaan, dat het gebruik der credietmiddelen, door een circulatiebank aangeboden, onder het bereik van alle deelen des lands behoort te worden gebragt en, zooveel mogelijk, door de wet aan alle deelen des lands behoort te worden verzekerd.

---

(1) Omtrent het geldelijk belang, dat de Staat vroeger bij de Bank en hare gestie had, is welligt de volgende herinnering niet overbodig.

De Staat bezat van 1814 af duizend aandeelen in de Nederlandsche Bank, en maakte in 1839 gebruik van het daaraan verbonden regt, om voor de helft van dit bedrag deel te nemen in de vermeerdering van het kapitaal der instelling.

De tien ten gevolge verkregen vijf honderd aandeelen in het verhoogde bankkapitaal werden te gelde gemaakt, en de daarop verkregen winst van *f* 163,809.03½ werd onder de staatsinkomsten van het jaar 1840 verantwoord.

De duizend eerstgenoemde aandeelen werden krachtens art. 2 der wet van 31 Maart 1847 (*Staatsblad* n°. 15) in het openbaar verkocht, en de opbrengst, ten bedrage van *f* 1,610,000, als bestemd tot medebestrijding der uitgaven voor het herstel van het muntwezen, in de staatsrekening over het dienstjaar 1846 verantwoord.

TE AMSTERDAM GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON